

Załącznik Nr 1
do UCHWAŁY NR IX/55/19
RADY GMINY DUSZNIKI
z dnia 28.05.2019

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY DUSZNIKI

UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

TOM I

DUSZNIKI, 2019r.

PRACOWNIA URBANISTYCZNA Magdalena Kalinowska

„PLAN 21”

Niniejsze opracowanie - Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania

Przestrzennego gminy Duszniki, sporządził zespół projektowy w składzie:

Główny projektant:

mgr Magdalena Kalinowska

(Członek Zachodniej Okręgowej Izby Urbanistów nr Z-383)

Zespół projektowy:

mgr inż. arch. kraj. Julita Bogumińska

mgr inż. Katarzyna Kalisz

*Herbem Gminy jest kłos zboża (złoto-żółty),
stanowiący pionową oś górnej części
dwudzielnej w pas tarczy (żółto-błękitna).
W dolnej – zielonej: biały orzeł piastowski
na czerwonym tle małej tarczy w połowie
ściętej. Pola rozdziela czarna pięciolinia
na białym tle. Herb wpisany jest w tarczę
w połowie ściętą. Kłos symbolizuje pracę
rolnika i jego godność, orzeł piastowski
określa nasze narodowe korzenie, pięciolinie
– związki ze śpiewaczą tradycją.*

WPROWADZENIE	5
CZĘŚĆ FORMALNO-PRAWNA	8
CZĘŚĆ MERYTORYCZNA.....	10
I. Uwarunkowania	10
1. Uwarunkowania zewnętrzne obszaru	10
1.1. Położenie gminy	10
1.2. Powiązania zewnętrzne.....	11
1.3. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	11
2. Uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe	15
2.1. Rzeźba terenu	15
2.2. Budowa geologiczna	15
2.3. Charakterystyka i ocena surowców mineralnych	16
2.4. Wody powierzchniowe.....	19
2.5. Wody podziemne.....	26
2.6. Grunty orne, użytki zielone oraz rolnicza przydatność gleb	28
2.7. Szata roślinna i zwierzęca.....	29
2.8. Klimat.....	31
3. Historyczne i kulturowe uwarunkowania rozwoju	33
3.1. Rys historyczno-przestrzenny	33
3.2. Obiekty zabytkowe i ochrona stanowisk archeologicznych	35
3.3. Kultura	42
3.4. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym.....	43
4. Uwarunkowania demograficzno-społeczne	43
4.1. Stan ludności, aktywność zawodowa	43
4.2. Oświata i wychowanie	45
4.3. Ochrona zdrowia	47
4.4. Turystyka.....	48
4.5. Warunki mieszkaniowe	48
4.6. Gospodarka odpadami.....	51
5. Uwarunkowania rozwoju funkcji gospodarczych	51
5.1. Rolnictwo	51
5.2. Przemysł	52
6. Uwarunkowania rozwoju komunikacji	54

7. Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej	56
7.1. Elektroenergetyka	56
7.2. Zaopatrzenie w gaz	59
8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Duszniki.....	60
8.1. Analizy ekonomiczne.....	60
8.2. Analizy finansowe.....	66
8.3. Analizy środowiskowe	70
8.4. Analizy społeczne i gospodarcze	70
8.5. Prognoza demograficzna.....	71
8.6. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy	72
8.7. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy, na obszarach zwartych oraz objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	76
8.8. Potrzeby inwestycyjne gminy, a możliwości finansowania	78
8.9. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę.....	78
8.10. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary osadnicze)	80
8.11. Chłonność obszarów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę	86
8.12. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (zwartych obszarów osadniczych) oraz obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.	91
8.13. Zapotrzebowanie na nową zabudowę, a chłonność obszarów.....	92
8.14. Lokalizowanie zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi i obowiązującymi planami miejscowymi	94
9. Stan prawny gruntów	98
10. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	106
11. Tereny zamknięte	106
12. Zagrożenia ludności i jej mienia	106
13. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	107
SPIS RYCIN:.....	109
SPIS TABEL:.....	109

WPROWADZENIE

Posiadanie przez gminę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkiem nałożonym na mocy ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zwanej dalej Ustawą. Wymagany zakres Studium określony zostały w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zgodnie z wymienionym rozporządzeniem projekt Studium powinien zawierać:

- część określającą uwarunkowania rozwoju, przedstawioną w formie tekstowej i graficznej, która uwzględnia m.in. dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu, stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony, stan środowiska naturalnego, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych, warunki i jakość życia mieszkańców w tym ochronę ich zdrowia, zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia, potrzeby i możliwości rozwoju gminy, stan prawny gruntów, występowanie obiektów i terenów chronionych, występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, występowanie udokumentowanych złóż kopalin i zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, występowanie terenów górniczych, stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami, wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej, a także zadania służące realizacji celów publicznych o zasięgu ponadlokalnym;
- część określającą kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy w formie tekstowej i graficznej, która uwzględnia m.in. kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego, kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy, obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk, obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz

o znaczeniu ponadlokalnym, obszary dla których obowiązkowe będzie sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości, obszary przestrzeni publicznej, obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych, obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny, obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych, obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych, obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb występujących w gminie, a także obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW i ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu;

- uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu Studium.

Celem tworzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest określenie polityki przestrzennej gminy, a jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium sporządza się dla obszaru w granicach administracyjnych gminy. Proces opracowywania Studium składa się z trzech etapów: rozpoznanie i diagnoza uwarunkowań rozwoju gminy, wskazanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gminy na podstawie przeprowadzonej wcześniej analizy stanu istniejącego oraz sformułowanie polityki przestrzennej gminy. Pierwszy etap polega na rozpoznaniu stanu istniejącego w gminie (potrzeb, problemów, zasobów) na podstawie inwentaryzacji terenowej, analizy istniejących opracowań i dokumentów oraz badań własnych. Dotyczy to całej sfery życia społeczno-gospodarczego gminy, stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz powiązań zewnętrznych i wewnętrznych gminy. Na podstawie tak utworzonej bazy danych i informacji, określa się kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a następnie politykę przestrzenną gminy, które mają wpływać na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru przy jednoczesnym zachowaniu zasobów środowiska naturalnego dla przyszłych pokoleń. Zakres opracowania Studium określa art. 10 pkt 1 i pkt 2 Ustawy. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Duszniki opracowano z uwzględnieniem wymogów Ustawy. W Studium: określono funkcje gminy oraz sposoby

ich aktywizacji, wskazano strategiczne tereny rozwojowe dla aktywizowanych funkcji i nowych funkcji, wskazano sposób wzbogacenia krajobrazu, przedstawiono możliwości rekonstrukcji stosunków wodnych, określono sposób kształtowania zieleni w poszczególnych strefach funkcjonalnych w nawiązaniu do istniejących walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz rozwiązano zagadnienia infrastruktury technicznej.

CZĘŚĆ FORMALNO-PRAWNA

Do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Duszniki przystąpiono na podstawie uchwały Nr XXXIV/253/17 podjętej przez Radę Gminy Duszniki w dniu 28 lutego 2017 r. zgodnie z art. 9 ust. 1 Ustawy. Studium sporządzono dla całego obszaru w granicach administracyjnych gminy Duszniki. Proces opracowania Studium jest szczegółowo określony w Ustawie. Składa się on zatem z następujących etapów:

- podjęcie Uchwały Rady Gminy Duszniki Nr XXXIV/253/17 w dniu 28 lutego 2017r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Duszniki, zwanego dalej „Studium”,
- ogłoszenie w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania Studium, określając formę, miejsce i termin składania wniosków,
- zawiadomienie w formie pisemnej o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania Studium instytucji i organów właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu Studium,
- sporządzenie projektu Studium rozpatrując ww. wnioski, a także uwzględniając ustalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego,
- otrzymanie od komisji urbanistyczno-architektonicznej opinii o projekcie Studium,
- uzgodnienie projektu Studium z zarządem Województwa Wielkopolskiego w zakresie jego zgodności z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego i z Wojewodą Wielkopolskim w zakresie jego zgodności z ustaleniami programów zawierających zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym,
- wystąpienie o opinie dotyczące rozwiązań przyjętych w projekcie Studium do instytucji i organów właściwych do opiniowania projektu Studium,
- wprowadzenie zmian wynikających z uzyskanych opinii i dokonanych uzgodnień,
- ogłoszenie o wyłożeniu projektu Studium do publicznego wglądu,
- wyłożenie do publicznego wglądu projektu Studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz publikacji na stronach internetowych Urzędu, a także organizacja w tym czasie dyskusji publicznej nad przyjętymi w Studium rozwiązaniami,

- wnoszenie uwag do projektu Studium przez osoby prawne i fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,
- przedstawienie Radzie Gminy Duszniki do uchwalenia projektu Studium wraz z listą nieuwzględnionych uwag,
- uchwalenie Studium przez Radę Gminy Duszniki,
- przedstawienie Wojewodzie Wielkopolskiemu uchwały o uchwaleniu Studium wraz z załącznikami.

CZĘŚĆ MERYTORYCZNA

I. Uwarunkowania

1. Uwarunkowania zewnętrzne obszaru

1.1. Położenie gminy

Gmina Duszniki, o pow. 15 628 ha, położona jest w zachodniej części woj. wielkopolskiego, w południowej części powiatu szamotulskiego. Graniczy z gminami: Szamotuły, Kaźmierz, Tarnowo Podgórne, Buk, Opalenica, Kuślin, Lwówek oraz Pniewy. Granice gminy nie wynikają z układu przyrodniczego. Wyjątek stanowi granica południowo - zachodnia (Zakrzewko - Sędzinko) biegnąca wzdłuż koryta rzeki Mogilnicy. W dwudziestu miejscowościach zamieszkuje ok. 8 900 mieszkańców. Gmina Duszniki liczy 17 sołectw (Brzoza – Grodziszczko, Ceradz Dolny, Chełminko, Duszniki, Grzebienisko, Kunowo, Mieściska-Sarbia, Młynkowo, Niewierz, Podrzewie, Sędzinko-Zalesie, Sędziny, Sękowo, Wierzeje, Wilczyna, Wilkowo, Zakrzewko), zaś podzielona została na 18 obrębów (Brzoza, Ceradz Dolny, Chełminko, Duszniki, Grzebienisko, Kunowo, Mieściska, Młynkowo, Niewierz, Podrzewie, Sarbia, Sędzinko, Sędziny, Sękowo, Wierzeja, Wilczyna, Wilkowo, Zakrzewko).

ryc. 1. Położenie gminy Duszniki na tle gmin sąsiednich

źródło: opracowanie własne

1.2. Powiązania zewnętrzne

Gmina Duszniki położona jest w centrum województwa wielkopolskiego, w odległości ok. 40 km od Poznania. Przez gminę Duszniki przebiegają drogi o znaczeniu ponadlokalnym tj. autostrada A2, droga krajowa nr 92, droga wojewódzka nr 306 oraz siedemnaście dróg powiatowych.

Ziemia dusznicka w dawnych czasach była krainą porostu lasami, obfitującą w dzikie zwierzęta. Za czasów pierwszych Piastów znajdowało się tu kilka grodów stanowiących przedpole obronne Poznania. Obecnie gmina ma typowo rolniczy charakter, na obszarze gminy Duszniki przeważają grunty orne (86,43 %). Lasy i zadrzewienia stanowią niecałe 7 % jej powierzchni, co sprawia, że charakteryzuje ją krajobraz wiejski, którego funkcją przewodnią jest rolnictwo.

Gmina Duszniki leży na falistej równinie urozmaiconej wzniesieniami polodowcowymi. Pozostałością po lodowcu są także niewielkie jeziora: Wilczyńskie (8,5 ha) i Niewierskie (3,5 ha). Przez gminę przebiega autonomiczna strefa wododziałowo - rozrządowa o znaczeniu hydrologicznym (między północnymi i południowymi zlewniami Warty), biologicznym, klimatycznym i glebochronnym. Zapewnienie ciągłości przestrzennej tej strefy, jak i pozostałych wododziałów, powoduje konieczność zachowania wartości oraz prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego wraz z ochroną przed jego degradacją i zanieczyszczeniem. Autonomiczna strefa wododziałowa stanowi łącznik ekologiczny pomiędzy obszarami chronionego krajobrazu. U podnóża tej strefy znajdują się źródła rzeki Mogilnicy Wschodniej, Małej i Samicy Stęszewskiej. Centralna część gminy znajduje się w zasięgu hydrologicznej struktury czwartorzędowej o dużych zasobach wód podziemnych dla ujęć komunalnych i przemysłowych.

W oparciu o znajomość funkcjonalnego układu przestrzennego, gospodarowanie w gminie Duszniki polegać powinno na racjonalnym użytkowaniu podporządkowanym ekologicznym zasadom ochrony środowiska.

1.3. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Na rysunku Studium oznaczono obszary o różnym przeznaczeniu, które stanowią dotychczasowe zagospodarowanie terenów gminy Duszniki:

1. tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
2. tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
3. tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej,

4. tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
5. **UA** - tereny usług administracji,
6. **U** – tereny usług, w tym handel,
7. **UKR** – tereny usług kultu religijnego,
8. **UE** – tereny usług oświaty i edukacji,
9. tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
10. tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach rybackich, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej,
11. **US** – tereny sportu i rekreacji,
12. tereny zieleni,
13. **ZC** – cmentarze,
14. tereny infrastruktury technicznej,
15. tereny użytków kopalnych,
16. garaże, budynki gospodarcze,
17. zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie budowy.

Ponadto na rysunku Studium zaznaczono następujące tereny:

1. drogi gminne oraz pozostałe ciągi komunikacyjne,
2. lasy,
3. łąki,
4. zadrzewienia,
5. tereny rolnicze klasy gruntów I-III,
6. tereny rolnicze klasy gruntów IV-VI,
7. pastwiska,
8. sady,
9. nieużytki,
10. wody powierzchniowe śródlądowe oraz wody powierzchniowe na roli.

Na rysunku Studium wyznaczono także następujące obiekty i obszary:

1. granicę gminy Duszniki,
2. granice obrębów gminy Duszniki,
3. pomniki przyrody żywej (okazale drzewa) i nieożywionej (głazy narzutowe),
4. granicę rezerwatu przyrody „Duszniczki” wraz z otuliną,
5. granicę specjalnych obszarów ochrony "Grądy Bytyńskie", PLH300051, Natura 2000,
6. granicę regionalnych korytarzy ekologicznych dolin rzecznych,

7. granicę głównego zbiornika wód podziemnych GZWP Nr 145 Dolina Kopalna Szamotuły-Duszniki,
8. granicę głównego zbiornika wód podziemnych GZWP Nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie - Wronki – Trzciel,
9. lasy wodochronne,
10. lasy trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
11. odwierty,
 - odwiert istniejący,
 - odwiert zlikwidowany wraz ze strefą ochronną,
 - strefę ochronną odwiertów czynnych,
12. złoża surowców naturalnych (Z1-Z26):
 - granice złóż gazu ziemnego,
 - granice złóż kruszywa naturalnego,
 - granice złóż wód termalnych,
13. tereny i obszary górnicze,
 - obszary górnicze (O1-O15),
 - tereny górnicze (T1-T15),
14. obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków (1-11),
15. granice zabytkowych parków podworskich (A-J),
16. zespoły dworsko-folwarczne (I-IX),
17. stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków (1-4),
18. strefę ścisłej ochrony stanowisk archeologicznych,
19. strefę ochrony stanowisk archeologicznych,
20. drogę krajową - autostrada A2,
21. drogę krajową nr 92,
22. drogę wojewódzką,
23. drogi powiatowe,
24. szlaki turystyczne,
25. ścieżki edukacyjne,
26. strefę negatywnego oddziaływania autostrady A2:
 - nie mniej niż 150 m dla wielokondygnacyjnych obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
 - nie mniej niż 120 m dla jednokondygnacyjnych obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
 - nie mniej niż 50 m dla obiektów budowlanych nie przeznaczonych na pobyt ludzi,

27. strefę negatywnego oddziaływania drogi krajowej nr 92,
- nie mniej niż 200 m dla obiektów budowlanych z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi,
 - nie mniej niż 25 m dla obiektów budowlanych nie przeznaczonych na pobyt ludzi,
28. infrastrukturę techniczną – elektroenergetykę,
- stację elektroenergetyczną WN 110/kV/SN Główny Punkt Zasilania Duszniki,
 - przesyłową linię elektroenergetyczną 400 kV "Krajnik - Plewiska",
 - pas technologiczny przesyłowej linii elektroenergetycznej 400 kV "Krajnik – Plewiska", na terenie którego obowiązują ograniczenia jego użytkowania i zagospodarowania, po trasie której dopuszczalna jest budowa nowej elektroenergetycznej linii 400 kV albo linii wielotorowej, wielonapięciowej,
 - linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Duszniki - SE Plewiska oraz GPZ Duszniki – GPZ Pniewy,
 - pasy ochrony funkcyjnej linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV,
29. infrastrukturę techniczną - gazociągi i rurociągi naftowe tranzytowe,
- gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN 1400 Jamał - Europa Zachodnia wraz z kablem światłowodowym,
 - strefę ochronną gazociągu tranzytowego wysokiego ciśnienia DN 1400 Jamał - Europa Zachodnia, odległości podstawowe gazociągu od obiektów terenowych,
 - rurociąg naftowy DN500,
 - rurociąg naftowy DN800 wraz z kablem światłowodowym,
 - strefę bezpieczeństwa dla rurociągów naftowych DN500 i DN800,
30. infrastrukturę techniczną związaną z eksploatacją złóż i przesyłem gazu ziemnego,
- stację gazową Duszniki,
 - Ośrodek Grupowy (OG) Duszniki,
 - gazociągi i rurociągi czynne,
 - gazociągi i rurociągi nieczynne,
 - strefę kontrolowaną wzdłuż gazociągów i rurociągów,
31. granice strefy ograniczonej wysokości zabudowy lotniczego urządzenia naziemnego - radaru meteorologicznego Poznań – Wysogotowo oraz radaru dozoru,

- maksymalny zasięg ograniczenia wysokości dotyczący wszystkich obiektów budowlanych,
 - maksymalny zasięg ograniczenia wysokości jedynie dla turbin wiatrowych,
32. infrastrukturę radiowo – telewizyjną,
- pas łączności radiowo-telewizyjnej,
33. granice obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na rysunku Studium przedstawiono tabelarycznie:

1. Walory kulturowe – szczegółowy wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
2. Złóża surowców, obszary, tereny górnicze – szczegółowy wykaz.

2. Uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe

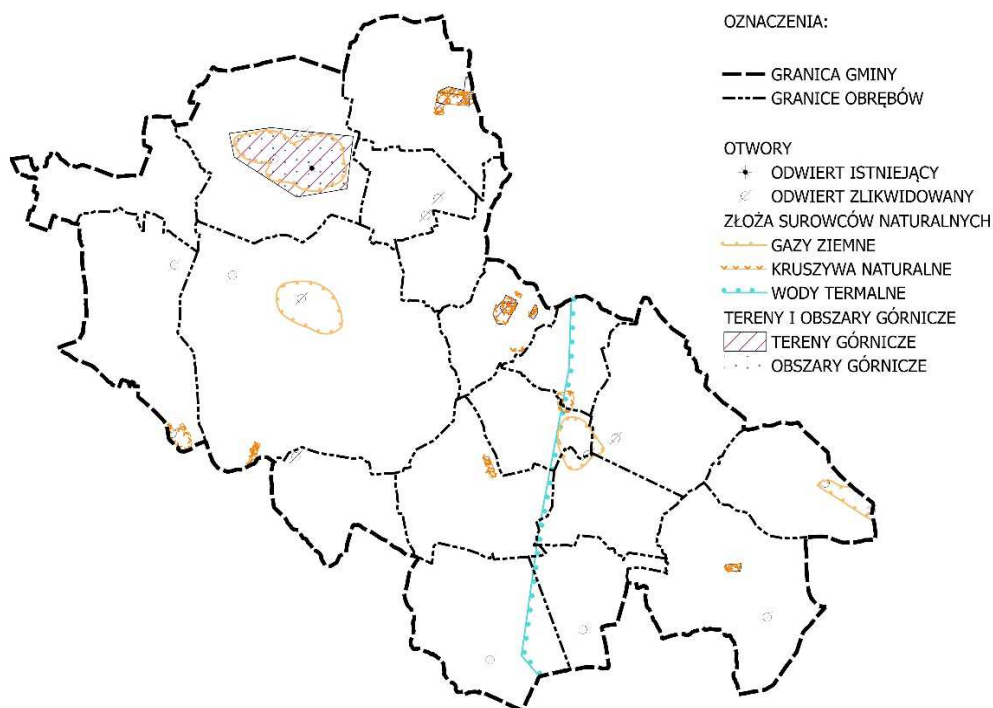
2.1. Rzeźba terenu

Gmina Duszniki leży na obszarze stosunkowo płaskim głównie w części centralnej i południowej, a urozmaiconym na obrzeżach północno - wschodnich w autonomicznej strefie wododziałowej wzdłuż granicy z gminą Kaźmierz i w rejonie Niewierza. Porozcinana jest przez liczne ciek i rowy różnej wielkości, które tworzą dolinę rzeki Mogilnicy.

2.2. Budowa geologiczna

Pod względem fizyczno-geograficznym (wg. Kondrackiego) obszar Gminy leży w: Prowincji Niż Środkowopolski, Podprowincji Pojezierze Południowo-Bałtyckie, Makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, Mezoregionie Pojezierze Poznańskie. Gmina Duszniki leży na falistej równinie moreny dennej, urozmaiconej wzniesieniami polodowcowymi. W jej równinnym krajobrazie dominują położone wokół wiosek pola uprawne i łąki. Pod względem geologicznym obszar Gminy tworzą utwory trzecio- i czwartorzędowe. Utwory trzeciorzędowe to osady z oligocenu i miocenu, ułożone na ogół poziomo. Stwierdza się ich miąższość od 120 m w rejonie Sędzin Grzebieniska oraz do 158 m w rejonie Ceradza Dolnego. Osady trzeciorzędowe leżą na ogół w układzie poziomym. Utwory czwartorzędowe to przede wszystkim poziomy glin morenowych rozdzielonych lokalnie osadami rzecznyymi w postaci piasków, żwirów i iłów.

ryc. 2. Mapa poglądowa złóż, terenów i obszarów górniczych oraz otworów wiertniczych

źródło: opracowanie własne

2.3. Charakterystyka i ocena surowców mineralnych

Występowanie piasku, żwiru, glin i torfu nie ma znaczenia przemysłowego, a eksploatacja piasków prowadzona jest na potrzeby lokalne. Perspektywiczne zasoby kruszywa występują w rejonie wsi Zakrzewko - Śliwno oraz zasoby piasku ze żwirem w trójkącie Niewierz - Mieścisko – Sękowo.

Obszar gminy znajduje się też w rejonie perspektywnym występowania surowców energetycznych. Miocenne pokłady węgla brunatnego zalegają na głębokości 149 m ppt. w rejonie Wsi Sędziny - Grzebienisko - Ceradz Dolny. Zasoby szacunkowe złoża wynoszą 326.716 ton. Jednakże, z uwagi na znaczną głębokość zalegania, trudne warunki eksploatacji oraz małą miąższość (1,5 m) wydobywanie nie jest przewidywane. Drugim surowcem energetycznym jest gaz ziemny (Tab.1). W gminie Duszniki udokumentowano dwa złoża gazu ziemnego będące pod nadzorem Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu.

Tab. 1. Złoże gazu ziemnego

Lp.	ID złoże (MIDAS)	Nazwa złoże	Numer dokumentacyjny
Z1	4704	Sędziny	3923/250
Z2	4728	Podrzewie	3923/280

(liczba porządkowa zgodna z oznaczeniem na rysunku Studium – zał. 3 Uwarunkowania rozwoju)
źródło: opracowanie własne

Na obszarze gminy Duszniki udokumentowano dwadzieścia trzy złoże kruszyw naturalnych w podziale na ID (Nr MIDAS) złoże (Tab. 2), w tym niektóre składają się z kilku znajdujących się blisko siebie odrębnych lokalizacji oraz jedno złoże wód termalnych Tarnowo Podgórne GT-1 Nr MIDAS 15707 (Nr dokumentacyjny 114/2012) – oznaczone na rysunku Studium liczbą porządkową Z26. Dla udokumentowanego złoże gazu ziemnego „Podrzewie” utworzono obszar i teren górniczy „Podrzewie I” na podstawie koncesji nr 130/93 z dnia 21.06.1993 r. wydanej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – ważnej do dnia 21.06.2023r. Ponadto gmina Duszniki objęta jest koncesją PGNiG SA w Warszawie na poszukiwanie i rozpoznawanie złożeń ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego ze złożeń na obszarze „Pniewy-Stęszew” nr 14/2001/Ł z dnia 14.11.2017 r. – ważną do dnia 14.11.2047 r.

Tab. 2. Złoże kruszyw naturalnych

Lp.	ID złoże (MIDAS)	Nazwa złoże	Numer dokumentacyjny
Z3	14195	Sędziny	8880/2010
Z4	11766	Duszniki MD	1425/2008
Z5	10241	Sarbia BW	2495/2005
Z6	13445	Brzoza DD-I	5670/2009
Z7	11766	Duszniki MD	1425/2008
Z8	14289	Kunowo CM II	5937/2010
Z9	14759	Sędziny II	9205/2010
Z10	10252	Kunowo CM	2764/2005
Z11	11766	Duszniki MD	1425/2008
Z12	10329	Kunowo TP	3484/2005
Z13	14068	Sękowo DS	1769/2016
Z14	8815	Sękowo	4304/2009
Z15	8908	Brzoza DD	5670/2009
Z16	8815	Sękowo	4304/2009
Z17	9965	Sękowo LP	670/2005
Z18	9179	Sękowo II	2989/2002
Z19	11766	Duszniki MD	1425/2008
Z20	14607	Niewierz MŁ	7825/2010
Z21	8840	Kunowo PC	6771/2010

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

Z22	14611	Sędziny I	8870/2010
Z23	10329	Kunowo TP	3484/2005
Z24	8815	Sękowo	4304/2009
Z25	10252	Kunowo CM	2764/2005

(liczba porządkowa zgodna z oznaczeniem na rysunku Studium – zał. 3 Uwarunkowania rozwoju)
źródło: opracowanie własne

Na obszarze Gminy Duszniki występuje jednaście terenów górniczych w podziale na ID złoża (Nr MIDAS) (Tab. 3), przy czym najwięcej zlokalizowanych jest w rejonie Sękowa. Na tym obszarze odnotowano dziewięć odrębnych lokalizacji, w tym niektóre stanowią jedno stanowisko.

Tab. 3. Tereny górnicze

Lp.	ID złoża (MIDAS)	Nazwa terenu górniczego	Numer w rejestrze
T1	8908	Brzoza DD-A	10-15/7/488
T2	13445	Brzoza DD-B	10-15/7/526
T3	10252	Kunowo CM Pole E	10-15/5/378/b
T4	10252	Kunowo CM Pole W	10-15/5/378/a
T5	14289	Kunowo CM II	10-15/8/711
T6	4728	Podrzewie I	2/1/80a
T7	14195	Sędziny	10-15/7/572
T8	14611	Sędziny I	10-15/8/614
T9	14068	Sękowo DS	10-15/7/568
T10	9179	Sękowo II	10-15/3/209
T11	9965	Sękowo LP	10-15/6/391
T12	8815	Sękowo Pole A	10-15/2/122a/a
T13	8815	Sękowo Pole B	10-15/2/122a/b
T14	8815	Sękowo Pole C	10-15/9/789/a
T15	8815	Sękowo Pole D	10-15/9/789/b

(liczba porządkowa zgodna z oznaczeniem na rysunku Studium – zał. 3 Uwarunkowania rozwoju)
źródło: opracowanie własne

Na obszarze Gminy Duszniki występuje jednaście obszarów górniczych w podziale na ID złoża (Nr MIDAS) (Tab. 4), przy czym najwięcej zlokalizowanych jest w rejonie Sękowa. Na tym obszarze odnotowano siedem odrębnych lokalizacji, w tym niektóre stanowią jedno stanowisko.

Tab. 4. Obszary górnicze

Lp.	ID złoża (MIDAS)	Nazwa obszaru górniczego	Numer w rejestrze
O1	8908	Brzoza DD-A	10-15/7/488
O2	13445	Brzoza DD-B	10-15/7/526
O3	10252	Kunowo CM Pole E	10-15/5/378/b
O4	10252	Kunowo CM Pole W	10-15/5/378/a

O5	14289	Kunowo CM II	10-15/8/711
O6	4728	Podrzewie I	2/1/80a
O7	14195	Sędziny	10-15/7/572
O8	14611	Sędziny I	10-15/8/614
O9	14068	Sękowo DS	10-15/7/568
O10	9179	Sękowo II	10-15/3/209
O11	9965	Sękowo LP	10-15/6/391
O12	8815	Sękowo Pole A	10-15/2/122a/a
O13	8815	Sękowo Pole B	10-15/2/122a/b
O14	8815	Sękowo Pole C	10-15/9/789/a
O15	8815	Sękowo Pole D	10-15/9/789/b

(liczba porządkowa zgodna z oznaczeniem na rysunku Studium – zał. 3 Uwarunkowania rozwoju)

źródło: opracowanie własne

Na obszarze Gminy Duszniki odnotowano 17 otworów, w tym szesnaście nieczynnych odwiertów. Odwierty zlikwidowane to: Bródki – 1, -3, Brzoza – 1, Buk – 20, Ceradz Dolny – 1, - 2, Duszniki -1, -2, -3, Podrzewie -2, -3, Sędziny -1, -2, Wilczyna -1A, Wilczyna K-1, Wilkowo – 1. Odwiert gazowy czynny (eksploatacyjny): Podrzewie – 1.

Nie odnotowano udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla, ani obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

2.4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy położony jest w dorzeczu rzeki Odry (PL6000), na terenie regionu wodnego Warty (PL6000WA). Obszar Gminy Duszniki znajduje się w zlewniach następujących rzek: Mogilnicy Górnej (Mogilnicy), Mogilnicy Wschodniej, Samicy Stęszewskiej oraz Samy. Najważniejszymi dopływami są: prawobrzeżna Mogilnica Zachodnia oraz lewobrzeżna Mogilnica Wschodnia o długości 22,6 km i powierzchni zlewni 133,1 km² uchodząca do Mogilnicy w 32,4 km w miejscowości Wojnowice. Wyływa z sieci rowów na podmokłych łąkach położonych około 1,5 km na południowy-zachód od wsi Wilczyna w gminie Duszniki.

Obszar Gminy jest pokryty licznymi ciekami wodnymi i rowami - dopływami Mogilnicy. Rzeką Mogilnicą nazywane są trzy ciekі łączące się ze sobą w rejonie Wojnowic i Troszczyzna. Zlewnia rzeki Mogilnicy zajmuje prawie cały obszar gminy ze sptywem w kierunku południowym do rzeki Warty. Skrawek północny gminy jest odwadniany przez rzekę Samę w kierunku północno-wschodnim. Zlewnia rzeki Samy – północno-wschodni kraniec gminy, to dopływ jeziora Bytyńskiego. Natomiast wschodnia część jest położona w zlewni rzeki Samicy Stęszewskiej z kierunkiem sptywu południowo-wschodnim do rzeki Warty. Samica Stęszewska jest dopływem Kanātu Mosińskiego.

Jako podstawowy ciek przyjmuje się Mogilnicę Górną nazywając ją Mogilnicą, pozostałe cieki o nazwach Mogilnica Wschodnia i Mogilnica Zachodnia uznano za jej dopływy. Mogilnica Górna i Wschodnia przepływają przez gminę Duszniki. W dolnym biegu koryto rzeki dzieli się ponownie na 2 ramiona: Kanał Prut I, odprowadzający 60% wód do Kanału Mosińskiego i Kanał Prut II odprowadzający wody do Obry. Pod względem administracyjnym zlewnia rzeki leży na terenie gmin: Pniewy, Duszniki, Buk, Lwówek, Kuślin, Opalenica, Granowo. Całkowita długość Mogilnicy wynosi 67,3 km powierzchnia zlewni to 700 km². Rzeka wypływa z Jeziora Pniewskiego położonego na wysokości 94,1 m n.p.m. Ujście Mogilnicy do Kanału Mosińskiego przez Kanał Prut I następuje w miejscowości Sepno na wysokości 70 m n.p.m. Górna część zlewni ma charakter pagórkowatej moreny czołowej zbudowanej z glin i żwirów z licznymi zagłębieniami wypełnionymi wodą oraz gliniastej moreny dennej. Zlewnię Mogilnicy budują gliny i piaski strefy moreny czołowej. W obniżeniach torfy. Deniwelacja terenu 10-15 m. Niewielkie fragmenty północnej zlewni (okolice Pniew) zbudowane z piasków sandrowych stanowią obszary bardzo korzystne pod względem infiltracyjnym. Również obszar wysoczyzny niedaleko miejscowości Duszniki charakteryzuje się korzystnymi warunkami infiltracji wód. Duża chłonność gruntów wymaga zachowania szczególnej ostrożności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej w celu zapobieżenia degradacji środowiska i ochrony zasobów wód podziemnych. Znacznie mniejsze prawdopodobieństwo zasilania lub skażenia przez infiltrację występuje na obszarach zbudowanych z glin zwałowych, które zaliczone są do bardzo niekorzystnych podtypów infiltracyjnych. Dotyczy to prawie całej zlewni Mogilnicy z wyjątkiem wyżej wspomnianych fragmentów oraz zachodnich obszarów odwadnianych przez Mogilnicę Zachodnią i Dopływ spod Władysławowa.

Na terenie gminy występują m.in. dwa małe, płytkie jeziora: Wilczyńskie (8,5 ha) i Niewierskie (3,5 ha). Wody powierzchniowe obejmują ponadto szereg małych zbiorników wodnych, stawów wiejskich i nieużytków wodnych.

Gmina Duszniki znajduje się w granicach czterech Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzeki (JCWP Rzeki) oraz w dziesięciu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Jeziora (JCWP Jeziora).

Zgodnie z ustaleniami „Oceny stanu jednolitych części wód za rok 2017” JCWP Samica Stęszewska (PLRW6000161856969) oraz Mogielnica od Mogielnicy Wschodniej (PLRW6000161856849) charakteryzują się stanem chemicznym poniżej dobrego, stan wód określono jako zły.

Tab. 5. Jednolite Części Wód Powierzchniowych, w granicach których znajduje się gmina Duszniki zgodnie z Ustalenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Powierzchnia JCWP w gminie [km ²]	Jednolita Część Wód Powierzchniowych Rzeki		Jednolita Część Wód Powierzchniowych Jeziora	
	Nazwa JCWP	Europejski kod JCWP	NAZWA JCWP	Europejski kod JCWP
9,18	Sama do Kan. Lubosińskiego	PLRW600025187249	Lusowskie Buszewskie Lubosińskie Północne Bytyńskie	PLLW10255 PLLW10256 PLLW10257 PLLW10258
128,91	Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej	PLRW6000161856849	Luboszek Lubosz Wielki Pniewskie	PLLW10130 PLLW10131 PLLW10132
0,53	Mogilnica Zachodnia	PLRW6000161856869	-	-
17,58	Samica Stęszewska	PLRW6000161856969	Niepruszewskie Witobelskie Łódzko- Dymaczewskie	PLLW10134 PLLW10137 PLLW10138

źródło: opracowanie własne

Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzeki według Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- JCWP *Sama do Kan. Lubosińskiego* (PLRW600025187249) jest silnie zmienioną częścią wód (SZCW), stanowi ciek łączący jeziora (25). Charakteryzuje się złym stanem i zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Dodatkowymi działaniami podstawowymi są działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej, kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw oraz realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. JCWP poddane jest stałemu monitorowaniu. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Gmina Duszniki położna jest w granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 – Grądy Bytyńskie (PLH300051) w związku z czym na tym obszarze występują przedmioty ochrony zależne od wód tj. siedlisko 91E0, siedlisko 91F0, *Triturus cristatus* oraz *Leucorrhinia pectoralis*, dla których należy utrzymać lub odtworzyć właściwy stan ochrony;

- JCWP *Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej* (PLRW6000161856849) jest naturalną częścią wód (NAT), stanowi potok nizinny lessowy lub gliniasty (15), charakteryzuje się złym stanem wód oraz zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód. Dodatkowymi działaniami podstawowymi są działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej, kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw, ograniczenie dopływu biogenów z terenów rolniczych oraz realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Wyznaczono również zadania uzupełniające tj. opracowanie warunków korzystania z wód zlewni oraz przegląd pozwoleń wodnoprawnych. JCWP poddane jest stałemu monitorowaniu. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk;
- JCWP *Mogilnica Zachodnia* (PLRW6000161856869) jest silnie zmienioną częścią wód (SZCW), stanowi potok nizinny lessowy lub gliniasty (15), charakteryzuje się złym stanem wód oraz zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Dodatkowymi działaniami podstawowymi są działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej, kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw oraz realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. Wyznaczono również zadania uzupełniające tj. opracowanie warunków korzystania z wód zlewni oraz przegląd pozwoleń wodnoprawnych. JCWP poddane jest stałemu monitorowaniu. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Gmina Duszniki położona jest w granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 – Grądy Bytyńskie (PLH300051) w związku z czym na tym obszarze występują przedmioty ochrony zależne od wód tj. siedlisko 91E0, siedlisko 91F0, *Triturus cristatus* oraz *Leucorrhinia pectoralis*, dla których należy utrzymać lub odtworzyć właściwy stan ochrony;
- JCWP *Samica Służewska* (PLRW6000161856969)) jest naturalną częścią wód (NAT), stanowi potok nizinny lessowy lub gliniasty (15), charakteryzuje się złym stanem

wód oraz zagrożona jest nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód. Dodatkowymi działaniami podstawowymi są działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej oraz realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych. JCWP poddane jest stałemu monitorowaniu. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk.

Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Jeziora według Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- JCWP *Lusowskie* (PLLW10255) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, stratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3a). Wody JCWP charakteryzują się złym stanem oraz zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych): uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP są stale monitorowane, zgodnie z ustaleniami „Oceny stanu jednolitych części wód za rok 2017” JCWP charakteryzuje się stanem chemicznym poniżej dobrego oraz złym stanem wód;
- JCWP *Buszewskie* (PLLW10256) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, stratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3a). Wody JCWP nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym było do roku 2015 utrzymanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Wyznaczono działanie podstawowe wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP nie są monitorowane;
- JCWP *Lubosińskie Północne* (PLLW10257) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3b). Wody JCWP zagrożone są nieosiągnięciem celów

środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników i monitoringu wód. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP nie są monitorowane;

- JCWP *Bytyńskie* (PLLW10258) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3b). Wody JCWP charakteryzują się złym stanem oraz zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP są stale monitorowane;
- JCWP *Luboszek* (PLLW10130) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3b). Wody JCWP nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Działania podstawowe to działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników oraz monitoringu wód. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP nie są monitorowane;
- JCWP *Lubosz Wielki* (PLLW10131) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o małym wpływie zlewni, stratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (2a). Wody JCWP zagrożone są nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Działania podstawowe to działania

wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej oraz kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci monitoringu wód. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP nie są monitorowane;

- JCWP *Pniewskie* (PLLW10132) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3b). Wody JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników oraz monitoringu wód. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP nie są monitorowane;
- JCWP *Niepruszewskie* (PLLW10134) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3b). Wody JCWP charakteryzują się złym stanem wód i są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Działanie podstawowe to dostęp do informacji. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, jednakże są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP są stale monitorowane;
- JCWP *Witobelskie* (PLLW10137) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3b). Wody JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników i monitoringu wód. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę

przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP nie są monitorowane;

- JCWP Łódzko-Dymaczewskie (PLLW10138) stanowi naturalną część wód (NAT), jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni, niestratyfikowane na Niżu Środkowopolskim (3b). Wody JCWP są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym jest do roku 2021 (z odstępstwem przedłużenia terminu osiągnięcia celu ze względu na brak możliwości technicznych) uzyskanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego. Wyznaczono również działanie uzupełniające w postaci kontroli wyników i monitoring wód. Wody JCWP nie są przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz nie są przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpielisk. Wody JCWP nie są monitorowane.

Gmina Duszniki znajduje się:

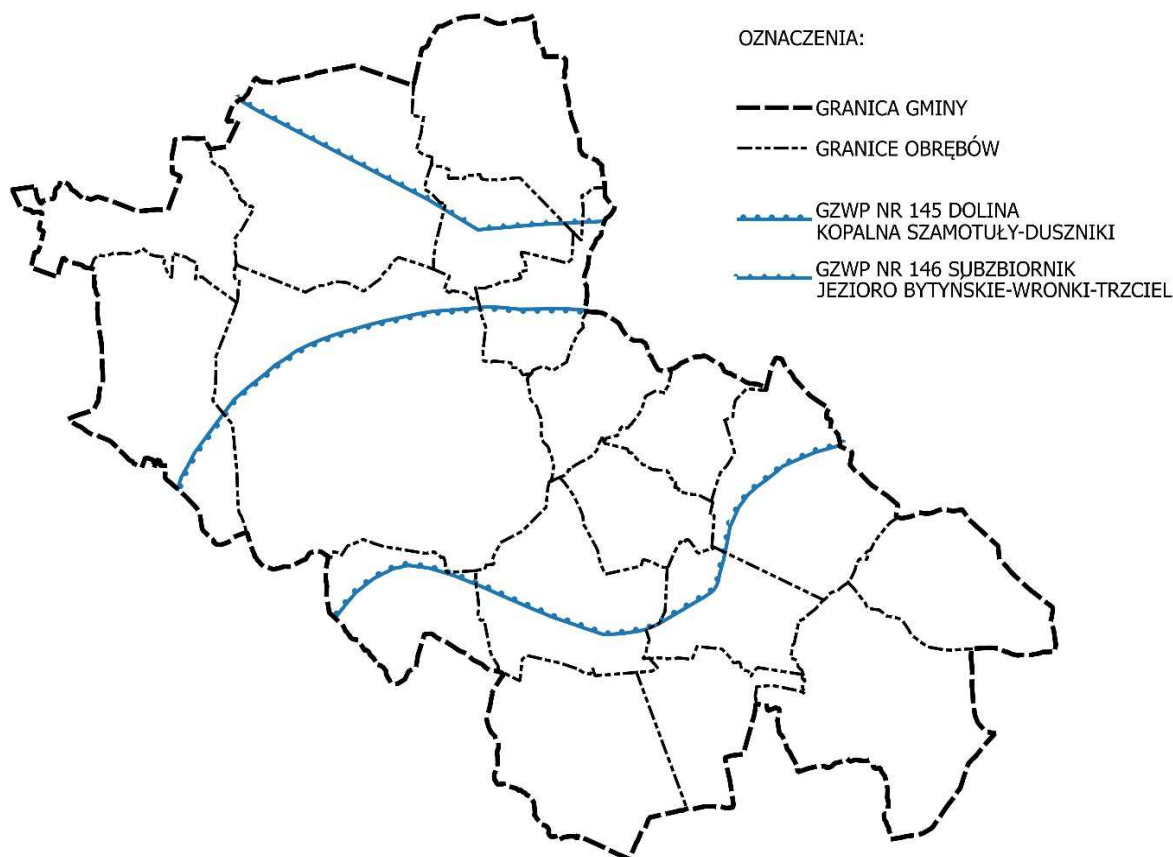
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$);
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$);
- poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$) oraz obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

2.5. Wody podziemne

Poziom gruntowy występuje w osadach piasku i żwiru dolin rzecznych, sandrów, rynien jeziornych oraz spiaszczonych partiach glin morenowych. Swobodne zwierciadło wody I poziomu wodonośnego zalega na głębokości 0,0 - 6,0 m ppt, najczęściej 1,5 - 2,5 m ppt. Poziom gruntowy jest zasilany głównie poprzez opady atmosferyczne, a w dolinach rzecznych także z poziomów wód wgłębnych i powierzchniowych. Wody podziemne wykorzystywane do celów gospodarskich występują w obrębie utworów czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Poziom trzeciorzędowy ma charakter naporowy lub swobodny i ujmowany jest sporadycznie. Zasoby wodne poziomu czwartorzędowego w zdecydowanej większości zlokalizowane są w piaskach, żwirach rzecznych i wodnolodowcowych. Wody te mają układ piętrowy, występują generalnie w 2÷3 poziomach. Wody podziemne I poziomu na obszarach równinnych występują na ogół na głębokościach poniżej 1,5 m p.p.t. (pod poziomem terenu), w strefie sandrowej na głębokości od 0 do 2 m p.p.t. Miąższość tych warstw waha się od kilku do 60 m, przy

czym średnio wynosi ona 10-30 m. Wyżej wymienione czwartorzędowe struktury wodonośne zasilane są przez wody głębokiego krążenia, infiltrowane z terenów przyległych obszarów wysoczyznowych i w znacznie mniejszym stopniu wody powierzchniowe. W utworach trzeciorzędowych występują generalnie dwa poziomy wodonośne: oligoceński i mioceniński. Tworzą je ilaste utwory pliocenu oraz miocenijskie piaski drobno i średnioziarniste.

ryc. 3. Przebieg Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na tle gminy Duszniki

źródło: opracowanie własne

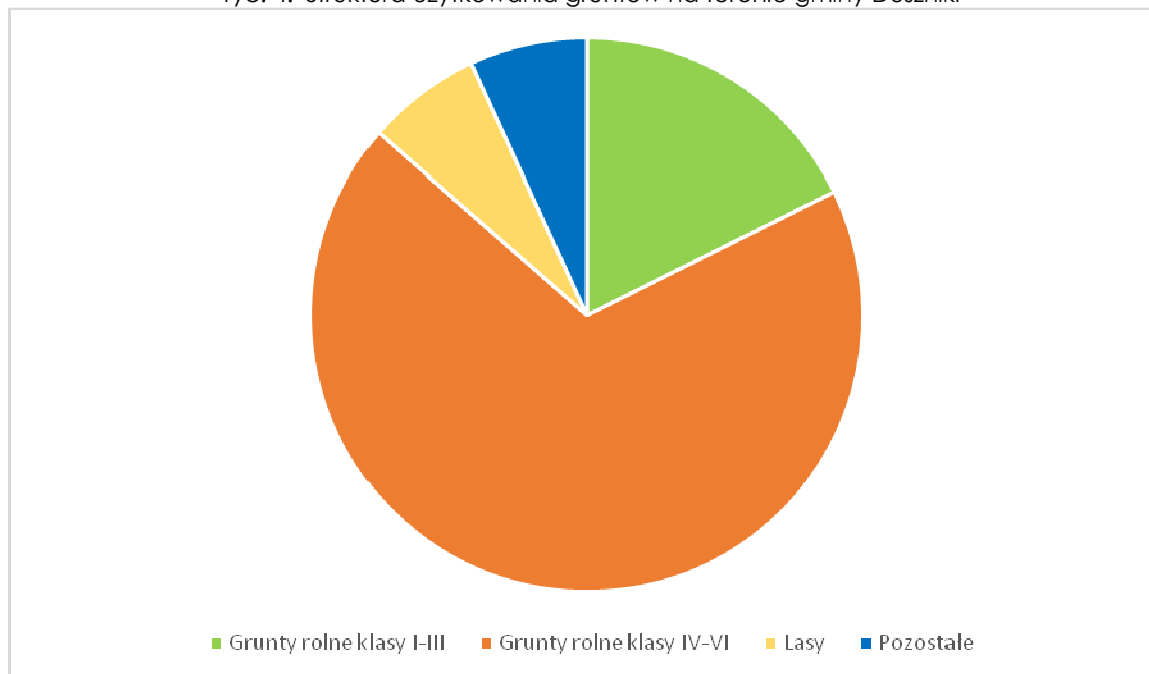
Przez teren gminy Duszniki przechodzą dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP): czwartorzędowy GZWP nr 145 Dolina Kopalna Szamotuły-Duszniki oraz trzeciorzędowy GZWP nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie-Wronki-Trzciel. Gmina Duszniki znajduje się w granicy Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 60 (PLGW600060). Według Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry JCWPd nr 60 stan chemiczny i ilościowy oceniono na dobry oraz niezagrożony nieosiągnięciem celów środowiskowych, którymi są utrzymanie dobrego stanu wód. Wody JCWP nr 60 przeznaczone są do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę pitną przeznaczoną do spożycia. Jej stan jest monitorowany.

Zgodnie z opracowaniem „Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w roku 2017 /wg badań PIG/”. Zgodnie z nim w punkcie pomiarowo-kontrolnym nr MONBADA 2555 określono na III klasę (punkt zlokalizowany w miejscowości Duszniki).

2.6. Grunty orne, użytki zielone oraz rolnicza przydatność gleb

Gmina Duszniki jest obszarem intensywnego rozwoju rolnictwa. Grunty orne stanowią ok. 86,43 % ogólnej powierzchni gminy, w tym ok. 17,64% klasy I-III oraz ok. 68,79% klasy IV-VI w stosunku do ogólnej powierzchni gminy. Łąki i pastwiska zajmują 4,68 %, w tym dominują użytki zielone kl. III i IV (2z) średnie i dobre.

ryc. 4. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Duszniki

źródło: opracowanie własne

Wśród gruntów ornych wyraźnie przeważają gleby kompleksu 4 (żytniego b. dobrego) i 2 (pszennego dobrego) a więc gleby dobre i bardzo dobre. W dolinie Mogielnicy oraz na obszarze sandrowym występują piaski luźne nawiewane w kompleksach 6 (żytni słaby) i 7 (żytni b. słaby). Zdecydowaną przewagę ogółu gruntów ornych stanowią gleby brunatne na podłożu piasków gliniastych na glinie. Gleby gminy są na ogół korzystnie uwilgotnione (kompleks 2 i 4), cechują się dobrą retencją wód opadowych lub położeniem w zasięgu oddziaływania wód gruntowych np. czarne ziemie. Okresowo niedoborem wody charakteryzują się gleby kompleksów 5 i 6 oraz 3 zróżnicowane w zależności od pogody. Poważny problem stanowi degradacja gleb związana ściśle z działalnością gospodarczą. Erozja gleb dominująca w gminie powoduje zmywy

powierzchniowe prowadzące do ciągłego wynoszenia materiałów z powierzchniowych poziomów gleb i stopniowe skracanie profilu glebowego. Zmywy te w charakterystyczny sposób pogarszają jakość wód, głównie powierzchniowych poprzez wzrost koncentracji azotanów i fosforanów (wymywanie związków chemicznych).

Przesuszenie pokrywy glebowej spowodowane jest (J.Marcinek, 1964):

- wylesieniem obszarów mających predyspozycje ekologicznych terenów leśnych i ich rolnicze zagospodarowanie,
- powszechnym odwodnieniem terenów zabagnionych,
- zmniejszeniem zdolności retencyjnej gleb,
- zabiegami melioracyjnymi przyspieszającymi odpływ wody glebowo – gruntowej.

2.7. Szata roślinna i zwierzęca

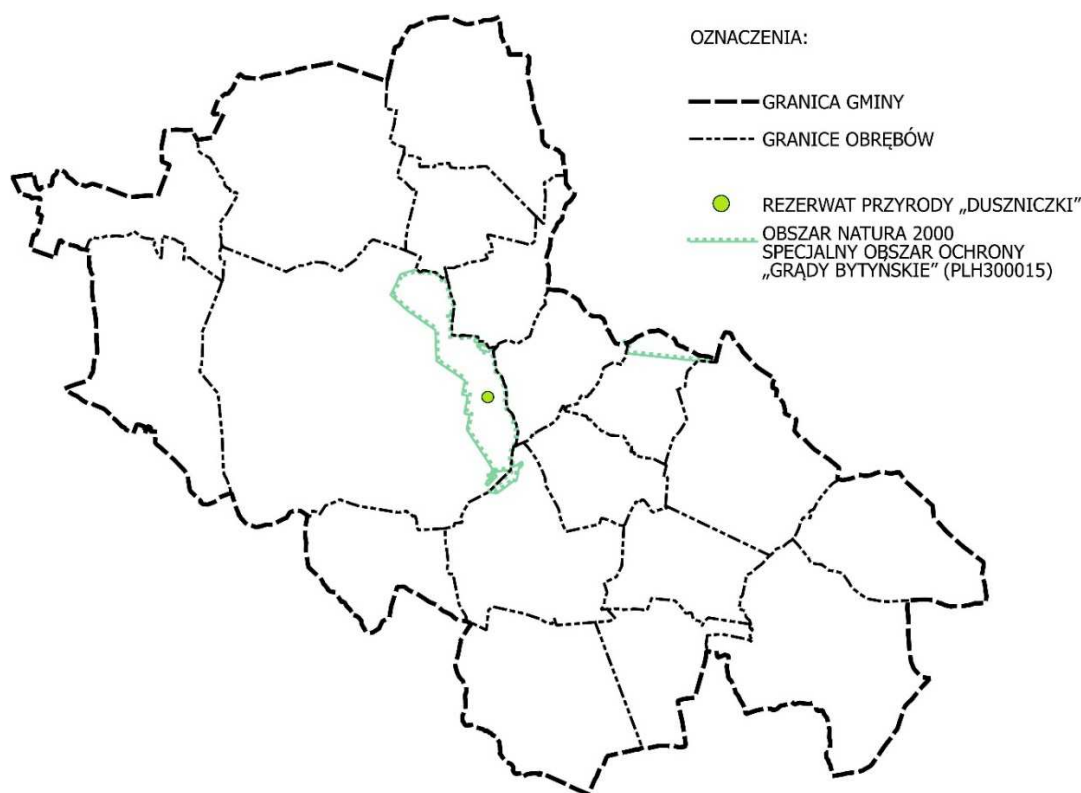
Szata roślinna w gminie obejmuje: roślinność leśną, łąkową i szuwarową, wodną pól uprawnych, zadrzewienia, parków wiejskich, pomników przyrody, sadów ogrodów przydomowych. Dalszym elementem środowiska jest roślinność leśna. Lasy stanowią niecałe 7% powierzchni gminy. Należą do nadleśnictw: Pniewy, Grodzisk i Konstantynowo. Występują w kilku kompleksach wzdłuż doliny rzeki Mogilnicy Wschodniej i Górnej, w strefie wododziałowej między zlewniami rzeki Samy i Mogilnicy. Największe zbiorowisko leśne stanowią zespoły borowe (bory mieszane świeże z przewagą sosny) oraz zespoły dębów (lasy świeże) - dęby z nieznaczną domieszką sosny i brzozy. Podszycie średnie tworzą krzewy leszczyny i jarzębiny. Bogate jest też runo trawiasto - krzewinkowe. Zespoły dąbrów, korzystne dla turystyki i zbieractwa grzybów spotkać można w części północno wschodniej i w części centralnej na wschód od Dusznik (uroczysko Duszniki). Drugie zbiorowisko leśne stanowią bory mieszane świeże i bory świeże z drzewostanem sosnowym o skąpym podszyciu. Korzystne dla penetracji turystycznej i zbieractwa (borówki, maliny). Bory występują w części południowo - zachodniej gminy wzdłuż Mogilnicy - uroczysko Śliwno i Bródki częściowo leżące poza gminą oraz w części północnej – uroczysko Sękowo. Roślinność łąkowa jest bogato reprezentowana przez łąki i pastwiska oraz roślinność torfowiskową zwłaszcza w obrębie dolin rzecznych i obniżeń terenowych – stanowi to bogactwo krajobrazowe. Roślinność szuwarową spotkać można w strefie brzegowej zbiorników wód stojących i płynących. Zadrzewienia stanowią w gminie Duszniki bardzo ważny element krajobrazu wpływający dodatnio na bilans wodny. Wysokie walory przyrodniczo - kulturowe stanowi szata roślinna chronionych parków dworskich oraz jedyne go pomnika przyrody - lipy drobnolistnej w Wilczynie.

Dużą wartość środowiska przyrodniczego stanowią ptaki najczęściej występujące w środowiskach wodno - błotnych i leśnych. W gminie istnieją trzy miejsca gniazdowania gatunków chronionych: jedno bociana czarnego i dwa żurawia w rejonie torfowisk Niewierza i Wilczyny oraz zabagnionych fragmentów śródleśnych uroczyska Duszniki.

Na obszarze gminy znajdują się obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (tj. Dz.U. 2018 poz. 1614) tj. Obszar Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony „Grądy Bytyńskie” (PLH300051) oraz rezerwat przyrody „Duszniczki” (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grądy Bytyńskie PLH300051).

Obszar Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony „Grądy Bytyńskie” (PLH300051) o powierzchni 1300,65 ha (powierzchnia całego chronionego obszaru) stanowi specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Obszar obejmuje dwa kompleksy drzewostanów liściastych. Teren równiny o niewielkim zróżnicowaniu wysokościowym. Pomiędzy kompleksami (poza wyznaczonym obszarem) znajduje się dolinka jednego z dopływów tworzących Mogilnicę. Położone obok siebie dwa kompleksy leśne należą do najlepiej zachowanych w Wielkopolsce grądów. Cechują się zarówno bogactwem gatunków drzewiastych (m.in. liczne stanowiska jarząbu brekini), jak i różnorodnością gatunków runa. Najbardziej interesującym gatunkiem jest obuwik, którego stanowisko jest jednym z nielicznych poza południową i południo-wschodnią Polską. Oprócz niego w runie bardzo pospolicie występują inne gatunki chronione (lilia złotogłów, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata, wawrzynek wilczytyko), a także inne rzadsze nie chronione, ale na terenie obiektu występujące na licznych i bogatych stanowiskach (tj. Galium sylvaticum, Phyteuma spicata, Actaea spicata i in.). Niewielkie zabagnienia obecne na całym obszarze stanowią istotną ostoję dla wielu gatunków ptaków w tym również traszki grzebieniastej oraz ważki zalotki większej. Jeszcze kilkanaście lat temu niektóre zbiorniki zasiedlała strzebla błotna. Na skutek obniżenia poziomu wód większość zbiorników wyschła, a w nielicznych pozostałych oczkach nie odnaleziono jej mimo poszukiwań.

ryc. 5. Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

źródło: opracowanie własne

Rezerwat przyrody „Duszniczki” (obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grądy Bytyńskie PLH300051) o powierzchni 0,77 ha (powierzchnia całego rezerwatu) został uznany za obszar chroniony w dniu 13 sierpnia 1958 r. Rezerwat uznawany jest za obszar leśny (typ – nasadzeń i upraw; podtyp – starych drzew). Charakteryzuje się typem ekosystemu leśnego i borowego oraz podtypem ekosystemu lasów nizinnych. W rezerwacie występują modrzewie w zespole dębowo – grabowym. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie fragmentu lasu z udziałem modrzewia polskiego *Larix decidua subsp. polonica*.

2.8. Klimat

Gmina Duszniki podobnie jak cała Wielkopolska znajduje się pod dominującym wpływem powietrza polarno-morskiego, które latem przynosi ochłodzenie, znaczne zachmurzenie nieba i częste opady, a zimą ocieplenie i odwilż. Ze wschodu i z południa napływają też, choć z mniejszą częstością, suche masy powietrza kontynentalnego. Pozostałe typy mas powietrza, ze względu na rzadkość występowania nie odgrywają znaczącej roli w kształtowaniu klimatu gminy. Taka cyrkulacja determinuje rozkład kierunku i prędkości wiatru. Przeważają wiatry z sektora zachodniego, głównie z kierunku W i SW /36%/. Udział wiatrów z sektora wschodniego nie przekracza w roku 27 %. Wiatry

z kierunku S, SW, SE wieją przez 36 % dni w roku. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 3.5 m/s. Najwyższą prędkością charakteryzują się wiatry zachodnie. Maksymalne prędkości wiatru notowane są w zimie i wiosną. Minimum prędkości wiatru występuje w lecie. Średnio w roku, przeważają wiatry słabe o prędkości 1-3 m/s. Średnia roczna temperatura powietrza, z wielolecia 1951-2000, rzędu 8.0-8.3°C jest wynikiem wystąpienia skrajnie wysokich temperatur w ostatnim 10-leciu, często przekraczających 9.0°C. Średnia półrocza letniego wynosi 13.9°C, zimowego 2.4°C. W lipcu temperatury maksymalne przekraczają 30°C. Okres średnich dobowych temperatur powyżej 0°C rozpoczyna się wczesną wiosną i utrzymuje się do późnej jesieni. Zimy są krótkie i często bezśnieżne. Roczna suma opadów przekracza 500 mm /517 mm/. Maksymalna suma roczna wynosi 628 mm, minimalna 339 mm. Najwyższe opady występują w okresie letnim, co jest związane z wystąpieniem burz. Pokrywa śnieżna notowana jest, zwłaszcza w ostatnim 20-leciu epizodycznie i utrzymuje się przez kilka dni.

Stan czystości powietrza w znacznym stopniu warunkuje jakość życia na danym terenie ponieważ powietrze jest nie tylko źródłem tlenu, ale ma również decydujący wpływ na zdrowie człowieka. Zanieczyszczenia powietrza polega więc na wprowadzaniu do atmosfery substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpływać na zdrowie ludzi, klimat, przyrodę, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku. Stan czystości powietrza w dużej mierze uzależniony jest tym samym od skali i kierunków rozwoju regionu. Wzrost zanieczyszczenia powietrza wynika zarówno z rozwoju budownictwa mieszkaniowego, jak i aktywności gospodarczej, gdyż wymuszają one wzrost zapotrzebowania energetycznego, co w konsekwencji powoduje większą emisję zanieczyszczeń.

Przy ocenie jakości powietrza atmosferycznego na obszarze gminy Duszniki wykorzystano raport WIOŚ w Poznaniu pt. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2017. Prezentowaną ocenę wykonano w odniesieniu do odnowionego układu stref i zmienionych poziomów substancji, w oparciu m. in. o ustawę - Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. 2018 poz. 799 ze zm.) czy rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012 poz. 1031) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. 2012 poz. 914). Według odnowionego podziału strefę stanowią: aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy, miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy i tzw. pozostały obszar. Zgodnie z tym raportem obszar gminy Duszniki zaliczono do strefy wielkopolskiej. Pod kątem ochrony zdrowia ludzkiego w 2017 roku w strefie wielkopolskiej nie stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych

i docelowych stężeń NO₂, SO₂, CO, C₆H₆, As, Cd, Ni i Pb oraz ozonu (O₃) (klasa A). Strefę wielkopolską zaliczono do klasy C pod względem stężenia pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5}, BaP. Pod względem kryteriów określonych w celu ochrony roślin, strefę wielkopolską ze względu na ozon, dwutlenek siarki (SO₂) i tlenki azotu (NO_x) zaliczono do klasy A.

3. Historyczne i kulturowe uwarunkowania rozwoju

3.1. Rys historyczno-przestrzenny

Okolice Dusznik zamieszkiwane były już w okresie przedhistorycznym, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne. Za czasów Piastów znajdowało się na tym terenie pięć grodów: niedaleko Brzozy, Młynkowa, Niewierza, Wilkowa i Zalesia. Były one częścią systemu obronnego dla Poznania od zachodu. W przeszłości była to kraina mokradł porośniętych lasami. Powodowało to „duszne powietrze” – stąd, jak głosi legenda, nazwa wsi Duszniki (wpłynęło na nią środowisko przyrodnicze). Inna wersja powstania nazwy głosi, że wieś ta darowana została katedrze poznańskiej jako legat nieznanego ofiarodawcy za jego duszę i właśnie dlatego wieś nazwano Duszniki. Na podstawie dokumentów, znajdujących się w Archiwum Archidiecezjalnym w Poznaniu, ks. prof. Józef Nowacki twierdzi, że Duszniki należały do dóbr biskupstwa poznańskiego już przed rokiem 1235. „Drugim znacznym zwartym kompleks w kluczu bukowskim tworzyły starodawne włości biskupie z X czy XI wieku: Wilczyna, Koszanowo, Podrzewie, Sękowo, Młynkowo, Duszniki i przejściowo Młodasko, częściowo nabyte w 1292 r., lecz już w XIV wieku sprzedane”. Wilczyna wspomniana jest w przywileju Kazimierza Wielkiego z 1350 r.; Koszanowo, Duszniki, Podrzewie i Sękowo w początkach XV wieku; Młynkowo natomiast w roku 1510. Można przypuszczać, że kościół powstał tu w XII wieku, ponieważ w tym okresie zaczęto nadawać kościołom tytuł św. Marcina. Parafia dusznicka należała wraz z Podrzewiem, Młynkowem, Sękowem i Wilczyną do klucza bukowskiego. Pierwsza wyraźna wzmianka w dokumentach o Dusznikach pochodzi z 1417 r. – parafia wspomniana jest z okazji wizytacji biskupiej. Duszniki były lokowane na prawie niemieckim, tzw. ulicówka z XII lub XIV wieku. Zgodnie z osadnictwem niemieckim poprzez komasację gruntów stworzono regularny układ pól i zabudowań. Domy mieszkalne i pomieszczenia gospodarskie zostały skupione wzdłuż głównej drogi wiejskiej. Głównym zajęciem ludności wiejskiej była uprawa roli i chów zwierząt. Do najstarszych miejscowości w gminie Duszniki należy Wilczyna. Jako parafia wymieniana jest już od 1298 r. Tytuł kościoła - św. Jadwiga - wskazywałby na założenie jego w drugiej połowie XIII wieku prawdopodobnie przez Mikołaja I, który zanim został biskupem przebywał w Rzymie jako rzecznik kanonizacji św. Jadwigi. Wilczyna wspomniana jest także w przywileju Kazimierza Wielkiego z roku 1350. Równie dobrze udokumentowaną historię

ma wieś Podrzewie, która pierwotnie była częścią parafii dusznickiej, a źródła pisane z 1510 r. wymieniają ją jako część parafii Wilczyna. W Podrzewiu przebywał biskup Wojciech Jastrzębiec, który 21 sierpnia 1408 roku wystawił dokument erekcyjny kościoła parafialnego w Kopanicy (obecnie powiat Wolsztyn). Dzień później wystawiono dokument – „przywilej dotacyjny” dla kościoła w Kosieczynie w obecności kanonika poznańskiego Jaśka i kapelana biskupiego Jana. Pierwsza wzmianka o Grzebienisku pochodzi z 1387 roku, wieś należała wówczas do rodu Grzebienickich (Grzebienieckich), a w drugiej połowie XVI wieku przeszła na Skórow – Obornickich z Gaju Wielkiego. W XV wieku powstała w Dusznikach szkoła parafialna, a w XVII wieku szpital dla ubogich, który figuruje w aktach do 1907 r., potem był to budynek mieszkalny. W 1760 roku pobudowano nowy budynek szkolny, który istniał do II wojny światowej. W okresie rozbiorów dobra dusznickie przeszły pod panowanie Prus i zostały oddane w dzierżawę Niemcom. Pomimo ustaleń Traktatu Wiedeńskiego z 1815 r., które gwarantowały wiele swobód ludności polskiej, zaborca próbował wszelkimi sposobami zgermanizować Wielkopolskę. Ściągnięto urzędników i rzemieślników z Niemiec, popierano wykup polskiej ziemi. Majątek Duszniki nazwano Kaiserhof, a folwark Seelhorst, w końcu zarządzono tzw. rugi pruskie, czyli przymusowe wywłaszczanie. Od 1876 r. wprowadzono język niemiecki jako urzędowy, a od 1887 r. zniesiono zupełnie naukę języka polskiego w szkołach, wprowadzając jednocześnie obowiązek powszechnego nauczania. Tylko nauka religii odbywała się w języku polskim. W odpowiedzi na akcję germanizacyjną w całej Wielkopolsce rozbudził się duch narodowy i patriotyczny. Także społeczeństwo Ziemi Dusznickiej dało dowody patriotyzmu. Dużą aktywność przejawiali Duszniczanie w dziedzinie gospodarczej. W roku 1812 uruchomiono mleczarnię, a w 1904 kolejkę wąskotorową, łączącą Duszniki z cukrownią w Opalenicy. Pod koniec XIX wieku we wsiach należących do gmin Duszniki i Grzebienisko pobudowano kilka dworów i zabudowań folwarcznych. W Dusznikach w 1888 r. powstało Kółko Rolnicze, w 1907 r. Bank Ludowy, udzielający Polakom kredytów (tzw. kasa Stefczyka). Po ukazaniu się zarządzenia wprowadzającego również nauczanie religii po niemiecku, we wrześniu 1906 r. młodzież odpowiedziała strajkiem szkolnym, który trwał do lipca 1907 r. Społeczeństwo Dusznik i okolicznych wsi organizowało różne stowarzyszenia oświatowe, gimnastyczne, śpiewacze. W tym okresie powstało Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” (1876 r.), Koło Śpiewu „Lutnia” (1912 r.), biblioteka Katolickiego Stowarzyszenia Robotników Polskich oraz Towarzystwo Czytelni Ludowych. Duszniczanie brali również czynny udział w Powstaniu Wielkopolskim. Po odzyskaniu niepodległości majątek wydzierżawiło Towarzystwo Akcyjne „Siew” z Poznania, a Duszniki przeszły na własność skarbu państwa. W 1924 r., utworzono Ochotniczą Straż Pożarną, w tym samym czasie

powstało Kółko Włościanek. Pierwsze bomby lotnicze spadły na Duszniki 3 września, a jednostki Wehrmachtu wkroczyły do miejscowości w dniu 10 września 1939 roku. Wprowadzono godzinę policyjną, rozpoczęły się aresztowania. Od 1940 roku zaczęto masowo wywłaszczać Polaków, głównie rolników, których wywożono do Generalnej Guberni. 25 stycznia 1945 roku wkroczyły do Dusznik pierwsze oddziały wojsk radzieckich. W wyzwolonych Dusznikach już 8 lutego zaczął pracę Zarząd Gminy – organ administracji państwowej; 20 lutego uruchomiono Urząd Pocztowy. 17 lutego 1946 roku przeprowadzono pierwszy powojenny spis ludności. Gmina liczyła wówczas 5.497 mieszkańców, a same Duszniki zamieszkiwało 1.860 osób. W 1958 r. popłynął w Dusznikach prąd elektryczny. Pierwszego stycznia 1973 r. powstał Urząd Gminy w Dusznikach.

3.2. Obiekty zabytkowe i ochrona stanowisk archeologicznych

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz.U. 2017 poz. 2187 ze zm.) ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania m.in. zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

W gminie Duszniki zabytki nieruchome towarzyszą w większości zespołom dworskim i folwarcznym. Na terenie gminy Duszniki znajduje się 11 obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków (Tab. 6), w tym niektóre tworzą kompleksy obiektów budowlanych.

Tab. 6. Obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekty budowlane	Numer rejestru
1.	Brzoza	Dwór w zespole dworsko-folwarcznym	2095/A z dnia 22.07.1986 r.
2.	Duszniki	Kościół par. pw. Św. Marcina, 1 poł. XVI, XX w.	2447/A z dnia 21.12.1932 r.
3.	Duszniki	Plebania w zespole kościoła pw. Św. Marcina, k. XVIII w.	1508/A z dnia 11.04.1974 r.
4.	Duszniki	Kościół ewangelicki	2352/A z dnia 12.04.1995 r.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

5.	Duszniki	Cmentarz przykościelny w zespole cmentarza ewangelickiego	2352/A z dnia 12.04.1995 r.
6.	Podrzewie	Dwór w zespole dworsko-folwarcznym, pocz. XX w.	2190/A z dnia 20.04.1990 r.
7.	Sędziny	Pałac w zespole pałacowo-folwarcznym, XVIII/XIX w.	1776/A z dnia 15.12.1977 r.
8.	Sędziny	Oficyna północna w zespole pałacowo-folwarcznym, XVIII/XIX w.	1776/A z dnia 15.12.1977 r.
9.	Sędziny	Oficyna południowa w zespole pałacowo-folwarcznym, XVIII/XIX w.	1776/A z dnia 15.12.1977 r.
10.	Wilczyna	Kościół par. pw. Św. Jadwigi, 1 poł. XVI, k. XUX w.	776/A z dnia 14.11.1969 r.
11.	Zakrzewko	Pałac w zespole pałacowo-folwarcznym, poł XIX w.	2211/A z dnia 19.08.1991 r.

(liczba porządkowa zgodna z oznaczeniem na rysunku Studium – zał. 3 Uwarunkowania rozwoju)
źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy Duszniki znajduje się 10 zabytkowych parków podworskich (Tab. 7) i 9 zespołów dworsko-folwarcznych tj. Brzoza, Ceradz Dolny, Niewierz, Podrzewie, Sarbia, Sędziny, Sękowo, Wilczyna i Zakrzewko.

Tab. 7. Zabytkowe parki podworskie wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Zabytkowe parki podworskie	Numer rejestru
A	Park dworski w zespole dworsko-folwarcznym w Brzozie	1825/A z dnia 05.02.1981 r.
B	Park dworski w Ceradzu Dolnym, poł. XIX w.	1832/A z dnia 20.02.1981 r.
C	Park dworski w zespole dworskim w Niewierzu, 2 poł. XIX w.	1822/A z dnia 05.02.1981 r.
D	Park dworski w zespole dworsko-folwarcznym w Podrzewiu	1826/A z dnia 05.02.1981 r.
E	Park dworski w Sarbi	1841/A z dnia 02.03.1981 r.
F	Park w zespole pałacowo-folwarcznym w Sędzinach	1776/A z dnia 15.12.1977 r.
G	Park w zespole dworsko-folwarcznym w Sękowie, 2 poł. XIX w.	1842/A z dnia 02.03.1981 r.
H	Park dworski w Wilczynie, pocz. XX w.	1846/A z dnia 02.03.1981 r.
I	Park w zespole pałacowo-folwarcznym w Zakrzewku, XIX w.	2211/A z dnia 19.08.1991 r.
J	Park dworski w Dusznikach, 2. poł. XIX w.	769/A z dnia 05.02.1981 r. 769/A z dnia 14.09.2009 r.

(liczba porządkowa zgodna z oznaczeniem na rysunku Studium – zał. 3 Uwarunkowania rozwoju)
źródło: opracowanie własne

W gminie Duszniki zlokalizowane są cztery stanowiska archeologiczne, których orientacyjną strefę ścisłej ochrony archeologicznej przedstawiono na rysunku Studium.

Tab. 8. Stanowiska archeologiczne

Lp.	Stanowiska archeologiczne	Numer AZP	Numer rejestru
1	Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza	52-22/56	1312/A z dnia 02.12.1971 r.
2	Grodzisko stożkowate z okresu wczesnego średniowiecza	51-23/35	663/A z dnia 10.07.1969 r.
3	Grodzisko pierścieniowate z okresu wczesnego	51-22/39	664/A z dnia 10.07.1969 r.

	średniowiecza		
4	Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza	53-23/22	1313/A z dnia 02.12.1971 r.

(liczba porządkowa zgodna z oznaczeniem na rysunku Studium – zał. 3 Uwarunkowania rozwoju)

źródło: opracowanie własne

W Gminnej ewidencji zabytków Gminy Duszniki zgodnie z Zarządzeniem nr 72/16 Wójta Gminy Duszniki z dnia 17 listopada 2016 r. zatwierdzono obiekty uznane za cenne historycznie ,tj.:

1) BRZOZA

KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ, mur., ok. 1900 r.

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a. dwór, mur., ok. 1900 r.,
- b. park, k. XIX w.,
- c. kapliczka z figurą Matki Boskiej, mur., 1871 r.,
- d. rzędcówka, nr 3, mur., pocz. XX w.,
- e. spichlerz, mur., 4 ćw. XIX w.,
- f. brama z ogrodzeniem (północna), mur., 4 ćw. XIX w.,
- g. brama z parku na folwark, 4 ćw. XIX w.

2) CERADZ DOLNY

PARK DWORSKI, 2 poł. XIX w., ul. Powstańców Wlkp./Parkowa

ZESPÓŁ FOLWARCZNY, ul. Powstańców Wlkp.:

- a. oficyna, mur., pocz. XX w.,
- b. obora, mur., 2 poł. XIX w.,
- c. obora, mur, pocz. XX w.,
- d. chlewnia, mur., 2 poł. XIX w.,
- e. spichlerz i stajnia, mur., pocz. XX w.,
- f. stodoła, mur., pocz. XX w.,
- g. kuźnia, mur., 1900 r.,
- h. gorzelnia, mur., 1905 r.,
- i. brama, mur., pocz. XX w.

3) CHEŁMINKO

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.

4) DUSZNIKI

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. MARCINA, ul. Jana Pawła II:

- a. kościół, mur., 1 poł. XVI w., rozbud. 1903 – 1904 r. o przęsło i wieżę, 1913 r. dobudowa nawy bocznej i zakrystii,
- b. dzwonnica, mur., 1948 r.,
- c. kaplica cmentarna, mur., pocz. XIX w.,
- d. cmentarz przykościelny, XVI w.,
- e. ogrodzenie z bramami, mur., XIX w.,
- f. plebania, nr 114, mur., k. XVIII w.,
- g. organistówka, nr 112, mur., XIX/XX w.,
- h. figura Chrystusa, mur., poł. XIX w.

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO, ul. Szamotulska 12:

- a. kościół, mur., 1866 r.,
- b. cmentarz przykościelny, ok. 1966 r.

KAPLICZKA, mur., ok. 1920-1930 r., ul. Chełmińska/Podrzewska

CMENTARZ KATOLICKI, XX w., ul. Bukowska

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w., ul. Niewierska

SZKOŁA, ul. Broniewskiego 1, mur., 1880 r.

SZKOŁA, ul. Broniewskiego 3, mur., 1913 r.

ZESPÓŁ STACJI KOLEJOWEJ, ul. Kolejowa:

- a. stacja, ob. dom nr 5, mur., ok. 1905 r.,
- b. magazyn, mur., ok. 1905 r.,
- c. dom pracowników kolei nr 10, mur., ok. 1905 r.

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a. dwór, mur., ok. 1848 r., ul. Jana Pawła II 8,
- b. park, poł. XIX w., ul. Jana Pawła II,
- c. obora, mur., 1900-1910 r., ul. Kolejowa,
- d. spichlerz, mur., ok. 1920 r., ul. Kolejowa,

ul. Jana Pawła II

DOM NR 9, mur., 1910-1920 r.,

DOM NR 23, mur., 1900-1910 r.,

DOM NR 24, mur., 1920-1930 r.,

DOM NR 36, mur., ok. 1900 r.,

DOM NR 59, mur., 1900-1910 r.,

DOM NR 66, mur., 3 ćw. XIX w.,

DOM NR 67, mur., 1897 r.,

DOM NR 72, mur., 1910-1920 r.,

DOM NR 94, mur., ok. 1920 r.,

DOM NR 101, mur., 4 ćw. XIX w.,

DOM NR 119, mur., 1912 r.,

DOM NR 123, mur., ok. 1910 r.,

SZPITAL DLA UBOGICH, ob. dom nr 131, mur., ok. 1770 r.

ul. Lipowa

DOM NR 5, mur. 1920-1930 r.,

ul. Szamotulska

DOM NR 3, mur. 3 ćw. XIX w.,

DOM NR 9 (d. ośmiorak), mur., ok. 1900 r.,

DOM NR 11, mur., 1899 r.,

DOM NR 19, mur., 4 ćw. XIX w.,

DOM NR 20, mur., pocz. XX w.

5) GRODZISZCZKO

KAPLICZKA Z FIGURĄ CHRYSZTUSA, mur., 4 ćw. XIX w.,

SZKOŁA, ob. dom nr 6, mur., 1906 r.

6) GRZEBIENISKO

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w., ul. Szkolna,

ZESPÓŁ SZKOLNY, ul. Szkolna 16:

- a. szkoła elementarna katolicka, ob. szkoła podstawowa, mur., 2 poł. XIX w.,
- b. szkoła elementarna ewangelicka, ob. gimnazjum, mur., 2 poł. XIX w.,
- c. budynek gospodarczy, mur., k. XIX w.

ul. Lipowa

DOM NR 8, mur., ok. 1900 r.,

ul. Szkolna

GOSPODARSTWO:

- a. willa, nr 18, mur., 1928-1930 r.,
- b. brama, mur. - żel., 2 poł. XIX w.,
- c. dom, szach., ok. poł. XIX w., przylega do nr 18.

7) KUNOWO

KAPLICZKA, mur., ok. 1930 r.

SZKOŁA, ob. dom nr 1, mur., 1900-1910 r.

8) MIEŚCISKA

ZESPÓŁ DWORSKI:

- a. dwór, nr 7, mur., poł. XIX w.,
- b. park, ok. 1920 r.,
- c. budynek gospodarczy, XIX w.,

ZAGRODA NR 12:

- a. dom, mur., ok. 1900 r.,
- b. brama, mur., ok. 1900 r.

9) MŁYNKOWO

DOM NR 4, mur., 1900-1910 r.,

DOM NR 9, mur., 1899 r.,

ZAGRODA NR 13:

- a. dom, mur., 4 ćw. XIX w.,
- b. obora, mur., 1881 r.

10) NIEWIERZ

KAPLICZKA Z FIGURĄ ŚW. JANA NEPOMUCENA, mur., ok. 1930 r., ul. Długa 14,

CMENTARZ CHOLERYCZNY, XIX w., ul. Leśna,

SZKOŁA ELEMENTARNA KATOLICKA, ob. dom, ul. Leśna 20, mur., ok. 1906 r.,

ZESPÓŁ DWORSKI: ul. Parkowa 12:

- a. dwór, mur., 3 ćw. XIX w.,
- b. brama, mur., 1909 r.,
- c. park, 2 poł. XIX w.

ZESPÓŁ FOLWARCZNY, ul. Turowska:

- a. obora, mur., 1897 r.,
- b. obora, mur., XIX/XX w.,
- c. stodoła, mur., XIX/XX w.,
- d. kuźnia, mur., XIX/XX w.

DOM, ul. Leśna 36, mur., poł. XIX w.

11) PODRZEWIE

FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA, mur., ok. 1850 r.

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.

SZKOŁA, ul. Dusznicka 22, mur., ok. 1900 r.

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, ul. Poznańska:

- a. dwór, nr 3, mur., 1910 r.,
- b. park, pocz. XX w.,
- c. obora, mur., 4 ćw. XIX w.,
- d. budynek inwentarski, mur., 4 ćw. XIX w.,

ul. Długa

KUŹNIA, mur., 1896 r.,

DOM NR 23, mur., 4 ćw. XIX w.,

DOM NR 27, mur., ok. 1910 r.,

OBORA W ZAGRODZIE NR 39, mur.-szach., 1900 r.,

ul. Dusznicka

DOM NR 2, mur. 4 ćw. XIX w.,

DOM NR 16, mur., pocz. XX w.,

ZAGRODA NR 17:

- a. dom, mur., 1 ćw. XX w.,
- b. budynek gospodarczy, mur., 4 ćw. XIX w.,
- c. obora, mur., 4 ćw. XIX w.,
- d. stajnia, mur., 4 ćw. XIX w.

ul. Ogrodowa

ZAGRODA NR 8:

- a. dom, mur., ok. 1900 r.,
- b. obora, mur., 1899 r.

12) SARBIA

KAPLICZKA, mur., ok. 1930 r.,

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w.,

PARK DWORSKI, 1 poł. XIX w.,

ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a. spichlerz, mur., k. XIX w.,
- b. chlewnia, mur., k. XIX w.,
- c. obora, mur., k. XIX w.,

13) SĘDZINKO

KAPLICZKA, mur., ok. 1930 r., ul. Szkolna 11,

CMENTARZ EWANGELICKI, XIX w., ul. Wilkowska,

SZKOŁA, ul. Szkolna 9, mur., ok. 1900 r.,

ul. Topolowa

DOM NR 2, mur., 4 ćw. XIX w.,

BUDYNEK MIESZKALNO-GOSPODARCZY NR 8, mur.-szach., pocz. XX w.

14) SĘDZINY

CMENTARZ KATOLICKI, XX w.,

CMENTARZ KATOLICKI, PRZYKOŚCIELNY, XX w.,

PLEBANIA, mur., l. 20 XX w., ul. Parkowa 23,

ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY, ul. Parkowa:

- a. pałac, nr 18, mur., 1 poł. XIX w., przebud. XIX/XX w.,
- b. oficyna północna, nr 18 a, mur., 4 ćw. XIX w.,
- c. oficyna południowa, nr 18 b, mur., 4 ćw. XIX w.
- d. park, pocz. XIX w. ,
- e. chlewnia z mieszkaniem, mur., 1858 r.,
- f. stajnia, mur., 1858 r.,
- g. obora, mur., ok. 1900 r.,
- h. spichlerz, mur., 2 poł. XIX w.,
- i. kuźnia i warsztaty, mur., 1910 r.,
- j. stodoły, mur., 1900 r.

15) SĘKOWO

ZESPÓŁ SZKOŁY, ul. Szkolna 23:

- a. szkoła, ob. przedszkole, mur., 1901 r.,
- b. budynek gospodarczy, mur., pocz. XX w.

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY, ul. Lipowa:

- a. dwór, nr 32, mur., 1900-1905 r.,
- b. rzędcówka, nr 30, mur., 4 ćw. XIX w.,
- c. park, 2 poł. XIX w.,
- d. spichlerz, mur., 4 ćw. XIX w.,
- e. czworak, ul. Szkolna 11, mur., 1900 r.

ul. Lipowa

DOM NR 23, mur., 4 ćw. XIX w.

ul. Szkolna

DOM NR 3, mur., 4 ćw. XIX w.

16) WIERZEJA

CMENTARZ CHOLERYCZNY, XIX w., ul. Stawna

ZESPÓŁ SZKOŁY, ob. zagroda, ul. Bukowska 8, 8/1:

- a. szkoła, ob. dom, mur., 1900-1910 r.,
- b. stodoła, mur., 1900-1910 r.

KUŹNIA, ul. Stawna 1, szach., ok. 1910 r.

17) WILCZYNA

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. JADWIGI, ul. Młynkowska:

- a. kościół, mur., 1 poł. XVI w., rozbud. i przebud. 1890 – 1900 r.,
- b. dzwonnica, mur., 1939 r.,
- c. plebania, nr 10, mur., k. XIX w., przebud. 1924 r.,
- d. dom parafialny, mur., 1934 r.,
- e. cmentarz przykościelny, XVI w.,
- f. figura Chrystusa, mur., 1888 r.,
- g. chlew, ob. garaż, mur., 1 ćw. XX w.,

CMENTARZ KATOLICKI, XX w.

ZESPÓŁ SZKOŁY, ul. Młynkowska 27:

- a. szkoła, ob. nieużytkowana, mur., ok. 1910 r.,
- b. budynek gospodarczy, drew. - mur., ok. 1920 r.,

PARK DWORSKI, ul. Młynkowska, XIX/XX w.,

ul. Młynkowska

DOM NR 12, mur., pocz. XX w.,

DOM NR 15, mur., 1902 r.

18) WILKOWO

KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ, mur., 1928 r., obok domu, ul. Lipowa 1,

DWÓR, ul. Lipowa 3, mur., ok. 1900 r.,

ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a. stodoła, mur.-drew., 4 ćw. XIX w., ul. Okrężna,
- b. kuźnia, mur., 4 ćw. XIX w., ul. Lipowa,
- c. gorzelnia, mur., k. XIX w., ul. Okrężna.

19) ZAKRZEWKO

KAPLICZKA, mur., ok. 1920-1930 r.,

KAPLICZKA, mur., ok. 1920-1930 r., na posesji nr 16,

ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY:

- a. pałac nr 30, mur., 2 poł. XIX, wieża i przybudówka 1913 r.,
- b. domek ogrodnika, mur., pocz. XX w.,
- c. park, ok. 1880 r.,
- d. obora, mur., ok. 1900 r.,
- e. obora, mur., k. XIX w.,
- f. chlew i spichlerz, mur., 1903 r.,
- g. brama, mur., 4 ćw. XIX w.,

DOM NR 9, mur., 1914 r.

DOM NR 24, mur., 1900-1910 r.

20) ZALESIE

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:

- a. dwór, nr 1, mur., 2 poł. XIX w.,
- b. stodoła, mur., k. XIX w.

Oprócz ww. obiektów chronione powinny być wszystkie ciekawe indywidualne, historyczne i współczesne obiekty i detale architektoniczne. Do takich należą też związane z kultem religijnym krzyże, figurki oraz miejsca pamięci narodowej jak tablica upamiętniająca zamordowanie dyrektora szkoły podstawowej Józefa Gibowskiego przez gestapo w Grzebienisku, na której widnieje napis: "WIĘC TOBIE, WIELKA ŚWIĘTA PRZESZŁOŚĆ I TOBIE KRWI OFIARNA, NIECH BĘDZIE CHWAŁA I CZEŚĆ PO WSZYSTKIE CZASY".

3.3. Kultura

W gminie Duszniki od lat prowadzona jest działalność kulturalna związana przede wszystkim z muzycznymi tradycjami ludowymi. Chór mieszany „Halka” przy Gminnej

Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” powstał w 1947 r. Zespół Pieśni Ludowej "Duszniczanka" powstał 14 listopada 1985 roku. Wykonawstwo pieśni folklorystycznych "Duszniczanki" doprowadziły do szczytu maestrii, o czym świadczą liczne nagrody i wyróżnienia otrzymane na przeglądach i festiwalach twórczości folklorystycznej. W listopadzie 2012 roku, zespół za krzewienie folkloru, został uhonorowany nagrodą im. Oskara Kolberga, największym wyróżnieniem przyznawanym w Polsce zespołom folklorystycznym. Ponadto na terenie gminy Duszniki istnieją również inne zespoły folklorystyczne:

- Zespół Pieśni Ludowej „Niewierzanka” (powstał w 1990 roku);
- Zespół „Podrzewianka” w Podrzewiu;
- Zespół Pieśni i Tańca „Pierwiosnek” (powstał w 1998 roku);
- Zespół „Radość” (powstał w 1986 roku).

Na terenie gminy Duszniki działa Biblioteka Publiczna Centrum Animacji Kultury Duszniki. Centrum Animacji Kultury jest wielką szansą dla gminy, którą należy optymalnie wykorzystać, by podnieść rangę gminy Duszniki na kulturalnej mapie wiejskich gmin woj. wielkopolskiego. Jest to inwestycja, która stwarza możliwość prowadzenia działalności kulturalnej o zasięgu ponadlokalnym. Budynek tworzy warunki do organizowania i prowadzenia przeglądów chórów w celu kultywowania i podtrzymywania tradycji ludowej pieśni wielkopolskiej. Biblioteka Publiczna Centrum Animacji Kultury Duszniki inicjuje również działalność kulturalną i oświatową. Stan czytelnictwa gminy obrazują dane dotyczące wielkości księgozbiorów w bibliotekach publicznych na 1000 mieszkańców. Zmniejszyła się znacznie liczba punktów bibliotecznych, co wpłynęło na pogorszenie dostępności do bibliotek przez mieszkańców gminy. W 2016 roku dostęp do księgozbiorów zapewniały dwie biblioteki publiczne. Wielkość znajdujących się w nich księgozbiorów na 1000 mieszkańców wyniosła prawie 5 tys. Biblioteka Publiczna Centrum Animacji Kultury to również aktywnie działający Klub Seniora.

3.4. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym

Stwierdza się brak audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego. W zawiązku z powyższym nie można wyznaczyć rekomendacji i wniosków dla gminy Duszniki, ani granic krajobrazów priorytetowych.

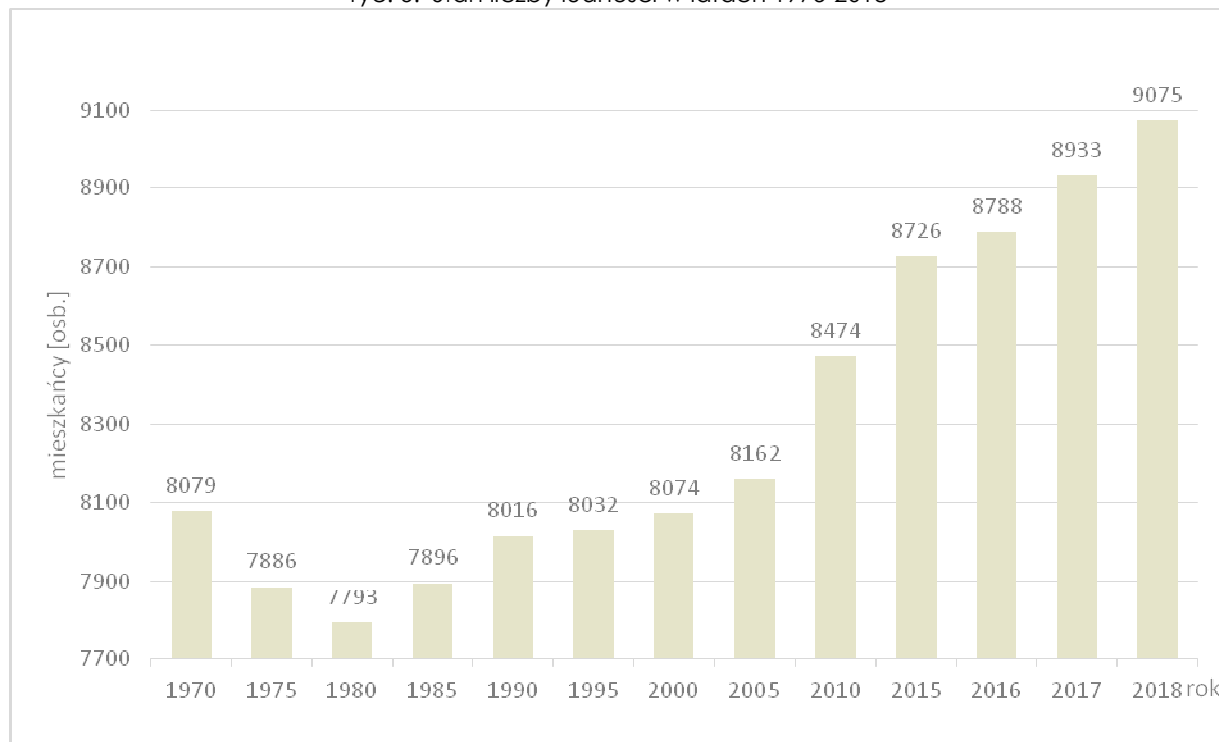
4. Uwarunkowania demograficzno-społeczne

4.1. Stan ludności, aktywność zawodowa

W roku 2018 gminę Duszniki zamieszkiwało 9075 osób, wykazując się umiarkowanym, lecz nieustanny wzrostem liczby ludności od 38 lat (Wykres nr 2). Gęstość zaludnienia wynosiła

57 osób/km². Współczynnik feminizacji w gminie w 2017 r. kształtował się na poziomie 1:1,01, czyli 101 kobiet przypadało na 100 mężczyzn, utrzymując się na tym samym poziomie co przed 10 laty. Odnotowano na rok 2017 łącznie 45 zawartych związków małżeńskich, o 15 mniej w odniesieniu do roku 2016r.

ryc. 6. Stan liczby ludności w latach 1975-2018

źródło: opracowanie własne

Liczba ludności w ciągu 20 lat 1970 - 1990, uległa nieznacznym zmianom, tzw. "procesom falowania", z kolei na przestrzeni lat 1970 – 2018 liczba ludności wzrosła o 996 osób. Na tak nieznaczne zmiany wpływ mają:

- procesy związane z naturalnym rozwojem ludności,
- utrzymujące się od 2000 roku ciągle dodatnie saldo migracji na poziomie 15 - 65 osób rocznie - jedynie w latach 2004 oraz 2006 zanotowano ujemne saldo migracji (6 osób).

Tab. 9. Stan liczby ludności (zameldowanych na stałe) w poszczególnych wsiach w roku 2006 i 2018

Lp.	Wieś	2006	2018	Dynamika 2006÷2018 [%]
1.	Brzoza	266	268	+ 0,75 (100,75)
2.	Ceradź Dolny	327	469	+ 43,43 (143,43)
3.	Chełminko	194	178	- 8,25 (91,75)
4.	Duszniki	2 280	2623	+ 15,04 (115,04)
5.	Grodziszczko	103	110	+ 6,08 (106,80)
6.	Grzebienisko	670	927	+ 38,36 (138,36)
7.	Kunowo	181	196	+ 8,29 (108,29)

8.	Mieściska	134	192	+ 43,28 (143,28)
9.	Młynkowo	156	182	+ 16,67 (116,67)
10.	Niewierz	504	454	- 9,92 (90,08)
11.	Podrzewie	860	884	+ 2,78 (102,78)
12.	Sarbia	225	234	+ 4,00 (104,00)
13.	Sędzinko	246	339	+ 37,80 (137,80)
14.	Sędziny	468	463	- 1,07 (98,93)
15.	Sękowo	526	516	- 1,90 (98,10)
16.	Wierzeja	201	179	- 10,95 (89,05)
17.	Wilkowo	222	212	- 4,50 (95,50)
18.	Wilczyna	359	337	- 6,12 (93,87)
19.	Zakrzewko	87	85	+ 2,30 (97,70)
20.	Zalesie	79	83	+ 5,06 (105,06)
Razem		8 088	8931	+ 10,42 (110,42)

źródło: opracowanie własne

Analiza ruchu ludności w gminie w latach 1970 – 2018, występujące zjawiska ożywienia gospodarczego oraz nowe perspektywy rozwojowe - dają podstawę do postawienia hipotezy o umiarkowanym przyroście ludności gminy. Aktywności zawodowej ludności gminy sprzyjają: istnienie dostatecznej i różnorodnej liczby miejsc pracy, dostępność rynku pracy i bogata oferta miejsc pracy, szczególnie w m. Poznaniu oraz możliwość codziennych dojazdów, wyjazdów do pracy.

Bezrobocie w roku 2017 wynosiło 1,66% ogółu mieszkańców. Na 148 bezrobotnych, aż 91 to kobiety. W porównaniu do bezrobocia dla województwa wielkopolskiego, które wynosiło 4,9% gmina Duszniki prezentuje się bardzo korzystnie. Istniejąca struktura zatrudnienia w związku z przewidywanym rozwojem gospodarczym gminy będzie ulegała przekształceniom w kierunku zwiększenia zatrudnienia w usługach oraz w przetwórstwie rolno - spożywczym i rzemiośle produkcyjnym.

4.2. Oświata i wychowanie

Opieka przedszkolna na terenie gminy Duszniki w 2018 roku realizowana jest przez przedszkole w Dusznikach z oddziałami zamiejscowymi w Podrzewiu i Sękowie oraz wspierane przez oddziały przedszkolne w ramach Szkoły Podstawowej w Grzebienisku i Sędzinku. W roku przedszkolnym 2017/2018 spadła nieznacznie liczba wychowanków w stosunku do roku poprzedniego, zmniejszyła się również liczba oddziałów.

Tab. 10. Przedszkole publiczne - rok szkolny 2016/2017 i 2017/2018

	2016/2017					2017/2018				
	Wychowankowie	Oddziały	Etaty nauczycieli	Etaty administracji	Etaty obsługi	Wychowankowie	Oddziały	Etaty nauczycieli	Etaty administracji	Etaty obsługi
Przedszkole w Dusznikach ogółem, z czego:	236	11	15,74	2	12,50	231	10	15,74	2	12,63
Przedszkole Duszniki	150	6	10,64	2	9,88	149	6	11,74	2	9,88
Oddział zamiejscowy Podrzewie	55	3	3,05	0	1,75	45	2	2	0	1,75
Oddział zamiejscowy Sękowo	31	2	2,05	0	0,87	37	2	2	0	1
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej Grzebienisko	86	4	6,20	0	1,00	82	4	5,72	0	1,75
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej Sędzinko	45	2	2	0	1,75	49	2	2	0	1,75
Razem:	367	17	23,94	2	17,25	362	16	23,46	2	16,13

źródło: opracowanie własne

Procent zaspokojenia potrzeb w zakresie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 3 – 6 lat wyniósł 93,75%. Liczba dzieci w tym wieku przypadających na jedno miejsce w przedszkolu w roku 2018 wynosi zatem 1,06.

Tab. 11. Stopień zaspokojenia potrzeb wychowania przedszkolnego w gminie, w roku szkolnym 2017/2018

	Liczba dzieci urodzonych w latach 2010-2014 (3 - 6 latki)	Liczba miejsc w przedszkolach publicznych	Procent zaspokojenia potrzeb
Przedszkole Duszniki	160	150	93,75
Oddział zamiejscowy Podrzewie	40	70	175,00
Oddział zamiejscowy w Sękowo	34	50	147,06
Oddziały przedszkole w Grzebienisku	137	100	72,99
Oddziały przedszkole w Sędzinko	49	50	102,04
Razem	420	420	

źródło: opracowanie własne

Na obszarze gminy Duszniki istnieją trzy szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich z punktem filialnym w Podrzewiu,
- Szkoła Podstawowa im. Józefa Gibowskiego w Grzebieńsku,
- Szkoła Podstawowa w Sędzinku.

W stosunku do roku 2016/2017 w Szkole Podstawowej w Dusznikach oraz Grzebieńsku liczba uczniów wzrosła kolejno o 53% i 45% uczniów. Natomiast liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Grzebieńsku oraz w Filii w Podrzewiu zmniejszyła się o odpowiednio jednego i szesnastu uczniów.

Tab. 12. Publiczne szkoły podstawowe - rok szkolny 2017/2018 i 2016/2017

2017/2018	Uczniowie	Oddziały	Etaty nauczycieli	Etaty administracji	Etaty Obsługi
Szkoła Podstawowa Duszniki	596	29	51,73	2	11
W tym Filia w Podrzewiu	24	3	3	0	1
Szkoła Podstawowa Grzebieńsko	246	14	25,53	1	4,75
Szkoła Podstawowa Sędzinko	73	5	10,02	0,50	1,0
Razem	915	48	87,28	3,50	16,75
2016/2017	Uczniowie	Oddziały	Etaty nauczycieli	Etaty administracji	Etaty Obsługi
Szkoła Podstawowa Duszniki	383	19	30,83	1	7
W tym Filia w Podrzewiu	40	3	3	0	1
Szkoła Podstawowa Grzebieńsko	169	9	19,94	1	4
Szkoła Podstawowa Sędzinko	74	5	10,05	0,50	0,75
Razem	626	33	60,82	2,50	11,75

źródło: opracowanie własne

Nastąpiła przewidywana modernizacja szkół oraz doposażenie w różnego rodzaju sprzęt komputerowy, który pomaga uczniom zwiększyć efektywność nauki. Wszystkie szkoły na terenie gminy Duszniki posiadają w swoim wyposażeniu komputery.

4.3. Ochrona zdrowia

Na jakość życia ludności bardzo duży wpływ ma skuteczny system ochrony zdrowia. O dostępności usług medycznych świadczy odpowiednie nasycenie fachową kadrą medyczną. Czynne są dwie gminne przychodnie. Liczba ludności na 1 aptekę i punkt apteczny wynosiła 4394 osoby, co na tle ludności wiejskiej województwa jest wskaźnikiem korzystnym. Dostępnych było czterech magistrów farmacji. Do 2013 roku na obszarze gminy wszyscy mieszkańcy (8638 osb.) korzystali z jednej apteki. W 2014 roku funkcjonowały już dwie apteki, co znacząco poprawiło dostęp mieszkańców do tego typu usług. W 2017 r. przypadało 2 978 osób na jedną aptekę ogólnodostępną.

4.4. Turystyka

Gmina Duszniki nie jest typową gminą turystyczną, jednak z racji bogactwa środowiska naturalnego, bliskości zbiorników wodnych (na północ od gminy), zabytków oraz dogodnej lokalizacji na mapie powiatu, może z powodzeniem rozwijać się sektor usług skierowanych do przyjezdnych. W roku 2011 odnotowano wyższą dynamikę wzrostu (rozwoju) obiektów noclegowych w stosunku do lat poprzednich. Od roku 2012 dynamika wzrostu utrzymuje się na poziomie 100, zaplecze noclegowe gminy nie rozwija się.

Tab. 13. Liczba turystów zagranicznych (nierezydentów) w latach 2006-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba turystów zagranicznych	232	22	0	0	118	83	148	133	102	92	29

źródło: opracowanie własne

W ostatnim dziesięcioleciu obserwujemy znaczny spadek turystów zagranicznych odwiedzających gminę Duszniki. Zaobserwowano nieznaczny wzrost zainteresowanych ofertą gminy w roku 2012. Jednakże w stosunku do roku 2006 liczba turystów zmniejszyła się aż o 202 osoby.

4.5. Warunki mieszkaniowe

Wskaźniki określające warunki mieszkaniowe w gminie Duszniki z roku na rok ulegały systematycznej poprawie. Dziś gmina wykazuje lepsze od przeciętnych mierniki, za wyjątkiem liczby osób na mieszkanie. W roku 2017 w jednym mieszkaniu zamieszkiwały prawie 4 osoby (3,55), porównując do roku poprzedniego wskaźnik ten zwiększył się o 0,01, jednakże analizując ostatnie 14 lat można dostrzec, iż zmniejsza się z roku na rok i nie odnotowano znaczącej poprawy (tab. 9). Wskaźniki przeciętnej liczby izb w 1 mieszkaniu (4,67), a także liczba osób na jedną izbę (0,76), systematycznie ulegają poprawie, wpływając na korzystne warunki mieszkaniowe w gminie. W 2017 odnotowano 2097 budynków mieszkalnych w gminie. Porównując do roku poprzedniego zauważalny jest wzrost o 32 budynki, natomiast w stosunku do roku 2008 daje to przyrost o 389 obiektów.

Tab. 14. Standardy mieszkaniowe w latach 2003-2017

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	95,50	95,80	95,80	95,80	96,00	96,30	96,60	101,00
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	23,80	23,90	23,90	24,00	24,00	24,00	24,00	27,20
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	4,02	4,00	4,01	4,00	3,99	4,01	4,03	3,71

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,41	4,42	4,42	4,42	4,43	4,43	4,44	4,61
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,91	0,91	0,91	0,90	0,90	0,90	0,91	0,8
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	101,30	101,80	102,30	102,80	103,30	103,80	104,30	
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	27,40	27,80	28,10	28,40	28,90	29,30	29,40	
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,70	3,66	3,65	3,62	3,58	3,54	3,55	
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,61	4,62	4,63	4,64	4,65	4,66	4,67	
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,8	0,79	0,79	0,78	0,77	0,76	0,76	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 104,30 m², w stosunku do roku 2003 wzrosła o 8,80 m² wykazując od tego czasu nieustanny wzrost. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę wynosi z kolei 29,40 m² i z roku na rok ulega również zwiększeniu (w stosunku do roku 2003 wzrost o 5,6 m²). W 2017 r. wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców wynosił 281,7, tym samym odnotowano spadek względem wskaźnika z roku 2016 o 0,5. Warto także zauważyć, iż liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w stosunku do roku 2003 wzrosła o 32,9. W roku 2017 odnotowano wzrost powierzchni użytkowej wszystkich mieszkań w gminie o 99 142 m² w porównaniu do sytuacji sprzed 22 lat.

Tab. 15. Zasoby mieszkaniowe w latach 1995-2017

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Mieszkania	2 032	2 036	2 050	2 052	2 054	2 053	2 055	2 015
Izby	8 253	8 284	8 372	8 385	8 399	8 390	8 401	8 883
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	163279	163836	165469	165714	165928	165769	165976	191774
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Mieszkania	2 025	2 029	2 036	2 041	2 053	2 070	2085	2286
Izby	8 937	8 967	8 999	9 023	9 087	9 180	9260	10530
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	193437	194307	194950	195540	197094	199317	201328	230791
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
Mieszkania	2304	2345	2369	2401	2438	2480	2516	
Izby	10620	10836	10973	11136	11335	11562	11751	
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	233415	238606	242368	246730	251877	257479	262421	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2009 – 2017 nastąpił niewielki wzrost liczby mieszkań znajdujących się w zasobach komunalnych gminy, pozostając w ostatnich trzech analizowanych latach na równym poziomie. W roku 2009 odnotowano 36 mieszkań komunalnych, o łącznej powierzchni użytkowej 2136m². W roku 2015 nastąpił przyrost o siedem mieszkań komunalnych, względem roku 2009, jednak o mniejszej łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 2008m² i do tej pory nie uległ zmianie. Liczba lokali socjalnych w 2011 roku

wzrosła o 2 w odniesieniu do w roku 2009 i do roku 2017 nie uległa zmianie. Również powierzchnia użytkowa lokali socjalnych od 2011 wynosi niezmiennie 117m².

Tab. 16. Zasoby mieszkaniowe gminne (komunalne) w latach 2009 - 2017

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Mieszkania	Ogółem	36	- *	-	-	47	-	43	43	43
	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	2 136	-	-	-	2 157	-	2 008	2 008	2 008
Lokale socjalne	Ogółem	3	-	5	5	5	5	5	5	5
	Powierzchnia użytkowa lokali [m ²]	61	-	117	117	117	117	117	117	117

* - oznacza brak informacji

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spada również liczba zasobów mieszkaniowych zakładów pracy. W gminie Duszniki obserwuje się natomiast nieustanny wzrost zasobów stanowiących własność osób fizycznych. Wyposażenie mieszkańców w urządzenia infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim w wodociąg osiąga w gminie prawie 90%. W roku 2017 w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w gminie budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej tj.:

- do wodociągu stanowiły 86,4%,
- do kanalizacji stanowiły 57,2%.

Długość sieci kanalizacyjnej do całkowitej sieci wodociągowej osiąga 45,5% jej długości (stan na rok 2017). Długość sieci wodociągowej wynosi 220 km, w ciągu 10 lat wzrosła o 21,0 km, natomiast długość sieci kanalizacyjnej wynosi 100,1 km, w ciągu 10 lat wzrosła o 35,9 km. Czynna sieć gazowa liczy 99,7 km długości, w ciągu 10 lat wzrosła o 15,6 km. W związku z powyższym można zauważyć nieustanny wzrost zaopatrzenia gminy Duszniki w infrastrukturę techniczną, zwłaszcza warta odnotowania jest dynamicznie rozwijająca się od roku 2005 sieć kanalizacyjna. Bardzo korzystnie przedstawia się procent zwodociągowania gminy Duszniki w stanie istniejącym, gdyż wszystkie wsie gminy są zwodociągowane. Na terenie gminy pojedyncze gospodarstwa domowe nie są podłączone do sieci wodociągowej.

Tab. 17. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2002-2017

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
wodociąg [%]	90,3	90,4	90,4	90,3	90,3	90,5	90,7	90,9
kanalizacja [%]	5,5	7,1	10,8	26,2	26,2	33,4	39,2	41,1
gaz [%]	5,0	5,8	5,9	6,0	6,0	6,1	6,4	30,8
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
wodociąg [%]	91,0	91,1	91,2	91,4	91,6	91,8	92,0	92,1
kanalizacja [%]	41,1	43,4	43,5	43,8	60,4	60,6	60,8	60,9

gaz [%]	32,7	35,4	35,0	35,4	36,4	37,5	39,2	40,0
---------	------	------	------	------	------	------	------	------

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warunki mieszkaniowe w porównaniu do ilości osób korzystających z sieci wodociągowej kształtują się na poziomie 92,1% w stosunku do ogółu. Odnotowano wzrost o 1,8% w stosunku do roku 2002. Sytuacja sieci wodociągowej w gminie kształtuje się bardzo dobrze. Bardzo korzystnie przedstawia się procent zwodociągowania gminy Duszniki, wszystkie wsie gminy są zwodociągowane. Niezwykle dynamiczny wzrost na przełomie ostatniego dziesięciolecia można zauważyć w przypadku sieci gazowej, gdzie przyrost osób korzystających z sieci wzrósł o prawie 35% w stosunku do ogółu ludności. Sieć kanalizacyjna również rozwija się prężnie, odnotowano wzrost o 26,4% w stosunku do roku 2002. Zarówno sieć gazowa jak i kanalizacyjna nie osiągnęły jednak jeszcze zadowalających wyników w przypadku podłączenia w/w instalacji do obiektów mieszkaniowych.

4.6. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Duszniki działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, zgodnie z przepisami odrębnymi prowadzi kilka przedsiębiorstw, w tym Komunalny Zakład Budżetowy w Dusznikach. Punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) znajdują się w Dusznikach, Grzebienisku i Podrzewiu. Firma do odbioru odpadów od mieszkańców wybierana jest w drodze przetargu.

5. Uwarunkowania rozwoju funkcji gospodarczych

5.1. Rolnictwo

Rolnictwo gminy Duszniki oparte jest głównie na bardzo dobrych i dobrych glebach oraz wysokiej kulturze rolnej. Gospodarka rolna charakteryzuje się bardzo dobrymi wynikami produkcji roślinnej i zwierzęcej. Dysponuje nadwyżkami zbóż oraz produktów zwierzęcych, które w formie przetwórstwa lub przechowalnictwa (chłodnie) mogłyby być zagospodarowane na miejscu w gminie, przyczyniając się do jej aktywizacji.

Pod względem przydatności rolniczej gleb wśród gruntów ornych gminy przeważają gleby 2 kompleksu pszenno - dobrego (20,6%) z udziałem kompleksu 4 (żytniego bardzo dobrego) ok. 16%. W użytkowaniu gruntów gminy Duszniki cechami charakterystycznymi jest bardzo wysoki udział użytków rolnych (ponad 85 %), co decyduje o rolniczym charakterze gminy oraz wyjątkowo niski udział powierzchni wód (ok. 1 %) i lasów (ok.

6 %). Największe kompleksy gruntów ornych posiadają wsie: Duszniki, Podrzewie, Brzoza z Grodziszczkiem, Grzebienisko, Niewierz, Sędzinko z Zalesiem, Sękowo i Sędziny.

Od 1989 r. następują zmiany w strukturze własności gruntów. Zmniejszyła się powierzchnia gruntów PGR i częściowo spółdzielczych na korzyść powierzchni gruntów prywatnych. Przywrócono także własność kościelną.

Obok gospodarki indywidualnej na terenie gminy działalność rolniczą prowadzą:

- Gospodarstwo Rolne NIWAPOL Spółka z o.o.,
- Rolniczy Kombinat Spółdzielczy Wilczyzna.

5.2. Przemysł

Gmina Duszniki jako typowo rolnicza posiadała głównie obiekty przemysłowe typu przetwórczego związane z bazą surowcową rolnictwa. Po wprowadzeniu gospodarki rynkowej i powszechnej prywatyzacji oraz uzyskaniu przez gminy samorządności nastąpiło wyraźne ożywienie gospodarcze i ich aktywizacja. Zachodzące przemiany spowodowały również powstanie nowych zakładów w gminie Duszniki. Do ważniejszych zakładów produkcyjnych należą:

Chełminko

- Kornik – firma stolarska

Duszniki

- LANWAR Cosmetics sp. j. i BIO COSMETIC SWEDEN - firmy produkujące kosmetyki
- KF Furniture sp. z o.o. – polsko-niemiecka firma produkująca meble
- Zakład Stolarski - Araszkievicz „Luksis Meble Sp. z o.o.”
- PPHU Mebelkoncept
- Ag-Acord – przedsiębiorstwo Wielobranżowe
- VW Staszak – dealer VW
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handowo-Uługowe „Bratek” – usługi gastronomiczne, produkcja garmażerki, surówek
- piekarnia

Sękowo

- SANO – produkcja żywności dla zwierząt
- Stacja Orlen
- Interior Sp. z o.o.
- Stacja paliw TOTAL

Grzebienisko

- Piekarnia

Niewierz

- Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych

Ceradz Dolny

- Zakład betoniarski

Wilczyna

- Vetromet – usługi szklarsko-ślusarskie
- Stolarstwo Handel i Usługi RAFI
- Rolniczy Kombinat Spółdzielczy

Wilkowo

- Cosmo-Plast – tworzywa sztuczne
- Agro-Trade – usługi rolnicze

Sędziny

- Lavenir sp. z o.o.
- Rolep – wytwory z tworzyw sztucznych

Zakrzewko

- Hurtownia nawozów sztucznych

Sędzinko

- Truck-service – naprawa samochodów I naczep

Ponadto nadal funkcjonują zakłady bazujące na surowcach rolniczych. Są to: piekarnie, mieszalnia pasz i suszarnia zielonek. Istniejące zakłady produkcyjne mają charakter lokalny. Na terenie gminy rozwija się również rzemiosło i drobna wytwórczość. Ponadto istnieje wiele warsztatów rzemieślniczych prowadzących działalność usługowo - produkcyjną. Najczęściej występujące branże to: mechanika pojazdowa, blacharstwo samochodowe, lakiernictwo oraz wytwórnie materiałów budowlanych. Są to głównie małe zakłady rzemieślnicze (2-3 osobowe), większość z nich mieści się we własnych pomieszczeniach. W perspektywie należy się spodziewać dalszego rozwoju rzemiosła i drobnej wytwórczości, dla których tereny określą plany miejscowe między innymi w Dusznikach i Grzebienisku. Położenie gminy między drogą krajową Nr 92 od północy, a autostradą A2 od południa stwarza dogodne warunki rozwoju gospodarczego gminy. Uwarunkowania przyrodnicze natomiast decydują o rozwoju zakładów nieuciążliwych dla środowiska.

6. Uwarunkowania rozwoju komunikacji

Przez obszar gminy Duszniki przebiega autostrada A2 (Autostrada Wolności), droga krajowa nr 92 o znaczeniu międzyregionalnym Świecko – Warszawa oraz droga wojewódzka nr 306 Lipnica – Wilczyna – Buk – Stęszew - Nowe Dymaczewo. Autostrada A2 przechodzi przez południową część gminy, droga nr 92 przebiega przez północną część, zaś droga wojewódzka przecina ją od północy w kierunku południowym. Dostępność do autostrady jest możliwa poprzez węzły autostradowe. Po północnej i południowej stronie autostrady, w rejonie Sędzinka i Zalesia, znajdują się MOP-y (Miejsca Obsługi Podróżnych). Przez obszar Gminy przebiega droga krajowa nr 92 o znaczeniu międzyregionalnym Świecko – Warszawa. Droga nr 92 przebiega przez północną część Gminy. Planowana jest również obwodnica miejscowości Duszniki. Na obszarze gminy należy wyróżnić sieć 17 dróg powiatowych o nawierzchni asfaltowej zapewniających połączenie pomiędzy wsiami w gminie i poza jej obszarem:

- 1870P Kaźmierz - Grzebienisko - Wierzeja – Buk,
- 1881P Jakubowo – Brody,
- 1879P Podrzewie – Lubosina,
- 1883P Duszniki – Podrzewie,
- 1882P Duszniki – Chełmno,
- 2734P Duszniki - Brody – Pakośćaw,
- 1884P Duszniki – Młynkowo,
- 1886P Wilczyna – Kunowo,
- 1887P Kunowo – Mieściska,
- 1889P Sędziny – Wierzeja,
- 1888P Sarbia – Sędziny,
- 1890P Grzebienisko - Ceradz Dolny - Ceradz Kościelny,
- 1891P Grzebienisko - Gaj Wielki,
- 1892P Ceradz Dolny Brzoza – Żegowo,
- 1893P Wilkowo – Niepruszewo,
- 1894P Wilkowo – Sędzinko.

Tab. 18. Drogi przebiegające przez teren gminy Duszniki

Typ drogi	Łączna długość na terenie gminy [km]
Autostrada A2	5,0
Droga krajowa nr 92	7,0
Drogi wojewódzkie nr 306	17,786
Drogi powiatowe	72,0
Drogi gminne	97,2
RAZEM	198,986

źródło: opracowanie własne

Z ważniejszych dróg gminnych należy wymienić 18 tras:

- Niewierz – Turowo,
- Kunowo – Bytyń,
- Zakrzewko – Śliwno,
- Niewierz – Podrzewie,
- Podrzewie – Młynkowo,
- Sękowo – Krzeszkowice,
- Sędziny – Grzebienisko,
- Sękowo – Podrzewie,
- Podrzewie-Chełminko–Chełmno,
- Ceradz Dolny – Kalwy,
- Młynkowo – Sękowo,
- Niewierz – Chełmno,
- Zakrzewko – Sędziny,
- Kunowo Huby – Młynkowo,
- Brzoza – Kalwy,
- Grodziszczko – Wysoczka,
- Sędziny – Niegolewo,
- Zalesie – Turkowo.

Stan techniczny dróg gminnych jest umiarkowany, ich parametry techniczne często nie odpowiadają wymogom i przepisom technicznym oraz ustawie o drogach publicznych. Brak jest przy wielu odcinkach dróg gminnych rowów odwadniających. Często zaniżone są parametry szerokości dróg, pasy drogowe są zbyt wąskie. Na drodze krajowej istnieje duże ryzyko wypadków z powodu znacznego natężenia ruchu (w tym również ciągników siodłowych o znacznym tonażu). Potrzeby w zakresie dróg są duże i dotyczą głównie:

- utwardzenia gminnych dróg gruntowych;
- budowy dróg scalających istniejące drogi w racjonalny układ drogowy;
- budowy ścieżek rowerowych;
- poszerzenia i zwiększenia wytrzymałości na nacisk istniejących dróg.

Z racji dobrego położenia Gminy przy ruchliwych trasach komunikacyjnych, dostępność pod względem transportowym należy ocenić wysoko. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z komunikacji autobusowej. W przypadku połączeń autobusowych funkcjonuje kilka tras, obsługiwanych przez PKS. Dają one możliwość dojazdu do Pniew, Szamotuł, Nowego Tomysła oraz do Poznania i Zielonej Góry. Gmina zapewnia także

dojazd dzieci do szkół autobusem przedsiębiorstwa wyłonionego w drodze przetargu. Godziny kursów dostosowane są do czasu rozpoczęcia i zakończenia zajęć w szkole. Gmina Duszniki w 2016 r. podpisała porozumienie międzygminne pomiędzy Gminą Tarnowo Podgórne i miastem Poznań w zakresie lokalnego transportu zbiorowego (połączenie Grzebienisko – Poznań).

7. Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej

7.1. Elektroenergetyka

Odbiorcy zamieszkali na terenie gminy to odbiorcy bytowo - komunalni, drobne zakłady przemysłowe, rzemiosło i rolnictwo. Nie znajdujemy tutaj obecnie dużego, energochłonnego przemysłu. Na terenie gminy zlokalizowane są następujące rodzaje sieci:

- Linia napowietrzna 400 kV "Krajnik - Plewiska". Jest to linia przesyłowa stanowiąca własność Polskich Sieci Elektroenergetycznych, bardzo ważna dla systemu elektroenergetycznego kraju. Zasilą stacje transformatorowe 110/15kV w rejonie aglomeracji poznańskiej. Dla linii 400 kV obowiązuje pas technologiczny o szerokości 80 m, dla którego obowiązują ograniczenia użytkowania i zagospodarowania terenu. Linia ta jest ważnym elementem sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego i umożliwia przesył mocy do elektroenergetycznych stacji 400/220/110 kV. Ze stacji tych energia elektryczna dosyłana jest poprzez sieć dystrybucyjną (obiekty o napięciu 110 kV i niższym), między innymi do odbiorców znajdujących się na terenie gminy Duszniki. Aktualny plan inwestycyjny jak i plan rozwoju sieci przesyłowej krajowego systemu energetycznego przewidują dodatkowo budowę nowej elektroenergetycznej linii przesyłowej 2 x 400 kV relacji Baczyna – Plewiska. W przypadku istniejącej linii przesyłowej 400 kV, nie można także wykluczyć w przyszłości ewentualnej przebudowy tej linii na nową linię wielotorową, wielonapięciową;
- Ponadlokalna linia napowietrzna WN 110 kV relacji GPZ Duszniki (DUW) – SE Plewiska (PLE)- stanowiąca własność ENEA Operator SP. z o.o.;
- Ponadlokalna linia napowietrzna WN 110 kV relacji GPZ Duszniki (DUW) – GPZ Pniewy (PNI) - stanowiąca własność ENEA Operator SP. z o.o.;
- Stacja elektroenergetyczna WN 110kV/SN GPZ Duszniki- stanowiąca własność ENEA Operator SP. z o.o.;
- Sieć średniego napięcia 15 kV- stanowiąca własność ENEA Operator SP. z o.o. Sieć SN - 15kV zasilająca stacje transformatorowe 15/0,4 kV w tym rejonie jest w przeważającej części napowietrzna. Linie kablowe spotykamy w niewielkiej

liczbie w Dusznikach. Sieć 15 kV zasilana jest podstawowo ze stacji 110/15kV „Tarnowo Podgórne”. Dla istniejącej infrastruktury sieci te w zasadzie zapewniają zasilanie odbiorców. Energetyka prowadzi w miarę posiadanych środków ich rozbudowę i modernizację w tych obszarach, gdzie występują niewłaściwe parametry energii elektrycznej;

- Stacje transformatorowe 15/0,4 kV przeważnie typu słupowego. Stacje typu kablowego spotykamy w niewielkiej liczbie jedynie w Dusznikach i zasilane są kablami o których mowa powyżej. Przy pomocy stacji napięcie 15 kV transformowane jest na niskie napięcie 380V i 220V a więc takie, na jakim pracują urządzenia odbiorcze większości konsumentów energii elektrycznej. Podobnie jak w przypadku linii 15 kV dla istniejącej infrastruktury stacje te w zasadzie zapewniają poprawne zasilanie odbiorców, a tam gdzie występują potrzeby w miarę możliwości budowane są nowe;
- Sieć niskiego napięcia 0,4 kV - stanowiąca własność ENEA Operator SP. z o.o. Jest to sieć bardzo zróżnicowana, jednak przy znacznej przewodze sieci napowietrznych. Siecią 0,4 kV doprowadzona jest energia do wszystkich odbiorców bytowo - komunalnych, do zakładów rzemieślniczych oraz mniejszych zakładów przemysłowych. Sieć niskiego napięcia wymaga ciągłej modernizacji i rozbudowy. Unowocześnianie między innymi gospodarstw domowych powoduje ciągły samoistny wzrost obciążenia tej sieci, co przy braku modernizacji powodować może pogorszenie parametrów dostarczanej energii.

Należy wyznaczyć pasy ochrony funkcyjnej terenów wokół projektowanych i istniejących linii elektroenergetycznych napowietrznych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Przyjmuje się odległości w poziomie nie mniejsze niż:

- dla linii WN-110 kV – 22 m (po 11 m po każdej ze stron od osi linii);
- dla linii SN-15 kV (20 kV) – 12 m (po 6 m po każdej ze stron od osi linii);
- dla linii nn-0,4 kV – 4 m (po 2 m po każdej ze stron od osi linii).

W pasach ochrony funkcyjnej obowiązują przepisy odrębne. Należy dążyć do zakazu sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii wg przepisów odrębnych.

Teren gminy Duszniki w ostatnich latach staje się coraz bardziej atrakcyjny dla inwestorów. Siłą napędową w rozwoju jest droga krajowa nr 92 a także pośrednio autostrada A2. Powoduje ona rozwój w zakresie: zakładów przemysłowych, rzemieślniczych a także rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Oczywiście jest, że wymagać to będzie rozwoju elektroenergetyki. Należy przewidzieć, że rozwój gminy

wymagać będzie również rozbudowy sieci elektroenergetycznych 15 kV. Rodzaj zależny będzie od odległości od stacji 110/15 kV, rodzaju odbiorcy a także możliwości finansowych. Obecnie koszt 1 km kabla jest ponad dwukrotnie wyższy od kosztu 1 km linii napowietrznej. Budowa nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV zostanie wymuszona inwestowaniem na tym terenie. Można się jedynie spodziewać przewagi nowych stacji kablowych nad słupowymi. Wynika to z możliwości większego poboru mocy ze stacji kablowej.

Przez teren gminy Duszniki przebiega również istniejący pas łączności radiowo-telewizyjnej – SLR Bolewice – SLR Poznań – Piątkowo.

Obszar gminy Duszniki znajduje się w strefach ograniczonej wysokości zabudowy lotniczych urządzeń naziemnych – radaru meteorologicznego Poznań – Wysogotowo (numer z rejestru MET/N/B/4085/0/2009) oraz radaru dozoru (numer rejestru A/2030/2013). W celu zapewnienia niezakłóconej pracy powyższych lotniczych urządzeń naziemnych konieczne jest uwzględnienie: ograniczenia dla turbin wiatrowych, których wysokość całkowita nie może przekraczać wartości od 133 m n.p.m do 175 m n.p.m w zależności od odległości od urządzenia oraz ograniczenia dla wszystkich obiektów budowlanych, których wysokość całkowita nie może przekraczać wartości od 173 m n.p.m do 182 m n.p.m w zależności od odległości od urządzenia. Lotnicze urządzenia naziemne to obiekty:

- których budowa i eksploatacja jest celem publicznym w rozumieniu art. 6 pkt 1b ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz. U. z 2018r., poz. 121),
- którym zapewnia się odpowiednie środki ochrony, aby zabezpieczyć je przed uszkodzeniem lub zakłóceniami w ich działaniu zgodnie z Załącznikiem Va, część A – Charakterystyka fizyczna, infrastruktura i urządzenia, punkt 3 lit. d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1108/2009 z dnia 21 października 2009r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 216/2008 w zakresie lotnisk, zarządzania ruchem lotniczymi służb żeglugi powietrznej oraz uchylającej dyrektywę 2006/23/WE (Dz. Urz. L. nr 309 s. 51 z 24.11.2009r.),
- które nie mogą być zakłócone oraz których działanie nie może być negatywnie zmienione przez źródła promieniowania lub obecność stałych bądź ruchomych, przedmiotów zgodnie z Załącznikiem Va, część A – Charakterystyka fizyczna, infrastruktura i urządzenia, punkt 3 lit. d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 216/2008 z dnia 20 lutego 2008r. w sprawie wspólnych zasad w zakresie lotnictwa cywilnego i utworzenia Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Lotniczego (Dz. Urz. L. nr 79 s. 1 z 19.3.2008 z późn. zm.).

7.2. Zaopatrzenie w gaz

Infrastruktura techniczna związana z eksploatacją złóż i przesyłem gazu ziemnego

Na terenie gminy Duszniki występują następujące elementy sieci gazociągowej stanowiące własność Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa SA:

- Ośrodek Grupowy (OG) Duszniki;
- stacja gazowa Duszniki (dz. Nr 308, obręb Podrzewie), przepustowość $Q = 3\ 000\ \text{nm}^3/\text{h}$, ciśnienie wejściowe = 4,5-6,1 MPa, rok budowy – 1999;
- czynny gazociąg w/c g76 i metanolociąg i33 od odwiertu Podrzewie – 1 do Ośrodka Grupowego (OG) Duszniki, ciśnienie 12,0 MPa, rok budowy – 1985;
- czynny gazociąg międzykopalniany w/c g125 relacji Jankowice – Młodasko, ciśnienie 6,3 MPa, rok budowy – 1992;
- czynny gazociąg międzykopalniany w/c g200 relacji Ceradz – Niemierzyce, ciśnienie 6,3 MPa, rok budowy – 1987;
- czynny gazociąg lokalny śr/c g225 relacji Ceradz – msc. Kalwy, ciśnienie 0,4 MPa, rok budowy – 1999;
- czynny gazociąg ekspedycyjny w/c g200 relacji Podrzewie – Bukowiec, ciśnienie 6,3 MPa, rok budowy – 1985;
- nieczynny gazociąg g57 i metanolociąg i33 od odwiertu Podrzewie – 2 do Ośrodka Grupowego (OG) Duszniki, rok budowy – 1985.

Dla gazociągów i rurociągów obowiązują strefy kontrolowane.

Gazociągi i rurociągi naftowe tranzytowe

Przez obszar gminy Duszniki przebiega:

- czynny gazociąg wysokiego ciśnienia DN1400, 8.4 MPa wraz kablem światłowodowym stanowiący System Gazociągów Tranzytowych Jamał-Europa Zach., którego właścicielem jest EuRoPol GAZ S.A.; według pierwotnych założeń docelowo system miał tworzyć dwie nitki gazociągów DN1400 ułożone współbieżnie w odległości 15m na terenach rolniczych oraz 8m na terenach leśnych. Dotychczas wybudowana została nitka północna;
- rurociąg naftowy DN 800 wraz z kablem światłowodowym;
- rurociąg naftowy DN 500.

Dla gazociągów i rurociągów naftowych obowiązują strefy kontrolowane. Przez teren gminy Duszniki nie przebiega sieć gazowa wysokiego ciśnienia, którą zarządzałby Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Poznaniu. Zatwierdzony przez Urząd Regulacji Energetyki „Plan Rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych

GAZ-SYSTEM S.A. na lata 2014-2023" nie zakłada rozbudowy przesyłowej sieci gazowej wysokiego ciśnienia na terenie gminy Duszniki.

8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Duszniki

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy Duszniki (bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę) zostały opracowane w oparciu o:

- A) analizy ekonomiczne,
- B) analizy finansowe,
- C) analizy środowiskowe,
- D) analizy społeczne i gospodarcze,
- E) prognozę demograficzną,
- F) maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę,
- G) chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- H) chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę,
- I) chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych w planach miejscowych,
- J) zapotrzebowanie na nową zabudowę, a chłonność obszarów,
- K) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- L) potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy, na obszarach zwartych oraz objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- M) potrzeby inwestycyjne gminy, a możliwości finansowania, lokalizowanie zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi i obowiązującymi planami miejscowymi.

8.1. Analizy ekonomiczne

• **Bilans dochodów i wydatków budżetowych**

W tabeli poniżej przedstawiony został poziom dochodów i wydatków budżetowych w okresie 2010-2017. W pierwszych dwóch latach badanego okresu obserwujemy nieznaczny wzrost dochodów i zdecydowanie większą dynamikę wzrostu wydatków. Kolejne dwa lata przyniosły dużo większe dochody budżetowe, ale również wydatki. Dynamika wzrostu wydatkowania posiadanych środków była dość duża. Jest to dobrze widoczne szczególnie w roku 2013, kiedy to wydatki w stosunku do roku poprzedniego wzrosły aż o 18%. Tak znaczny przyrost wydatków byłby dużym zagrożeniem dla

stabilności finansowej samorządu, gdyby nie towarzyszył mu wzrost dochodów. W badanym przypadku mamy do czynienia z dodatnią korelacją obu zmiennych, co jest oczywiście zjawiskiem pozytywnym, świadczącym o przemyślanych działaniach samorządu, dostosowujących wydatki do posiadanych środków i dążeniu do minimalizacji ryzyka. Niemniej należy zauważyć, iż każdy rok, zamknął się deficytem budżetowym. Największy niedobór środków finansowych wystąpił w roku 2011 i 2014, przekraczając poziom 2 mln zł. W pozostałych latach wielkości te były zdecydowanie mniejsze i nie przekraczały poziomu 1 mln zł. W roku 2016r. niedobór środków finansowych był najmniejszy w badanym okresie i był o 388.873,81 zł mniejszy niż w roku wcześniejszym (2015r.). W 2017r. wydatki przewyższały dochody o 370.967,45 zł. Występujący deficyt był głównie związany z realizacją priorytetowych dla Gminy inwestycji. Niemniej utrzymywanie w dłuższym okresie polityki, w której poziom wydatków przekracza poziom dochodów niesie ze sobą oczywiste zagrożenie dla stabilności finansowej samorządu. Należy podkreślić, iż podobne problemy dotyczą finansów wielu samorządów w Polsce, które stoją przed trudnym wyborem utrzymywania wysokiej dynamiki inwestycyjnej kosztem pojawiającego się ryzyka finansowego, czy też ograniczaniem liczby realizowanych inwestycji ze świadomością spowolnienia tempa rozwoju. Przedstawiony w tabeli bilans dochodów i wydatków gminy Duszniki w latach 2010 – 2017 ukazuje, że samorząd gminy prowadzi przemyślaną politykę finansową.

Tab. 19. Bilans dochodów i wydatków budżetowych w latach 2010 - 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Dochody	21.439.401,69	21.561.783,21	25.550.395,67	29.298.630,51
Wydatki	21.777.812,16	23.633.641,38	25.613.213,61	30.142.343,92
Bilans	-338.410,47	-2.071.858,17	-62.817,94	-843.713,41
Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017
Dochody	26.555.389,75	26.755.482,30	33.624.533,92	37.160.524,05
Wydatki	28.710.890,83	27.165.731,38	33.645.909,19	37.531.491,50
Bilans	2.155.501,08	-410.249,08	-21.375,27	-370.967,45

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy Duszniki

- **Dochody gminy**

W poniższej tabeli przedstawiono dochody samorządu w ujęciu kwotowym. W całym analizowanym okresie można wyodrębnić jeden wiodący dział jeśli chodzi o dochody, tj. subwencje. Wyjątek stanowi rok 2017 r., w którym dotacje celowe są na najwyższym poziomie. W kolejnych miejscach znajdują się podatki i opłaty lokalne. W poprzednich latach dużo mniejsze znaczenie miały dotacje celowe, udział w podatkach należnych budżetowi Państwa oraz pozostałe dochody, w których na potrzeby niniejszej analizy ujęto m.in. dotacje ze środków zewnętrznych na inwestycji. Te trzy powyższe działy

stanowiły nieco ponad 40% wszystkich dochodów budżetowych w badanych latach. Równorzędność wielu źródeł dochodów jest w ujęciu generalnym zjawiskiem pozytywnym. Oznacza ona, iż wahania w zakresie jednej pozycji będą miały mniejsze znaczenie w przypadku całości budżetu. W ostatnich dwóch badanych latach dochody pochodzące z dotacji celowych stanowiły pierwsze miejsce w dochodach gminy i w 2017 r. stanowiły ok. 34% wszystkich dochodów.

Dodatkowym wnioskiem, jaki możemy wyciągnąć z analizy poniższej tabeli jest fakt, iż główne działy dochodów budżetu utrzymują się na mniej więcej stałym poziomie w stosunku do całości dochodów, a ich nieznaczne wahania uniemożliwiają wyznaczenie jakiegokolwiek trwałego trendu.

Tab. 20. Dochody gminy Duszniki w latach 2010 - 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Podatki i opłaty lokalne	5.465.326,14	5.658.888,40	5.555.768,95	6.919.278,28
Dochody z majątku Gminy	415.511,07	566.316,06	465.626,08	2.806.472,38
Subwencje	6.793.646,00	7.125.200,00	7.726.938,00	8.457.525,00
Udziały w podatkach należnych budżetowi państwa	3.062.875,62	2.945.259,94	3.572.127,60	3.811.764,07
Dotacje celowe	3.159.793,88	3.382.924,31	3.590.765,21	3.765.171,43
Pozostałe dochody	2.542.248,98	1.883.194,50	4.639.169,83	3.538.419,35
Razem	21.439.401,69	21.561.783,21	25.550.395,67	29.298.630,51
Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017
Podatki i opłaty lokalne	7.263.359,48	6.783.553,86	6.807.258,46	7.934.028,01
Dochody z majątku Gminy	223.248,30	363.196,31	456.825,97	397.823,24
Subwencje	8.273.421,00	8.563.822,00	9.176.708,00	8.903.379,00
Udziały w podatkach należnych budżetowi państwa	3.862.929,42	4.993.415,02	5.408.072,77	5.894.874,45
Dotacje celowe	4.182.253,47	4.350.711,70	10.459.823,43	12.633.077,41
Pozostałe dochody	2.750.178,08	1.700.783,41	1.315.845,29	1.397.341,74
Razem	26.555.389,75	26.755.482,30	33.624.533,92	37.160.524,05

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy Duszniki

• **Wydatki gminy**

W analizowanym okresie poziom wydatków samorządu charakteryzuje bardzo duża stabilność. Obserwujemy, co prawda wzrost, jest on jednak systematyczny i równomierny. Sytuacja ta bardzo rzadko występuje w polskich samorządach. Na ogół wahania wydatków są znaczące i postępują „skokowo”. Zaprezentowany model wydatkowania świadczy o dużej dyscyplinie finansowej Gminy, odpowiedzialności, minimalizowaniu ryzyka oraz skrupulatności w planowaniu wydatków, w szczególności inwestycyjnych. Wydatki gminy możemy podzielić na wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne.

❖ wydatki bieżące

Analiza wydatków bieżących daje nam nieco więcej informacji na temat tendencji, związanych z najważniejszymi kategoriami kosztów. Pozbawione są one wydatków majątkowych, które mimo wszystko mają charakter incydentalny i dzięki temu poniższe zestawienie pozwala wyciągnąć pełniejsze wnioski, jeśli chodzi o wahania oraz poziom wydatków w poszczególnych pozycjach.

W przypadku najważniejszej kategorii, tj. oświaty i wychowania, obserwujemy, iż koszty bieżące systematycznie i dość dynamicznie rosną. Bardzo podobnie kształtuje się obraz wydatkowania środków w kategorii pomoc społeczna do 2016 r. Ponad dwukrotny wzrost wydatków bieżących wspomnianego działu w 2016 r. związany był z realizacją rządowego programu Rodzina 500 Plus, który rozpoczął się 01.04.2016r. Natomiast rok następny charakteryzuje się najniższą odnotowaną kwotą porównując do ostatnich lat w ramach pomocy społecznej. W dalszej kolejności pojawiają się wydatki, związane z funkcjonowaniem administracji publicznej. Tutaj koszty także rosną, przy czym dynamika tych wzrostów jest wyraźnie mniejsza. Pozostałe działy mają zdecydowanie mniejsze znaczenie, jeśli chodzi o wysokość kosztów bieżących.

Z poniższej tabeli możemy również wysnuć wnioski, dotyczące stosunku wydatków bieżących do wydatków ogółem. W całym analizowanym okresie przyjmują one wartości w przedziale 70,89-86,90%, co daje średnią na poziomie 77,84% wszystkich ponoszonych kosztów. Takie wartości należy uznać za stosunkowo niskie. Porównywalne samorzady na bieżące funkcjonowanie wydają nawet około 90%.

Niewątpliwie średnia wydatków bieżących na poziomie 77,84% świadczy o proinwestycyjnym nastawieniu władz gminnych.

Tab. 21. Wydatki bieżące gminy Duszniki w latach 2010 - 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rolnictwo i łowiectwo	531.898,63	583.943,33	644.881,84	843.028,33	755.383,83	791.857,07	860.587,42	4.764.221,81
Leśnictwo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.890,00
Transport i łączność	546.955,44	1.017.560,05	1.141.083,47	1.272.608,59	1.633.945,66	1.393.045,84	1.225.670,78	1.244.873,66
Turystyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	26.937,00	0,00
Gospodarka mieszkaniowa	83.802,22	85.350,54	98.534,97	97.034,02	59.475,94	71.152,10	95.429,02	115.017,88
Działalność usługowa	45.146,35	78.341,13	102.152,88	83.332,98	98.989,88	110.732,04	121.774,73	88.926,68

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

Administracja publiczna	2.004.531,35	2.156.955,63	2.213.447,97	2.344.652,60	2.359.026,13	2.338.288,53	2.451.162,61	3.506.252,52
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	28.807,00	20.655,01	5.223,00	5.167,00	45.369,00	50.173,00	6.183,62	1743,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	216.327,47	104.231,77	149.577,84	303.958,05	221.604,33	165.334,37	238.693,11	522.816,73
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,00	0,00	0,00	0,00	1.313,48	4.342,59	16.814,83	8463,12
Obsługa długu publicznego	118.877,29	168.227,87	236.960,64	291.633,62	282.047,46	227.891,15	242.818,45	240.947,14
Różne rozliczenia	310.299,00	0,00	41.348,48	95,14	2.117,29	0,00	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	7.208.126,51	7.755.071,21	8.618.503,43	8.842.979,05	9.251.159,46	10.040.245,79	10.276.870,23	10.736.015,53
Szkolnictwo wyższe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ochrona zdrowia	157.000,00	145.999,25	158.500,04	175.000,00	182.698,80	237.100,00	319.835,00	233.133,59
Pomoc społeczna	3.193.569,89	3.347.940,00	3.367.491,07	3.512.136,02	3.674.885,97	3.901.712,33	10.017.090,71	1.436.263,14
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1.512.583,46	526.558,75	989.573,82	1.059.405,94	80.405,81	48.158,03	89.482,22	87.603,74
Edukacyjna opieka wychowawcza	130.988,55	121.908,52	116.466,07	119.349,62	159.796,29	193.071,75	258.591,47	180.334,88
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	340.154,33	367.023,90	405.751,87	737.299,49	1.138.408,18	1.005.779,87	963.622,91	1.515.769,22
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1.003.890,53	1.319.287,18	1.335.577,93	1.379.221,78	537.278,29	1.289.123,54	1.308.791,97	1.721.553,66
Kultura fizyczna i sport	236.000,00	111.000,00	166.750,44	300.579,39	1.432.304,46	753.992,54	719.321,84	306.927,65
Razem	17.668.958,02	17.910.054,14	19.791.825,76	21.367.481,62	21.916.210,26	22.622.000,54	29.239.677,92	26.716.753,95
Wydatki ogółem	21.777.812,16	23.633.641,38	25.613.213,61	30.142.343,92	28.710.890,83	27.165.731,38	33.645.909,19	37.531.491,50

Stosunek % wydatków bieżących do wydatków ogółem	81,13%	75,78%	77,27%	70,89%	76,33%	83,27%	86,90%	71,18%
---	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy Duszniki

❖ wydatki inwestycyjne (majątkowe)

Poniżej zamieszczono tabelę, która zawiera dane odnośnie wydatków na inwestycje, ponoszonych w ramach wyszczególnionych działów. Możemy z niej wywnioskować, iż największe nakłady w okresie 2010-2017 samorząd poniósł w dziale rolnictwo i łowiectwo. Dział dotyczący transportu i łączności był kolejnym pod względem wysokości poniesionych nakładów w 2017 r. Następnie znaczącą część wydatków stanowią gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż. Wymienione działy stanowią 95% łącznie poniesionych wydatków.

Tab. 22. Wydatki inwestycyjne gminy Duszniki w latach 2010 - 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rolnictwo i łowiectwo	1.240.809,94	3.622.978,29	1.869.234,96	1.095.224,33	585.613,95	328.037,77	2.991.308,35	3.884.906,63
Transport i łączność	862.380,87	1.004.190,24	982.716,66	1.024.115,18	3.457.787,66	353.978,73	646.908,47	466.218,80
Gospodarka mieszkaniowa	0,00	0,00	269.701,00	0,00	0,00	0,00	0,00	29.531,00
Oświata i wychowanie	1.011.957,07	557.094,04	87.298,00	0,00	1.569.595,86	3.616.727,86	369.585,87	27.396,00
Administracja publiczna	*	*	*	*	*	16.485,67	71.933,50	63.025,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż.	*	*	*	*	*	45.804,00	167.803,80	272.220,55
Pomoc i polityka społeczna	5.258,00	0,00	863.813,51	180.705,95	10.100,00	0,00	22.422,90	25.732,30
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	101.800,00	0,00	1.648,20	522.151,89	173.382,18	140.183,21	110.268,38	364.635,32
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	816.527,32	446.064,84	426.724,82	849.552,93	620.062,36	42.513,60	0,00	82.779,00
Kultura fizyczna i sport	0,00	26.199,00	1.192.327,52	5.045.572,62	0,00	0,00	0,00	
Pozostałe	70.120,94	67.060,83	127.923,18	57.539,40	378.138,56	0,00	26.000,00	0,00
Razem	4.108.854,14	5.723.587,24	5.821.387,85	8.774.862,30	6.794.680,57	4.543.730,84	4.406.231,27	5.236.444,80

*wydatki na administrację publiczną oraz bezpieczeństwo publiczne i ochronę p.poż. w latach 2010-2014 ujęte zostało w pozycji „Pozostałe”

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy Duszniki

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż część zrealizowanych zakupów inwestycyjnych dotyczyła przygotowania dokumentacji, czy też zakupu drobnego sprzętu, jak np. komputery i koparki, zdecydowana większość to jednak kluczowe inwestycje infrastrukturalne. Równie znamienne jest to, iż Gmina nie ogranicza się do inwestowania

w ramach jednego działu. Samorząd dostrzega szerokie spektrum istniejących problemów i stara się je minimalizować poprzez prowadzone inwestycje. Świadczy to o rozważnej, przemyślanej i prorozwojowej polityce władz samorządowych.

• **Zadłużenie gminy**

Stan zadłużenia gminy Duszniki zaprezentowano w poniższej tabeli. Relacja zadłużenia do dochodów ogółem utrzymuje się w przedziale 25-39%. Najwyższy poziom zadłużenia w ujęciu kwotowym miał miejsce w roku 2017, a najniższy w roku 2010. Wartości zadłużenia obserwowane w poszczególnych latach badanego okresu należy uznać za średnie. Przyjmując one poziomy dalekie od tych, które tradycyjnie uznawane są za niosące zagrożenie utraty płynności i tym samym wypłacalności Gminy.

Tab. 23. Zadłużenie gminy Duszniki w latach 2010 - 2017

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wysokość zaciągniętych kredytów i pożyczek	2.423.517,00	3.999.640,00	4.152.859,00	5.442.416,00	4.157.400,00	4.000.000,00	1.507.809,96	3.620.727,03
Spłaty kredytów i pożyczek	1.952.466,00	1.763.517,00	3.563.140,00	2.711.250,00	1.767.7210,00	3.153.868,16	1.900.144,16	1.387.941,16
Umorzenia kredytów i pożyczek	300.000,00	320.000,00	298.000,00	280.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne źródła przychodów	0,00	0,00	407.859,31	696.239,39	1.621.447,00	369.262,02	805.152,78	462.516,74
Stan zadłużenia na koniec roku	5.273.517,37	7.189.640,00	7.073.500,00	8.828.427,00	9.596.659,00	10.442.791,18	10.050.456,99	12.283.242,86
Dochody ogółem	21.439.402,00	21.561.783,00	25.550.396,00	29.298.631,00	26.555.390,00	26.755.482,30	33.624.533,92	37.160.524,05
Stosunek zadłużenia do dochodów ogółem	25%	33%	28%	30%	36%	39%	30%	33%
Stosunek wydatków majątkowych do wydatków ogółem	19%	24%	23%	29%	24%	17%	13%	14%
Wydatki majątkowe w ujęciu kwotowym	4.108.854,14	5.723.587,24	5.821.387,85	8.774.862,30	6.794.680,57	4.543.730,84	4.406.231,27	5.236.444,80

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy Duszniki

8.2. Analizy finansowe

Przy analizie możliwości finansowych pomocna będzie przyjęta Uchwała nr IV/15/18 Rady Gminy Duszniki w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Duszniki na lata 2018-2026.

Wskazać należy, iż Wieloletnia Prognoza Finansowa opiera się na długoterminowej prognozie nadwyżki operacyjnej, która obrazuje zdolność obsługi zobowiązań oraz możliwości samodzielnego finansowania przedsięwzięć. Analiza ma stanowić pomoc przy podejmowaniu decyzji o wielkości i okresie realizowanych przedsięwzięć oraz kształtowaniu przyszłych budżetów Jednostki Samorządu Terytorialnego (JST).

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Duszniki jest realistyczna i przedstawia dla każdego roku objętego prognozą:

- a) dochody i wydatki bieżące,
- b) dochody i wydatki majątkowe, w tym dochody ze sprzedaży majątku i wydatki na planowane i realizowane przedsięwzięcia,
- c) wynik budżetu,
- d) przeznaczenie nadwyżki albo sposób sfinansowania deficytu,
- e) przychody i rozchody budżetu, z uwzględnieniem długu zaciągniętego i planowanego do zaciągnięcia,
- f) kwotę długu oraz sposób sfinansowania spłaty długu.

Podkreślić należy, iż w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2017 – 2024 przyjęto wzrost ogólnych kwot dochodów i wydatków w latach 2017 – 2024 w oparciu o dane historyczne oraz założenia makroekonomiczne zawarte w wytycznych Ministerstwa Rozwoju i Finansów na potrzeby wieloletnich prognoz jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto przy konstruowaniu prognozy wykorzystano wiedzę na temat strategii rozwoju Gminy, przeanalizowano realizowane przedsięwzięcia, prognozy, projekty i zadania oraz zebrano wiedzę na temat planowanych przedsięwzięć i przewidywanego ryzyka. W zakresie prognozowania długu Gminy, przeanalizowano umowy kredytowe i ich harmonogramy spłat oraz inne umowy przekraczające rok budżetowy. Przeprowadzono również symulację spłaty zadłużenia z uwzględnieniem tego, które jest planowane do zaciągnięcia w związku z już realizowanymi i planowanymi w przyszłości przedsięwzięciami.

W tabelach poniżej przedstawione zostały dochody, wydatki oraz wynik budżetu w latach 2017 - 2024.

Tab. 24. Prognozowane dochody gminy Duszniki do 2024r.

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	Dochody bieżące	z tego:									
			w tym:						Dochody majątkowe	w tym:		
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	podatki i opłaty	w tym:		z subwencji ogólnej		z tytułu dotacji środków przeznaczonych na cele bieżące	ze sprzedaży majątku	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
						Z podatku od nieruchomości						
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2	
2017	40 617 005,25	40 311 051,50	4 871 730,00	1 000 000,00	7 879 400,00	4 477 000,00	8 903 379,00	16 368 848,50	305 953,75	215 000,00	84 988,00	
2018	34 100 000,00	34 100 000,00	4 800 000,00	1 100 000,00	8 200 000,00	4 800 000,00	8 900 000,00	11 000 000,00	0,00	0,00	0,00	
2019	34 300 000,00	34 300 000,00	4 800 000,00	1 100 000,00	8 200 000,00	4 800 000,00	9 000 000,00	11 100 000,00	0,00	0,00	0,00	
2020	34 800 000,00	34 800 000,00	4 900 000,00	1 200 000,00	8 300 000,00	4 900 000,00	9 200 000,00	11 200 000,00	0,00	0,00	0,00	
2021	35 000 000,00	35 000 000,00	4 900 000,00	1 200 000,00	8 300 000,00	4 900 000,00	9 400 000,00	11 200 000,00	0,00	0,00	0,00	
2022	35 200 000,00	35 200 000,00	4 900 000,00	1 200 000,00	8 400 000,00	4 900 000,00	9 400 000,00	11 300 000,00	0,00	0,00	0,00	
2023	35 600 000,00	35 600 000,00	5 000 000,00	1 300 000,00	8 400 000,00	5 100 000,00	9 500 000,00	11 400 000,00	0,00	0,00	0,00	
2024	35 800 000,00	35 800 000,00	5 000 000,00	1 300 000,00	8 500 000,00	5 100 000,00	9 500 000,00	11 500 000,00	0,00	0,00	0,00	

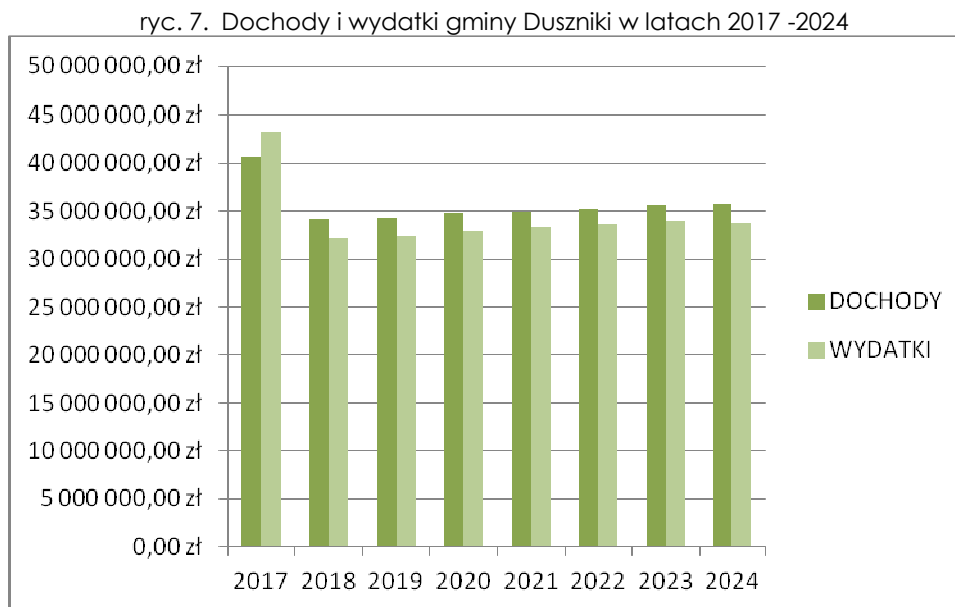
źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Duszniki

Tab. 25. Prognozowane wydatki gminy Duszniki do 2024r.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	z tego:							
			z tytułu poręczeń	w tym:		wydatki na obsługę długu	w tym:			Wydatki majątkowe
				Gwarancje i poręczenia polegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	na spłatę przyjętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa		odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy	w tym"		
								odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o których mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy)	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy	
L.p.	2	2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2	2.2
2017	43 209 097,25	37 348 555,25	0,00	0,00	0,00	260 000,00	260 000,00	0,00	0,00	5 860 542,00
2018	32 100 294,00	31 200 000,00	0,00	0,00	0,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00	900 294,00
2019	32 465 000,00	31 300 000,00	0,00	0,00	X	230 000,00	230 000,00	0,00	0,00	1 165 000,00
2020	32 889 967,00	31 400 000,00	0,00	0,00	X	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	1 489 967,00
2021	33 400 000,00	31 600 000,00	0,00	0,00	X	180 000,00	180 000,00	0,00	0,00	1 800 000,00
2022	33 600 000,00	31 800 000,00	0,00	0,00	X	150 000,00	150 000,00	0,00	0,00	1 800 000,00
2023	34 000 000,00	32 000 000,00	0,00	0,00	X	120 000,00	120 000,00	0,00	0,00	2 000 000,00
2024	33 702 000,00	32 200 000,00	0,00	0,00	X	100 000,00	100 000,00	0,00	0,00	1 502 190,01

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Duszniki

Na rycinie poniżej przedstawiona została zależność pomiędzy dochodami, a wydatkami w latach 2017-2024. Zauważyć należy, że od 2018r. dochody przewyższają wydatki.

źródło: opracowanie własne

W tabeli poniżej przedstawiony został wynik budżetu, czyli różnica pomiędzy dochodami, i wydatkami.

Tab. 26. Prognozowany wynik budżetu do 2024r.

Wyszczególnienie	Wynik budżetu	w tym:	
		dochody ogółem	wydatki ogółem
L.p.	3	3.1	3.2
2017	-2 592 092,00	40 617 005,25	43 209 097,25
2018	1 999 706,00	34 100 000,00	32 100 294,00
2019	1 835 000,00	34 300 000,00	32 465 000,00
2020	1 910 033,00	34 800 000,00	32 889 967,00
2021	1 600 000,00	35 000 000,00	33 400 000,00
2022	1 600 000,00	35 200 000,00	33 600 000,00
2023	1 600 000,00	35 600 000,00	34 000 000,00
2024	2 097 809,99	35 800 000,00	33 702 000,00

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Duszniki

Analizując powyższą tabelę należy zauważyć, iż budżet gminy Duszniki jedynie w 2017r. charakteryzował się deficytem. W następnych latach prognozowane jest wystąpienie nadwyżki budżetowej. Deficyt w roku 2017 planuje się pokryć pożyczką z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast osiągniętą nadwyżkę w latach 2018 – 2024 prognozuje się przeznaczyć na spłatę zadłużenia.

Biorąc powyższe pod uwagę uznać należy, iż polityka finansowa gminy Duszniki prowadzona jest w sposób odpowiedzialny i zrównoważony.

8.3. Analizy środowiskowe

Po przeanalizowaniu uwarunkowań środowiskowych gminy Duszniki należy uznać, iż w analizowanym terenie nie występują większe bariery dla rozwoju osadnictwa. Zarówno podłoże geologiczne, jak i rzeźba terenu nie tworzą przeszkód dla rozwoju zabudowy. Zaleca się zachowanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, alei w ciągach komunikacyjnych i innych zgrupowań drzew. Przyszłe kierunki zagospodarowania gminy winny uwzględniać walory krajobrazowe.

Na terenie gminy Duszniki grunty orne stanowią 86,43% ogólnej powierzchni. W związku z powyższym wskazane jest, aby chronić przed wyłączeniem z produkcji rolnej oraz przed nadmierną antropopresją gleby wysokich klas bonitacyjnych. W pierwszej kolejności do zabudowy powinno przeznaczać się gleby o najniższych klasach bonitacyjnych.

W przyszłym zagospodarowaniu terenów należy unikać wprowadzania funkcji mogących pogorszyć jakość środowiska przyrodniczego, a także środowiska życia mieszkańców gminy Duszniki. Nie należy wprowadzać działalności i obiektów uciążliwych, w szczególności generujących hałas w sąsiedztwie terenów mieszkaniowych. Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów należy lokalizować przy głównych ciągach komunikacyjnych, np. przy drodze krajowej Nr 92, czy drodze wojewódzkiej Nr 306.

8.4. Analizy społeczne i gospodarcze

Rozwój gospodarczy gminy jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na jej terenie, jak również źródłem wzrostu zamożności i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Dzięki wpływom z podatków rosną także dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki przeznaczane na pomoc społeczną. Należy przy tym podkreślić, iż samorząd lokalny nie dysponuje – zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych – narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie gminy. Nie oznacza to jednak, że nie może on pełnić roli strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemianę w gospodarce i na rynku pracy.

Po przeanalizowaniu zebranych danych uznać należy, iż liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Duszniki systematycznie wzrasta. W roku 2010 zarejestrowanych było 622 podmiotów, w tym 608 w sektorze prywatnym, a w roku 2017 już 766 nastąpił więc wzrost liczby podmiotów o 144. Podkreślenia wymaga fakt, iż wzrasta głównie liczba podmiotów w sektorze prywatnym.

Tab. 27. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Duszniki w latach 2010-2017

Podmioty gospodarki narodowej	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ogółem	622	625	664	693	703	719	739	766
w tym:								
Sektor publiczny	14	15	15	15	14	14	14	10
Sektor prywatny	608	610	649	678	689	702	719	751
w tym:								
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	476	478	511	535	539	549	558	586
Spółki handlowe	29	30	33	36	41	44	49	53
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	9	10	9	11	12	11	11	12
Spółdzielnie	5	5	4	4	4	4	7	7
Fundacje	0	0	0	0	0	0	0	0
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	31	30	34	35	35	34	34	35

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Banku Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Analizując powyższą tabelę należy zauważyć, iż w latach 2010 – 2017 można było zaobserwować średni przyrost podmiotów gospodarki narodowej na poziomie ok. 20 podmiotów. Zaznaczyć należy, iż średni, roczny przyrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą wynosi ok. 15,7, a spółek handlowych wynosi ok. 3,4. Zakładając w przyszłych latach wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na takim samym poziomie. W roku 2046 na terenie gminy Duszniki prognozuje się zarejestrowanie ok. **600** nowych firm, w tym przyrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 434, a spółek handlowych o 93.

Tab. 28. Prognozowana liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Duszniki do roku 2046

	2016	2021	2026	2031	2036	2041	2046
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	739	839	939	1039	1139	1239	1339
w tym:							
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	558	628	698	768	838	908	978
Spółki handlowe	49	64	79	94	109	124	139

źródło: opracowanie własne

8.5. Prognoza demograficzna

Liczba ludności gminy Duszniki systematycznie wzrasta. Średnia gęstość zaludnienia w Gminie w 2016r. wyniosła 56 osób/km² i wzrasta ona od 2007 roku (kiedy to wynosiła 52 osoby/km²). Charakterystyczną cechą Gminy, przemawiającą bez wątpienia na korzyść, poza wzrostem liczby ludności, jest dodatnie saldo migracji. Oznacza to, że z roku na rok

więcej osób przybywa na pobyt stały do Gminy niż ją opuszcza. Świadczy to o tym, że Gmina stwarza dogodne warunki do życia i rozwoju.

Na podstawie przedstawionych we wcześniejszych rozdziałach informacji zauważyć można, iż liczba ludności gminy Duszniki w ciągu 10 lat wzrosła o 748 osób. Zakładając dynamikę zmian liczby ludności na tym samym poziomie można prognozować, iż liczba ludności gminy Duszniki w 2046r. wzrośnie o 2 244 osoby i wyniesie **11 080** osób.

Tab. 29. Prognozowane zmiany liczby ludności w latach 2016 - 2046

	2016	2026	2036	2046
Liczba ludności	8 836	9 584	10 332	11 080

źródło: opracowanie własne

8.6. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

W poniższej tabeli zostały przedstawione wydatki poniesione w latach 2010 – 2016 na wykonanie sieci komunikacyjnych z rozróżnieniem na kategorie dróg oraz szczegółowe inwestycje.

Tab. 30. Wydatki gminy Duszniki na drogi w latach 2010-2016

Rok	Zadanie	Wydatki [zł]
2010	DROGI GMINNE	682 279,06
	w tym:	
	wydatki majątkowe	354 461,87
	utwardzenie drogi gminnej Sękowo – Podrzewie	61 000,00
	utwardzenie drogi gminnej Chełminko - Niewierz	56 120,00
	projekty modernizacji ulicy Szkolnej w Sękowie i ulicy Sportowej w Dusznikach	39 650,00
	modernizacja ulicy Powstańców Wielkopolskich w Dusznikach	156 958,15
	modernizacja nawierzchni części ulicy Sportowej w Podrzewiu	
	dotacje	26 400,00
	pozostałe	301 417,19
	DROGI POWIATOWE	507 919,00
	w tym:	
	pomoc finansowa na dofinansowanie remontów dróg powiatowych (Chemno-Duszniki)	400 000,00
	pomoc finansowa na dofinansowanie remontów dróg powiatowych (Wilczyna-Grzebienisko, Brzoza-Wilkowo)	107 919,00
RAZEM	1 190 198,06	
2011	DROGI GMINNE	923 254,37
	w tym:	
	wydatki majątkowe	588 384,24
	modernizacja nawierzchni ulicy Szkolnej w Sękowie	485 000,00
	utwardzenie drogi gminnej – ulicy Kasztanowej w Niewierzu	60 000,00
	projekty modernizacji ulicy Kolejowej w Dusznikach	53 000,00
	dotacje	49 044,53
	pozostałe	285 525,60
	DROGI POWIATOWE	895 806,00
	w tym:	
pomoc finansowa na dofinansowanie remontów dróg powiatowych (Chemno-Duszniki)	415 806,00	
remont drogi powiatowej (Młynkowo-Sarbia)	173 450,00	

	remont ulicy Lipowej w Grzebienisku	306 550,00
	RAZEM	1 819 060,37
	DROGI GMINNE	1 579 014,80
	w tym:	
	wydatki majątkowe	882 716,66
	przebudowa ulicy Sportowej w Dusznikach	659 898,31
	przebudowa ulicy Polnej w Sękowej	187 640,35
	projekt przebudowy ulicy Powstańców Wielkopolskich w Dusznikach	28 536,00
	projekt budowy drogi gminnej w Sękowej	6 642,00
	dotacje	320 748,00
	pozostałe	375 550,14
	DROGI POWIATOWE	240 171,00
	w tym:	
	remont drogi powiatowej (Wilczyzna-Grzebienisko)	240 171,00
	DROGI WOJEWÓDZKIE	100 000,00
	w tym:	
	pomoc finansowa na dofinansowanie budowy dróg wojewódzkich (budowa chodnika przy drodze wojewódzkiej Nr 306 w Sękowej)	100 000,00
	RAZEM	1 919 185,80
	DROGI GMINNE	1 894 124,33
	w tym:	
	wydatki majątkowe	961 021,71
	przebudowa ulicy Szkolnej w Sękowej	156 574,08
	dokumentacja projektowa ulicy Osiedlowej w Podrzewiu	20 000,00
	przebudowa ulicy Łąkowej w Podrzewiu	258 194,76
	przebudowa ulicy Kolejowej w Dusznikach – I etap	494 022,33
	projekty dotyczące dróg gminnych	9 080,50
	zwrot dodatki do WUW, dotyczy przebudowy ulicy Sportowej w Dusznikach	23 150,04
	dotacje	86 797,00
	pozostałe	869 455,66
	DROGI POWIATOWE	168 516,00
	w tym:	
	remont drogi powiatowej – ulicy Broniewskiego w Dusznikach	168 516,00
	RAZEM	2 062 640,33
	DROGI GMINNE	4 153 898,01
	w tym:	
	wydatki majątkowe:	3 255 587,66
	przebudowa ulicy Powstańców Wielkopolskich w Dusznikach	1 112 402,19
	przebudowa dróg gminnych w rejonie ulicy Szkolnej w Sękowej	115 374,00
	przebudowa ulicy Lipowej w Wilkowie	151 688,30
	przebudowa ulicy Kolejowej w Dusznikach	1 397 280,00
	przebudowa ulicy Osiedlowej w Podrzewiu	232 313,79
	dokumentacja przebudowy dróg gminnych	45 799,00
	przebudowa mostu na drodze gminnej Sędzinko - Zalesie	200 730,38
	dotacje	659 440,00
	pozostałe	238 870,35
	DROGI POWIATOWE	736 462,00
	w tym:	
	pomoc finansowa na dofinansowanie przebudowy drogi powiatowej (Buszewo-Podrzewie)	182 200,0
	remont drogi powiatowej Niewierz - Duszniki	354 262,00
	remont chodnika w Sędzinach	200 000,00
	DROGI WOJEWÓDZKIE	20 000,0
	w tym:	
	pomoc finansowa na dofinansowanie budowy chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 306	20 000,00
	RAZEM	4 910 360,01
	DROGI GMINNE	1 140 594,43
	w tym:	
	wydatki majątkowe	149 867,73

	pozyskanie materiałów niezbędnych do zgłoszenia robót budowlanych	471,73
	projekt i dokumentacja budowy chodnika w Niewierzu (ulica Leśna)	6 500,00
	przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych	93 696,00
	dokumentacja przebudowy dróg gminnych w Dusznikach (ulice: Parkowa, Wiosenna, Słoneczna, Lipowa i Św. Floriana)	49 200,00
	dotacje	258 694,77
	pozostałe	732 031,93
	DROGI POWIATOWE	423 235,00
	w tym:	
	pomoc finansowa na dofinansowanie przebudowy drogi powiatowej (Podrzewie)	204 111,00
	remont drogi powiatowej (Wilkowo-Grzebienisko)	188 135,00
	remont chodnika w Grzebienisku	30 989,00
	RAZEM	1 563 829,43
	DROGI GMINNE	1 239 722,01
	w tym:	
	wydatki majątkowe	525 919,47
	przebudowa ulicy Lipowej w Sękowie	304 311,89
	pozyskiwanie materiałów niezbędnych do zgłoszenia robót budowlanych	17 4438,50
	dokumentacja przebudowy drogi gminnej w Wilczynie	5 291,50
	przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych	123 000,00
	zwrot dotacji do budżetu państwa w wyniku kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji na zadanie pn. „Przebudowa drogi gminnej nr 263541P – ul. Powstańców Wlkp. w Dusznikach”	75 877,58
	dotacje	123 000,00
	pozostałe	666 680,12
	DROGI POWIATOWE	445 661,00
	w tym:	
	przebudowa drogi powiatowej w Dusznikach	64 002,00
	budowa chodnika w Podrzewiu	29 220,00
	budowa chodnika w Brzozie	17 767,00
	przebudowa drogi powiatowej w Wilczynie	10 000,00
	remont drogi powiatowej (Duszniki-Młynkowo)	324 672,00
	RAZEM	1 685 383,01
	RAZEM W LATACH 2010 – 2016, w tym:	15 150 657,01
	drogi gminne	11 612 887,01
	drogi powiatowe	3 417 770,00
	drogi wojewódzkie	120 000,00

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Urzędu Gminy Duszniki

W latach 2010 – 2016 na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie sieci komunikacyjnych wydano 15 150 657,01 zł. Największe wydatki nastąpiły w roku 2014 - 4 910 360,01zł, co stanowi ok. 32,4% ogółu wydatków na ten cel w omawianych latach. Rekordowe wydatki w roku 2014 są związane z realizacją wielu priorytetowych inwestycji z zakresu sieci komunikacyjnych – przebudowy dróg gminnych.

W tabeli poniżej zestawione zostały szczegółowe informacje dotyczące wydatków poniesionych w latach 2010 – 2016 na wykonanie niezbędnej infrastruktury technicznej oraz społecznej.

Tab. 31. Wydatki na zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej

Rok	Zadanie	Wydatki [zł]
2010	Odnowa i rozwój wsi w Sędzinku	414 496,73
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Ceradz Dolny oraz przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach zabudowy rozproszonej	930 829,93

	Budowa sieci wodociągowej Ceradz Dolny	111 371,44
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej na terenie za Urzędem Gminy Duszniki	166 042,86
	Place zabaw	75 363,00
	RAZEM	1 698 103,96
2011	Odnowa i rozwój wsi w Młynkowie	329 259,29
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Sędziny-Wierzeja oraz przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na ulicy Chełmińskiej w Dusznikach	3 084 725,34
	RAZEM	3 413 984,63
2012	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Grzebienisku	526 033,92
		789 086,16
	Odnowa wsi Kunowo	109 545,25
	Odnowa wsi Ceradz Dolny	257 602,94
	RAZEM	1 682 268,27
2013	Budowa sieci wodociągowej przy boisku sportowym	89 975,16
	Budowa i naprawa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach zabudowy rozproszonej	868 464,87
	Odnowa wsi Mieściska	172 756,75
	Budowa sali sportowej w Dusznikach	5 598 672,11
	Budowa budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej	969 792,11
	Budowa oświetlenia w Dusznikach - ulica Kolejowa	120 428,78
	Remont i przebudowa budynku kotłowni na świetlicę wiejską w miejscowości Brzoza	186 412,81
	Remont i przebudowa w celu zmiany sposobu użytkowania lokalu w budynku "Domu Katolickiego" na świetlicę wiejską w Wilczynie	229 096,27
	RAZEM	8 235 598,86
2014	Budowa sieci wodociągowej w Dusznikach – ulice: Kolejowa, Parkowa, Wiosenna, Lipowa	549 933,55
	Budowa „Miasteczka ruchu drogowego”	108 834,80
	RAZEM	658 768,35
2015	Budowa przedszkola w Dusznikach	3 540 835,01
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Sękowie	159 153,16
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Podrzewiu	64 750,47
	Budowa oświetlenia ulicznego Duszniki - ulica Stawna	51 304,91
	RAZEM	3 816 043,55
2016	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Grzebienisku - ulica Parkowa	100 053,30
	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Dusznikach - ulica Powstańców Wielkopolskich	95 000,00
	Budowa oświetlenia ulicznego w Podrzewiu- ulica Łąkowa	27 347,24
	RAZEM	222 400,54
	RAZEM LATA 2010 - 2016	19 727 168,16

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Urzędu Gminy Duszniki

W latach 2010 – 2016 na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej wydano 19 727 168,16 zł. Największe wydatki nastąpiły w roku 2013 - 8 235 598,86 zł, co stanowi 41,7% ogółu wydatków na ten cel w omawianych latach. Rekordowe wydatki w roku 2013 są związane z realizacją wielu priorytetowych inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej, m.in. budową sali sportowej w Dusznikach czy budową budynku Warsztatu Terapii Zajęciowej.

Po przeanalizowaniu prognozowanego wyniku budżetowego do 2024r., szczegółowych wydatków na cele związane z wykonaniem sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, udziału ludności korzystającej z sieci wodociągowej czy kanalizacyjnej, możliwość pozyskania dotacji

unijnych lub inwestorów prywatnych uznać należy, iż Gmina Duszniki posiada możliwości finansowania wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.

8.7. Potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy, na obszarach zwartych oraz objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

W związku z lokalizacją nowej zabudowy na terenach gminy konieczne będzie, w pierwszej kolejności, wyposażenie tych terenów w infrastrukturę techniczną (sieć wodociągową i kanalizacyjną) i drogową (utwardzenie dróg, chodniki, oświetlenie uliczne). Konieczne będzie również zabezpieczenie funduszy przeznaczonych na odbieranie, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Duszniki oraz świadczenie usług transportowych w zakresie przywozu i odwozu dzieci i młodzieży do szkół. Podkreślić należy, iż gmina Duszniki w swoich planach finansowych na najbliższe lata uwzględniła potrzeby inwestycyjne wynikające z konieczności realizacji zadań własnych związanych z lokalizacją nowej zabudowy.

W tabeli poniżej przedstawiony został wykaz przedsięwzięć wieloletnich zaprezentowany w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Duszniki na lata 2017 – 2024. W najbliższych latach do najważniejszych przedsięwzięć wieloletnich zaliczyć należy m.in. modernizację dróg gminnych.

Tab. 32. Wydatki gminy Duszniki na przedsięwzięciach w latach 2017-2020

Lp.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji programu	Łączne nakłady finansowe	Limity wydatków w poszczególnych latach				Limit zobowiązań
					2017	2018	2019	2020	
1. Wydatki na przedsięwzięcia - ogółem, z tego:				18 646 717,00	5 118 448,00	1 272 303,00	297 769,00	0,00	6 688 520,00
1.a wydatki bieżące				2 972 999,00	861 448,00	672 303,00	297 769,00	0,00	1 831 520,00
1.b wydatki majątkowe				15 673 718,00	4 257 000,00	600 000,00	0,00	0,00	4 857 000,00
1.1. Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1, 2 i 3, z tego:				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.1. wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2. wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2. Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno - prywatnego, z tego:				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.1. wydatki bieżące				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.2. wydatki majątkowe				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3. Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2), z tego:				18 646 717,00	5 118 448,00	1 272 303,00	297 769,00	0,00	6 688 520,00
1.3.1. wydatki bieżące				2 972 999,00	861 448,00	672 303,00	297 769,00	0,00	1 831 520,00
1.3.1.1	Ubezpieczenie mienia gminnego - ochrona mienia	Urząd Gminy	2015-2017	231 069,00	77 023,00	0,00	0,00	0,00	77 023,00
1.3.1.2	Odbieranie, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Duszniki	Urząd Gminy	2015-2019	2 282 896,00	595 538,00	595 538,00	297 769,00	0,00	1 488 845,00
1.3.1.3	Dowozy i odwozy dzieci i młodzieży do Zespołu Szkół w Grzebienisku w latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017.	GZO	2015-2017	203 149,00	60 945,00	0,00	0,00	0,00	60 945,00
1.3.1.4	Świadczenie usług transportowych w zakresie przywozu i odwozu dzieci i młodzieży do Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Dusznikach, Przedszkola w Dusznikach oraz oddziału zamiejscowego w Sękowie Przedszkola w Dusznikach, w latach szkolnych 2016/2017 i 2017/2018	GZO	2016-2018	255 885,00	127 942,00	76 765,00	0,00	0,00	204 707,00
1.3.2. wydatki majątkowe				15 673 718,00	4 257 000,00	600 000,00	0,00	0,00	4 857 000,00
1.3.2.1	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Grzebienisku z zakupem cysterny	Urząd Gminy	2016-2017	6 029 644,00	3 389 000,00	0,00	0,00	0,00	3 389 000,00
1.3.2.2	Modernizacje dróg gminnych	Urząd Gminy	2012-2018	7 152 000,00	393 000,00	500 000,00	0,00	0,00	893 000,00
1.3.2.3	Pomoc finansowa na dofinansowanie przebudowy dróg powiatowych	Urząd Gminy	2011-2017	2 019 074,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00	200 000,00
1.3.2.4	Budowa oświetlenia ulicznego LED w miejscowościach Gminy Duszniki	Urząd Gminy	2015-2018	473 000,00	275 000,00	100 000,00	0,00	0,00	375 000,00

źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Urzędu Gminy Duszniki

8.8. Potrzeby inwestycyjne gminy, a możliwości finansowania

Gmina Duszniki w perspektywie krótko i długoterminowej planuje realizację wielu inwestycji. Realizacja najważniejszych z nich obciąży budżet samorządu. Zaznaczyć jednak należy, iż zakłada się finansowanie ww. inwestycji z funduszy pochodzących z dotacji celowych, dofinansowań oraz w ramach partycypacji kosztów z potencjalnymi Inwestorami. Gmina Duszniki w planowaniu wydatków zmuszona będzie realizować inwestycje według pilności potrzeb.

Biorąc powyższe pod uwagę uznać należy, iż gmina Duszniki w sposób racjonalny i zrównoważony będzie realizowała kolejne inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, drogowej i społecznej. Przeanalizowanie kondycji finansowej gminy oraz ilość zrealizowanych inwestycji pozwala uznać, iż gmina Duszniki będzie wywiązywała się z realizacji zadań własnych.

8.9. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

- zabudowa mieszkaniowa

Zgodnie z przeprowadzoną prognozą demograficzną uznać należy, iż liczba ludności gminy Duszniki do roku 2046 wzrośnie o **2 244** osoby i wyniesie 11 080 osób. Dla takiej liczby mieszkańców konieczne będzie uwzględnienie powierzchni użytkowej nowej zabudowy mieszkaniowej.

W roku 2016 przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 103,8 m², a w jednym mieszkaniu zamieszkiwało średnio 3,54 osób. W związku z powyższym na jedną osobę przypada średnio **29,3 m²** powierzchni użytkowej. W celu polepszenia jakości zamieszkania można przyjąć dążenie do uzyskania wyższego wskaźnika powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę przynajmniej na poziomie 35,0m².

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową (**MN** - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, **MN/RM** - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, **ML/MN** - tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, **MW** – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, **RM** – tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych) wyniesie zatem **65 749,0 m²**.

- zabudowa przemysłowa

Dla prognozowanej liczby nowych podmiotów gospodarczych należy przewidzieć tereny, na których będą mogły być zlokalizowane nowe firmy. Konieczne jest określenie

zapotrzebowania na nowe tereny przeznaczone pod funkcje usługowe (**MN/U** - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej, **MN/P/U** - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej, **U** - tereny zabudowy usługowej, **US** - tereny sportu i rekreacji) oraz przemysłowe (**P/U** - tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej, **RU/U/P** - tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej).

W celu oszacowania ww. zapotrzebowania konieczne jest przyjęcie założenia, iż jeden podmiot gospodarki narodowej (firma) będzie znajdował się na jednej działce budowlanej. Zaznaczyć należy, iż powierzchnia zabudowy poszczególnych funkcji została określona na podstawie przeanalizowania parametrów istniejącej zabudowy oraz zapisów obowiązujących planów miejscowych. Z uwagi na różnorodne formy architektoniczne budynków oraz zawiłości związane z obliczaniem powierzchni użytkowej budynków proponuje się, w celu uproszczenia obliczeń, przyjąć założenie, iż wielkość powierzchni użytkowej budynku tożsama jest z powierzchnią zabudowy na pojedynczej działce budowlanej. W tabeli poniżej zostały przedstawione przyjęte wskaźniki oraz wielkości.

Tab. 33. Zestawienie powierzchni zabudowy na pojedynczej działce budowlanej oraz powierzchni użytkowej budynków niezbędnych do wyliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjną, usługową, magazynową i składową

L.p.	Funkcja	Powierzchnia pojedynczej działki budowlanej [m ²]	Powierzchnia zabudowy na działce budowlanej [%]	Powierzchnia zabudowy na działce budowlanej [m ²]	Powierzchnia użytkowa budynku na działce budowlanej [m ²]
1.	MN/U	1000	50%	500	500
2.	MN/U/P	1000	50%	500	500
3.	U	1000	40%	400	400
4.	US	1000	30%	300	300
5.	P/U	1000	60%	600	600
6.	RU/U	3000	50%	1500	1500
ŚREDNIA				633,3	633,3

źródło: opracowanie własne

Dla dalszych obliczeń przyjmuje się średnią powierzchnię użytkową budynków, czyli 633,3 m². W związku z powyższym zapotrzebowanie na nową zabudowę związaną z usługami oraz przemysłem w gminie Duszniki wyrażoną w powierzchni użytkowej budynków wynosi **379 980 m²** (600 nowych podmiotów gospodarki narodowej x 633,3 m² powierzchni użytkowej budynków).

8.10. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary osadnicze)

Rozważania odnośnie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę należy rozpocząć od określenia obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary osadnicze). W tym celu konieczne jest przeanalizowanie przestrzennego rozmieszczenia istniejącej zabudowy (rycina poniżej), wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Analizując poniższą rycinę zauważyć można, iż istniejąca zabudowa zlokalizowana jest przede wszystkim w ukształtowanych centrach wsi, przy głównych ciągach komunikacyjnych. Istniejąca zabudowa ma charakter zwarty w ramach ukształtowanych jednostek wiejskich a także charakter zabudowy rozproszonej.

ryc. 8. Istniejąca zabudowa na terenie gminy Duszniki

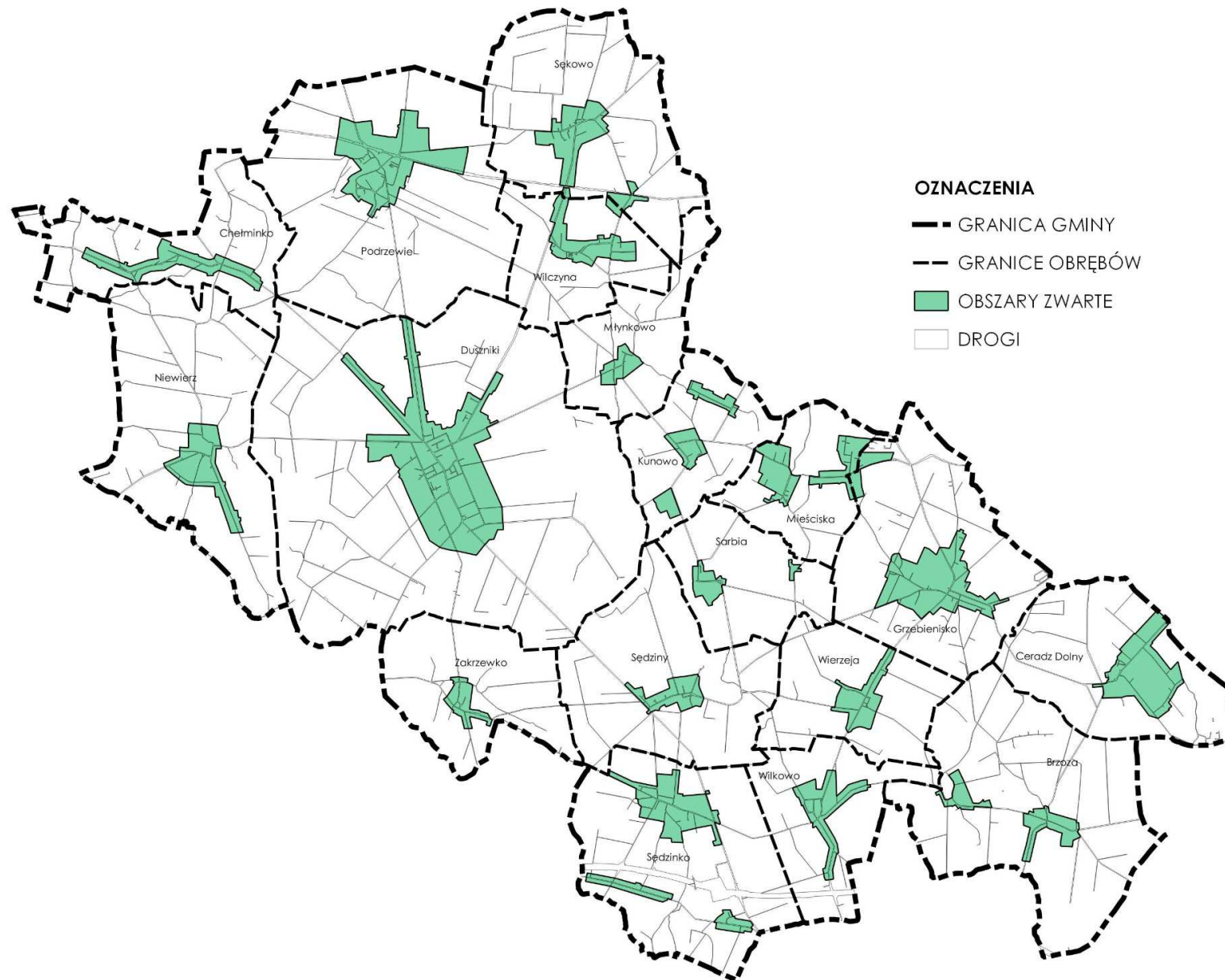
źródło: opracowanie własne

Na tak powstałym szkieletcie można wyodrębnić obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej (zwarte obszary

osadnicze). Na rycinie 9 przedstawione zostało przestrzenne rozłożenie zwartych obszarów osadniczych na terenie gminy Duszniki.

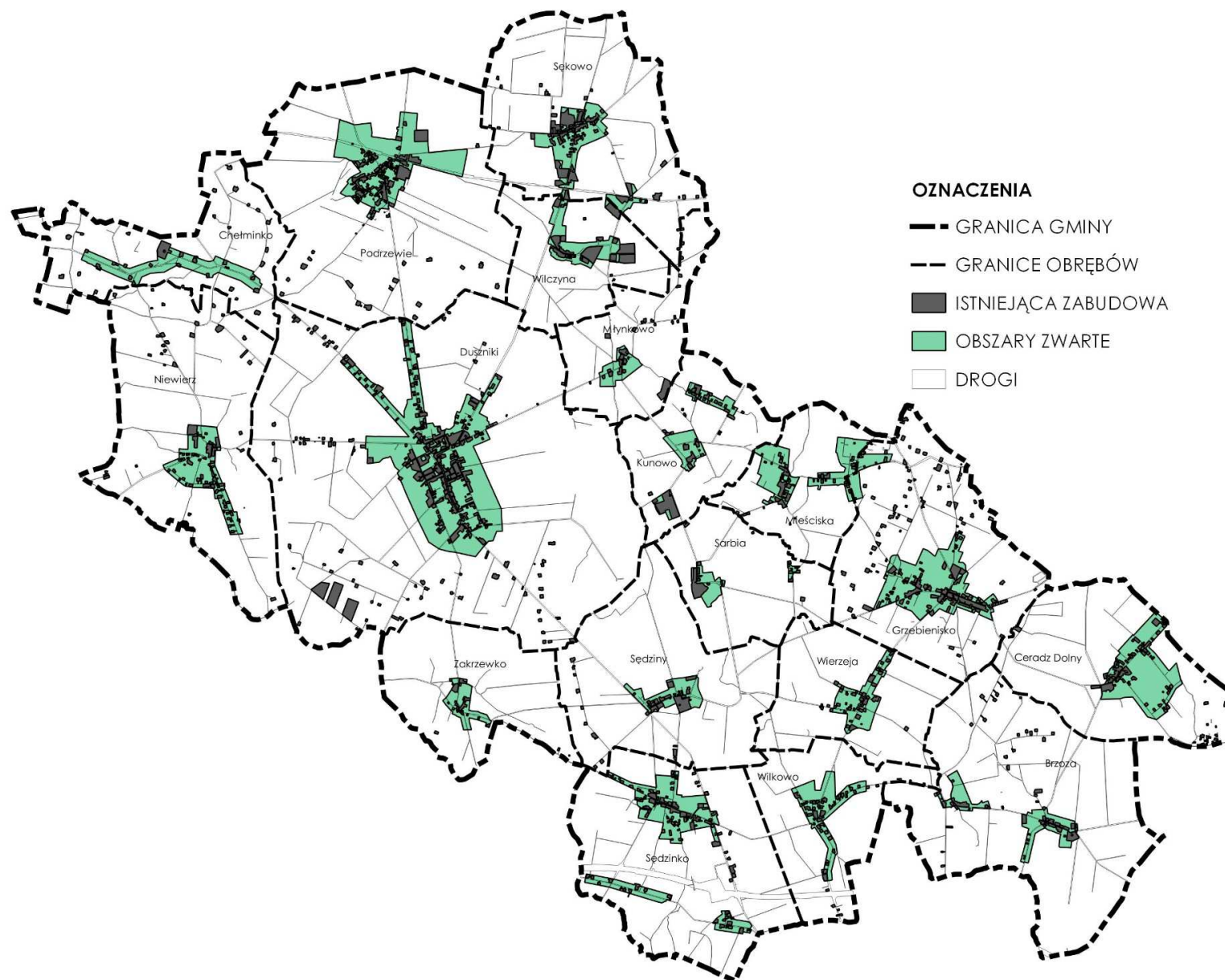
Po przeprowadzeniu inwentaryzacji istniejącej zabudowy i wyodrębnieniu jej ze zwartych obszarów znajdujących się na terenie gminy Duszniki można przystąpić do oszacowywania powierzchni rezerw w obrębie zwartych obszarów osadniczych. Na poniższych rycinach przedstawione zostało rozmieszenie istniejącej zabudowy na tle zwartych obszarów osadniczych w gminie Duszniki (ryc. 10) oraz obszary zwarte po wykluczeniu istniejącej zabudowy (ryc. 11).

ryc. 9. Zwarte obszary osadnicze na terenie gminy Duszniki

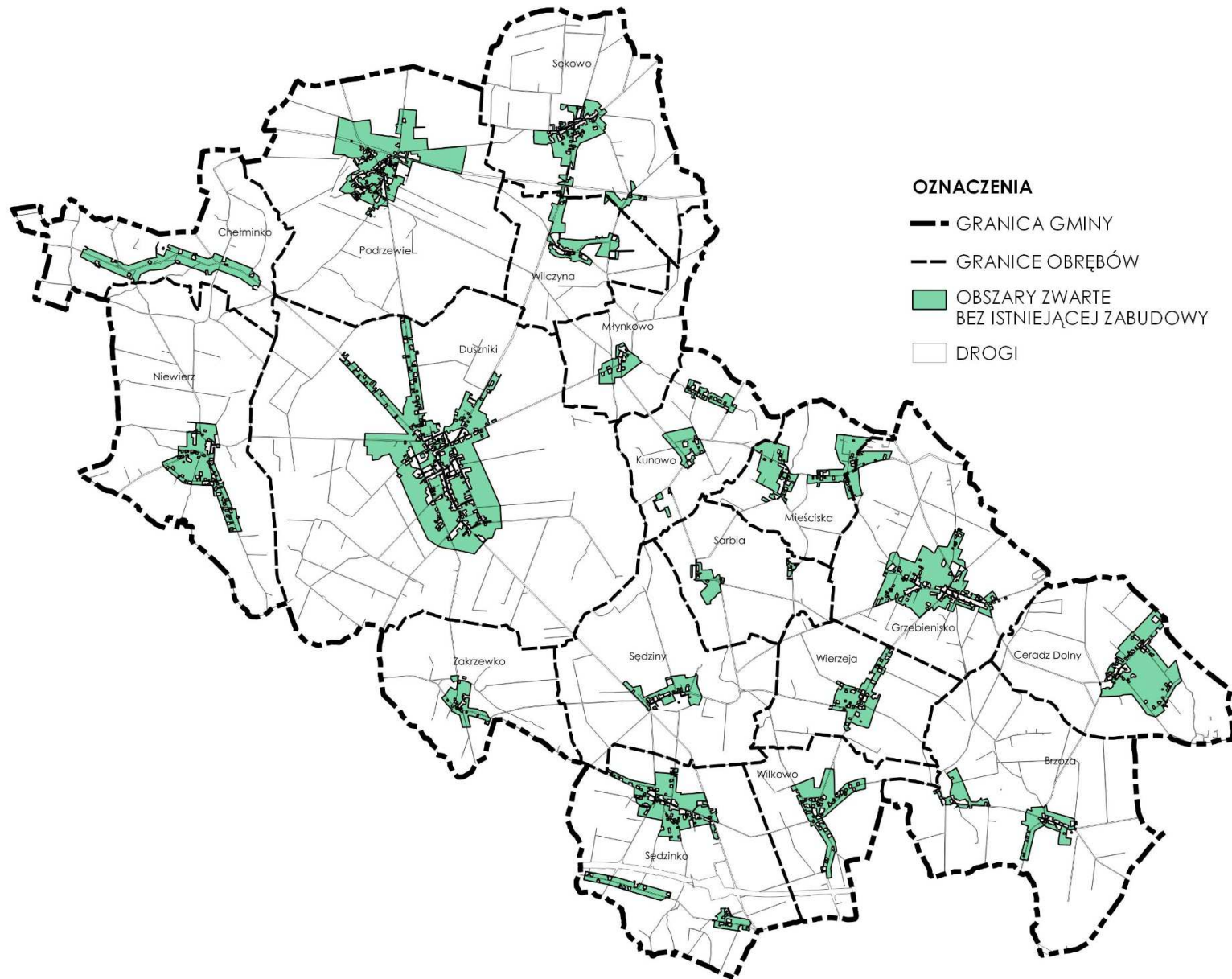
źródło: opracowanie własne

ryc. 10. Istniejąca zabudowa na tle zwartych obszarów osadniczych na terenie gminy Duszniki

źródło: opracowanie własne

ryc. 11. Obszary zwarte z wykluczoną istniejącą zabudową na terenie gminy Duszniki

źródło: opracowanie własne

Kolejnym krokiem niezbędnym do uzyskania powierzchni użytkowej rezerw istniejących jednostek urbanistycznych jest przyjęcie dla każdej funkcji średniej wielkości pojedynczej działki oraz powierzchni użytkowej budynków na pojedynczej działce. Wskaźniki te zostały określone na podstawie przeanalizowania poszczególnych funkcji istniejącej zabudowy w gminie Duszniki, zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz parametrów charakterystycznych takich jak: wielkość działki, powierzchnia zabudowy i intensywność zabudowy. Podkreślić należy, iż z uwagi na różnorodne formy architektoniczne budynków oraz zawitości związane z obliczaniem powierzchni użytkowej zabudowy, w celu uproszczenia obliczeń, przyjęto założenie, iż wielkość powierzchni użytkowej budynku tożsama jest z powierzchnią zabudowy terenu. W tabeli poniżej zestawione zostały powierzchnie rezerw w obrębie zwartych obszarów z podziałem na funkcje zabudowy.

Tab. 34. Powierzchnie rezerw w zwartych obszarach osadniczych

Funkcja terenu*	Powierzchnia rezerw w zwartych obszarach osadniczych [m ²]	Powierzchnia pojedynczej działki [m ²]	Liczba działek	Powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce [m ²]	Powierzchnia użytkowa zabudowy rezerw w zwartych obszarach osadniczych
1	2	3	4 (2/3)	5	6 (4x5)
MN	1 097 660,00	1 000,00	1 097,66	300,00	329 298,00
MN/U	7 680 540,00	1 000,00	7 680,54	500,00	3 840 270,00
MN/RM	1 271 300,00	2 000,00	635,65	200,00	127 130,00
ML/MN	0,00	1 000,00	0,00	200,00	0,00
MN/P/U	517 499,00	1 000,00	517,50	500,00	258 749,50
MW	8 624,83	1 000,00	8,62	700,00	6 037,38
RM	16 708,48	3 000,00	8,35	300,00	1 670,85
P/U	776 495,00	1 000,00	776,50	600,00	465 897,00
RU/U/P	91 353,20	3 000,00	30,45	1 500,00	45 676,60
U	4 529,99	1 000,00	4,53	400,00	1 812,00
US	7 714,21	1 000,00	7,71	300,00	2 314,26
RAZEM	11 472 424,71	-	-	-	5 078 855,59

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

- MN** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/U** teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej
- MN/RM** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich,
- ML/MN** tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/P/U** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- MW** tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- RM** tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich,

P/U	tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
RU/U/P	tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej
U	tereny zabudowy usługowej,
US	tereny sportu i rekreacji.

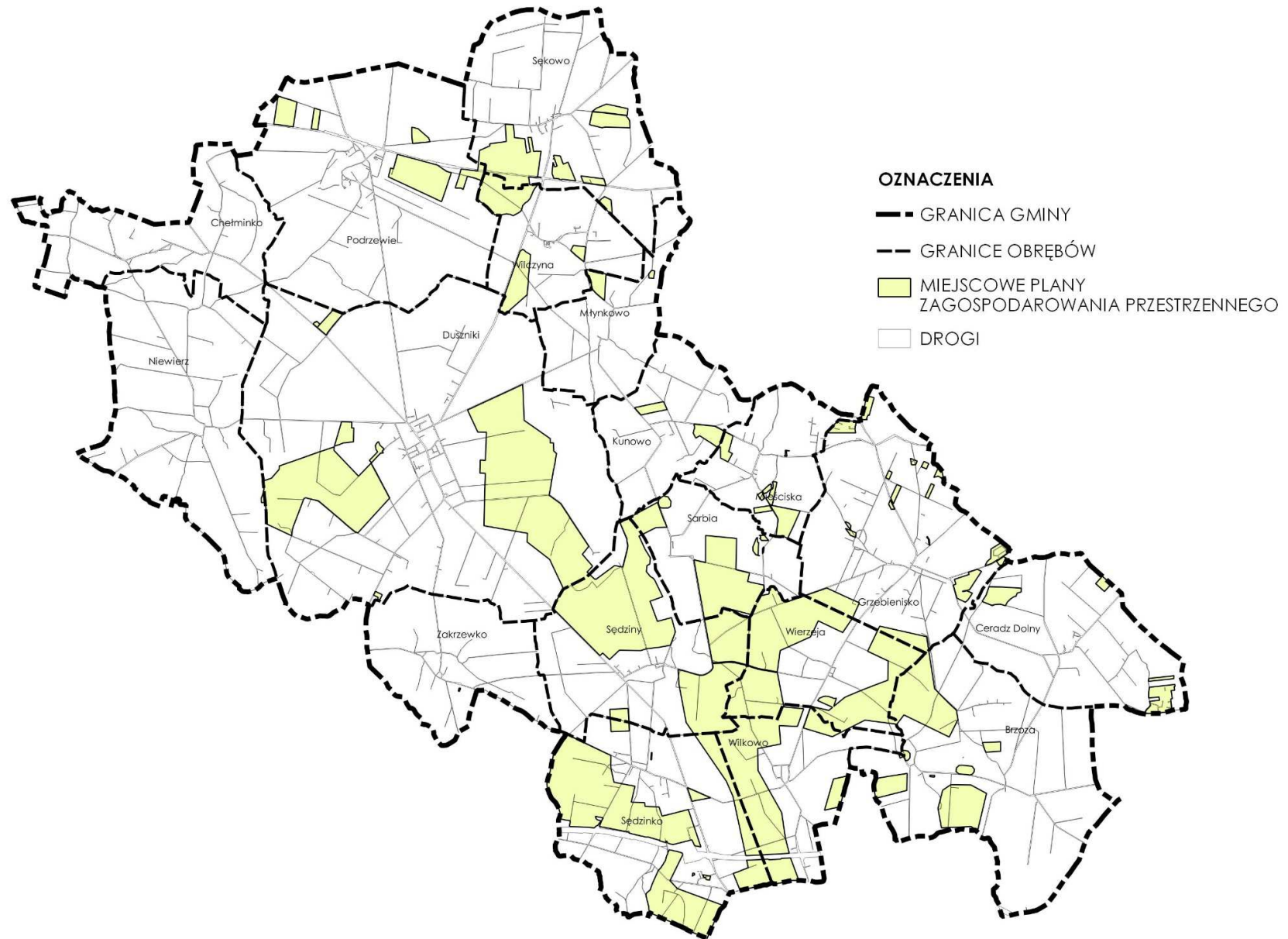
Na terenie gminy Duszniki w obszarach o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej występuje łącznie **5 078 855,59 m²** rezerw powierzchni użytkowej zabudowy.

8.11. Chłonność obszarów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę

Podobnie jak w przypadku zwartych obszarów osadniczych rozważania odnośnie rezerw powierzchni przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych należy rozpocząć od określenia przestrzennego rozłożenia obowiązujących planów miejscowych na terenie gminy Duszniki. Powyższe zostało przedstawione na rycinie 12.

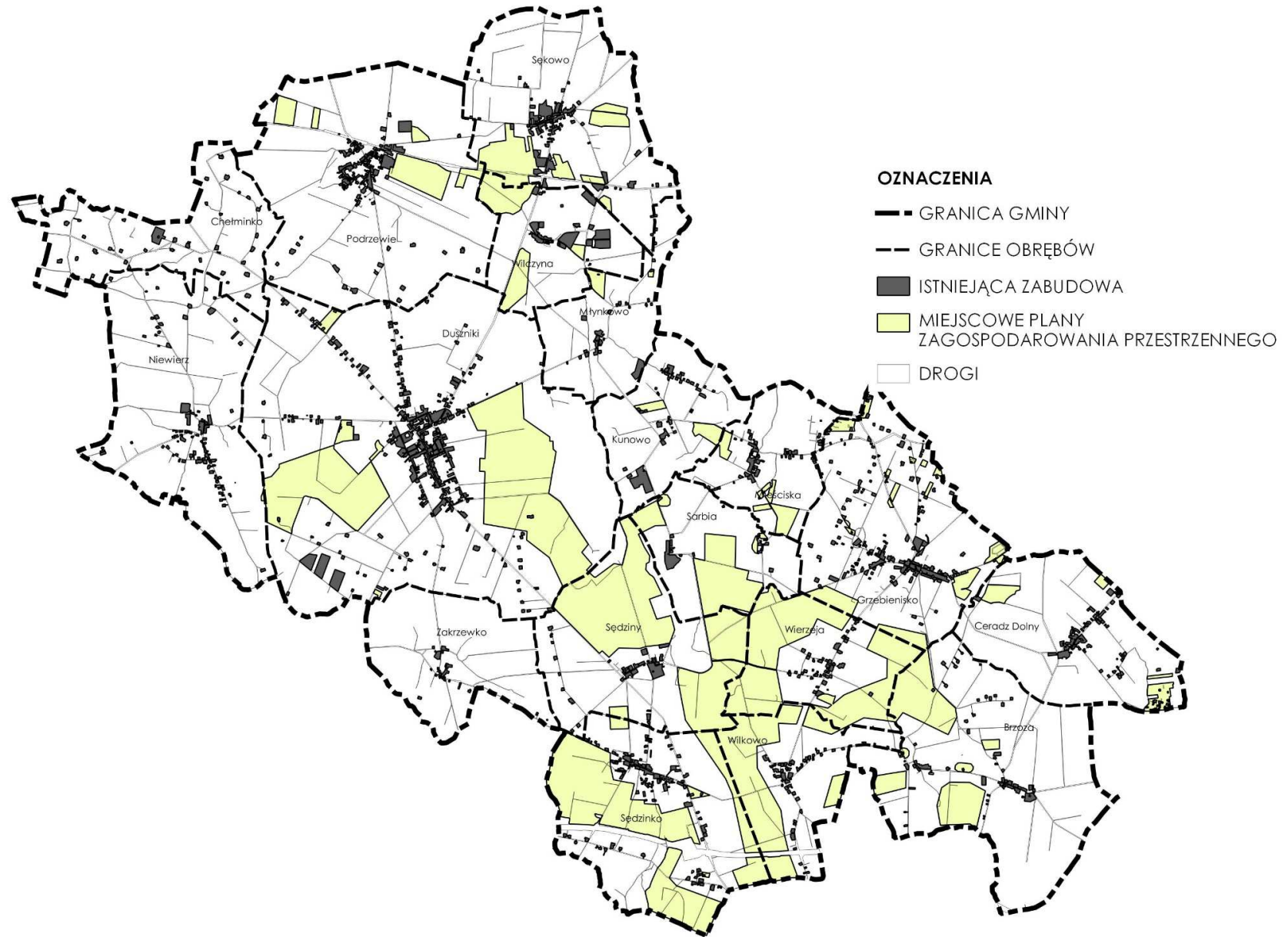
Po przeprowadzeniu inwentaryzacji istniejącej zabudowy i wyodrębnieniu jej z obowiązujących miejscowych planów znajdujących się na terenie gminy Duszniki można przystąpić do oszacowywania powierzchni rezerw w obrębie planów miejscowych. W celu obliczenia chłonności w ramach planów miejscowych, wzięto pod uwagę część obszarów objętych obowiązującymi planami miejscowymi na terenie gminy, które nie zawierają się w zwartych obszarach osadniczych. Na poniższych rycinach przedstawione zostało rozmieszenie istniejącej zabudowy na tle obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Duszniki (ryc. 13) oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego po wykluczeniu istniejącej zabudowy (ryc. 14).

ryc. 12. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Duszniki

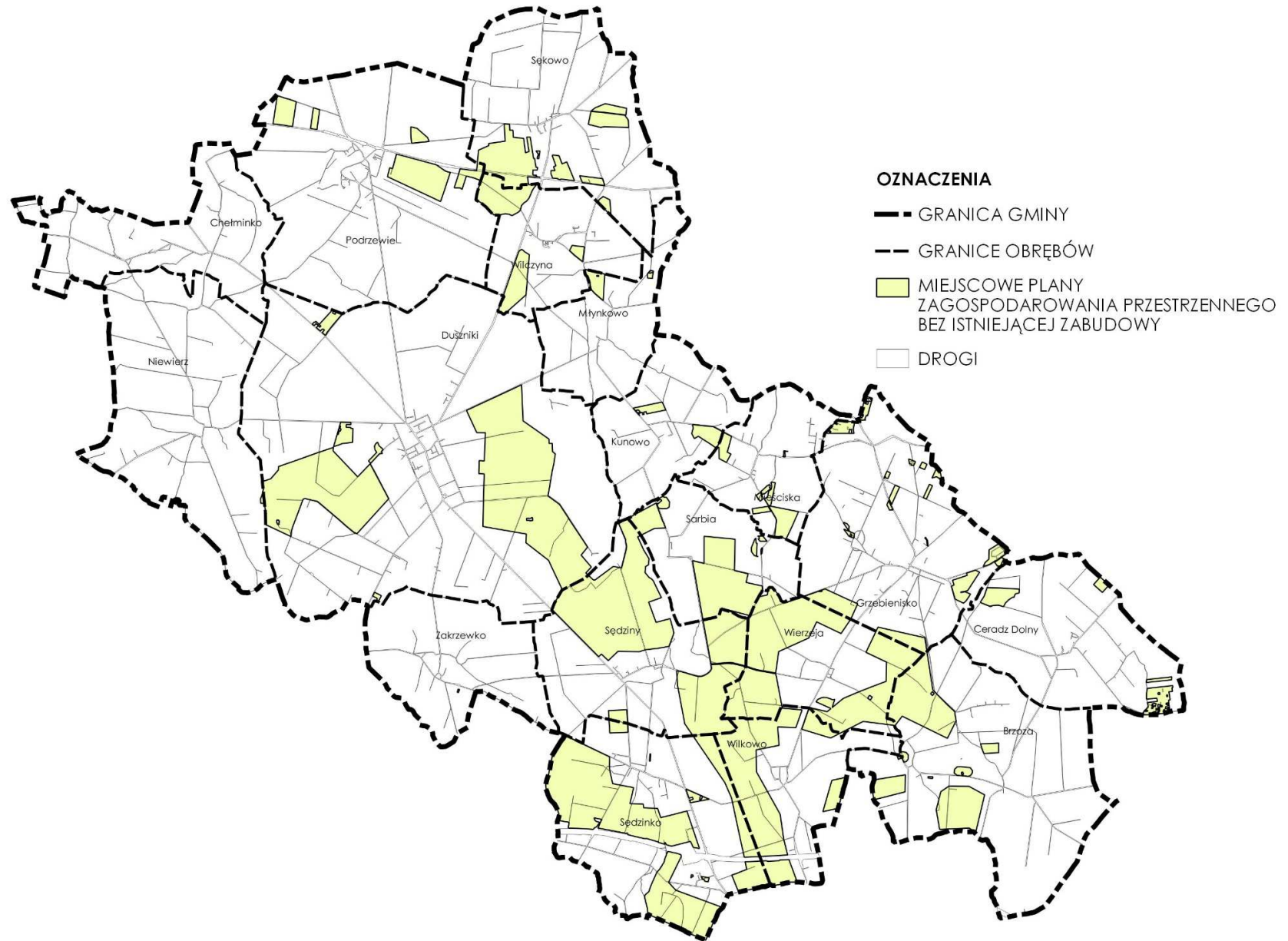
źródło: opracowanie własne

ryc. 13. Istniejąca zabudowa na tle miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Duszniki

źródło: opracowanie własne

ryc. 14. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z wykluczoną istniejącą zabudową na terenie gminy Duszniki

źródło: opracowanie własne

Kolejnym krokiem niezbędnym do uzyskania powierzchni użytkowej zabudowy rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jest przyjęcie dla każdej funkcji średniej wielkości pojedynczej działki oraz powierzchni użytkowej pojedynczej działki. Wskaźniki te zostały określone na podstawie przeanalizowania poszczególnych funkcji istniejącej zabudowy w gminie Duszniki, zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz parametrów charakterystycznych takich jak: wielkość działki, powierzchnia zabudowy i intensywność zabudowy. Podkreślić należy, iż z uwagi na różnorodne formy architektoniczne budynków oraz zawiłości związane z obliczaniem powierzchni użytkowej budynków, w celu uproszczenia obliczeń, przyjęto założenie, iż wielkość powierzchni użytkowej zabudowy tożsama jest z powierzchnią zabudowy pojedynczej działki. W tabeli poniżej zestawione zostały powierzchnie rezerw w obrębie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z podziałem na funkcje zabudowy.

Tab. 35. Powierzchnie rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Funkcja terenu*	Powierzchnia rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego [m ²]	Powierzchnia pojedynczej działki [m ²]	Liczba działek	Powierzchnia użytkowa zabudowy na pojedynczej działce [m ²]	Powierzchnia użytkowa zabudowy rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
1	2	3	4 (2/3)	5	6 (4x5)
MN	1 404 380,00	1 000,00	1 404,38	300,00	421 314,00
MN/U	45 313,50	1 000,00	45,31	500,00	22 656,75
MN/RM	12 938,40	2 000,00	6,47	200,00	1 293,84
ML/MN	56 711,20	1 000,00	56,71	200,00	11 342,24
MN/P/U	7 842,09	1 000,00	7,84	500,00	3 921,05
MW	0,00	1 000,00	0,00	700,00	0,00
RM	20 253,36	3 000,00	10,13	300,00	2 025,34
P/U	2 501 980,00	1 000,00	2 501,98	600,00	1 501 188,00
RU/U/P	35 770,90	3 000,00	11,92	1 500,00	17 885,45
U	9 760,80	1 000,00	9,76	400,00	3 904,32
US	0,00	1 000,00	0,00	300,00	0,00
RAZEM	4 094 950,25	-	-	-	1985530,99

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

- MN** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/U** teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej,
- MN/RM** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
- ML/MN** tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/P/U** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- MW** tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- RM** tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,

P/U	tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
RU/U/P	tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej,
U	tereny zabudowy usługowej,
US	tereny sportu i rekreacji.

Na terenie gminy Duszniki w granicach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, poza zwartymi obszarami osadniczymi występuje łącznie ok. **1 985 530,99 m²** rezerw powierzchni użytkowej zabudowy.

8.12. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (zwartych obszarów osadniczych) oraz obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W tabeli poniżej przedstawione zostało zestawienie rezerw powierzchni w obrębie istniejących zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych. Na terenie gminy Duszniki występuje łącznie ok. **7 064 386,58 m²** rezerw powierzchni użytkowej zabudowy.

Tab. 36. Zestawienie powierzchni rezerw w obrębie istniejących zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych

Funkcja terenu	Rezerwy powierzchni					
	w tym:				Ogółem	
	w obrębie zwartych obszarów osadniczych		w planach miejscowych		w obrębie zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych	
	powierzchnia terenów	powierzchnia użytkowa zabudowy	powierzchnia terenów	powierzchnia użytkowa zabudowy	powierzchnia terenów	powierzchnia użytkowa zabudowy
	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
1	2	3	4	5	6	7
MN	1 097 660,00	329 298,00	1 404 380,00	421 314,00	2502040	750 612,00
MN/U	7 680 540,00	3 840 270,00	45 313,50	22 656,75	7725853,5	3 862 926,75
MN/RM	1 271 300,00	127 130,00	12 938,40	1 293,84	1284238,4	128 423,84
ML/MN	0,00	0,00	56 711,20	11 342,24	56711,2	11 342,24
MN/P/U	517 499,00	258 749,50	7 842,09	3 921,05	525341,09	262 670,55
MW	8 624,83	6 037,38	0,00	0,00	8624,83	6 037,38
RM	16 708,48	1 670,85	20 253,36	2 025,34	36961,84	3 696,18
P/U	776 495,00	465 897,00	2 501 980,00	1 501 188,00	3278475	1 967 085,00
RU/U/P	91 353,20	45 676,60	35 770,90	17 885,45	127124,1	63 562,05
U	4 529,99	1 812,00	9 760,80	3 904,32	14290,79	5 716,32
US	7 714,21	2 314,26	0,00	0,00	7714,21	2 314,26
RAZEM	11 472 424,71	5 078 855,59	4 094 950,25	1985530,99	15567374,96	7 064 386,58

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

MN	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
MN/U	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej,
MN/RM	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
ML/MN	tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
MN/P/U	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
MW	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
RM	tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
P/U	tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
RU/U/P	tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej,
U	tereny zabudowy usługowej,
US	tereny sportu i rekreacji.

8.13. Zapotrzebowanie na nową zabudowę, a chłonność obszarów

Na podstawie przeprowadzonych analiz ekonomicznych, finansowych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych oraz prognozy demograficznej gmina Duszniki do roku 2046 będzie wykazywała zapotrzebowanie na ok. 3416350 m² powierzchni użytkowej nowej zabudowy przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową oraz 2277566 m² pod zabudowę przemysłową. Łącznie zapotrzebowanie na nową zabudowę do 2046r. wyniesie ok. 5693917 m² powierzchni użytkowej zabudowy.

Tab. 37. Zapotrzebowanie na nową zabudowę gminy Duszniki

Funkcja terenu*				Powierzchnia użytkowa zabudowy [m ²]
1	zabudowa mieszkaniowa, tym:		Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wynikające z:	3416350 m²
1.1	MN	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • prognozy demograficznej, • polepszenia jakości zamieszkania – wzrost wskaźnika powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę, • analiz wydanych decyzji o warunkach zabudowy, • analiz środowiskowych i społecznych, • analiz finansowych, • uzupełnień istniejącej zabudowy w zwartych obszarach osadniczych, • uzupełnień zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego 	
1.2	MN/RM	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych		
1.3	ML/MN	tereny zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,		
1.4	MW	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej		
1.5	RM	tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych,		

		hodowlanych i ogrodniczych		
2	zabudowa przemysłowa, w tym:		Zapotrzebowanie na zabudowę usługową, przemysłową, wynikające z:	2277566m²
2.1	MN/U	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej	<ul style="list-style-type: none"> • prognozy wzrostu podmiotów gospodarczych, • rewitalizacji istniejącej zabudowy przemysłowej, • analiz wydanych decyzji o warunkach zabudowy, • analiz środowiskowych i społecznych, • analiz finansowych, • uzupełnień istniejącej zabudowy w zwartych obszarach osadniczych, • uzupełnień zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego 	
2.2	MN/P/U	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej		
2.3	P/U	tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej		
2.4	RU/U/P	tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej		
2.5	U	tereny zabudowy usługowej		
2.6	US	tereny sportu i rekreacji		
RAZEM				

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

- MN** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/U** teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej,
- MN/RM** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
- ML/MN** tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/P/U** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- MW** tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- RM** tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
- P/U** tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- RU/U/P** tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej,
- U** tereny zabudowy usługowej,
- US** tereny sportu i rekreacji.

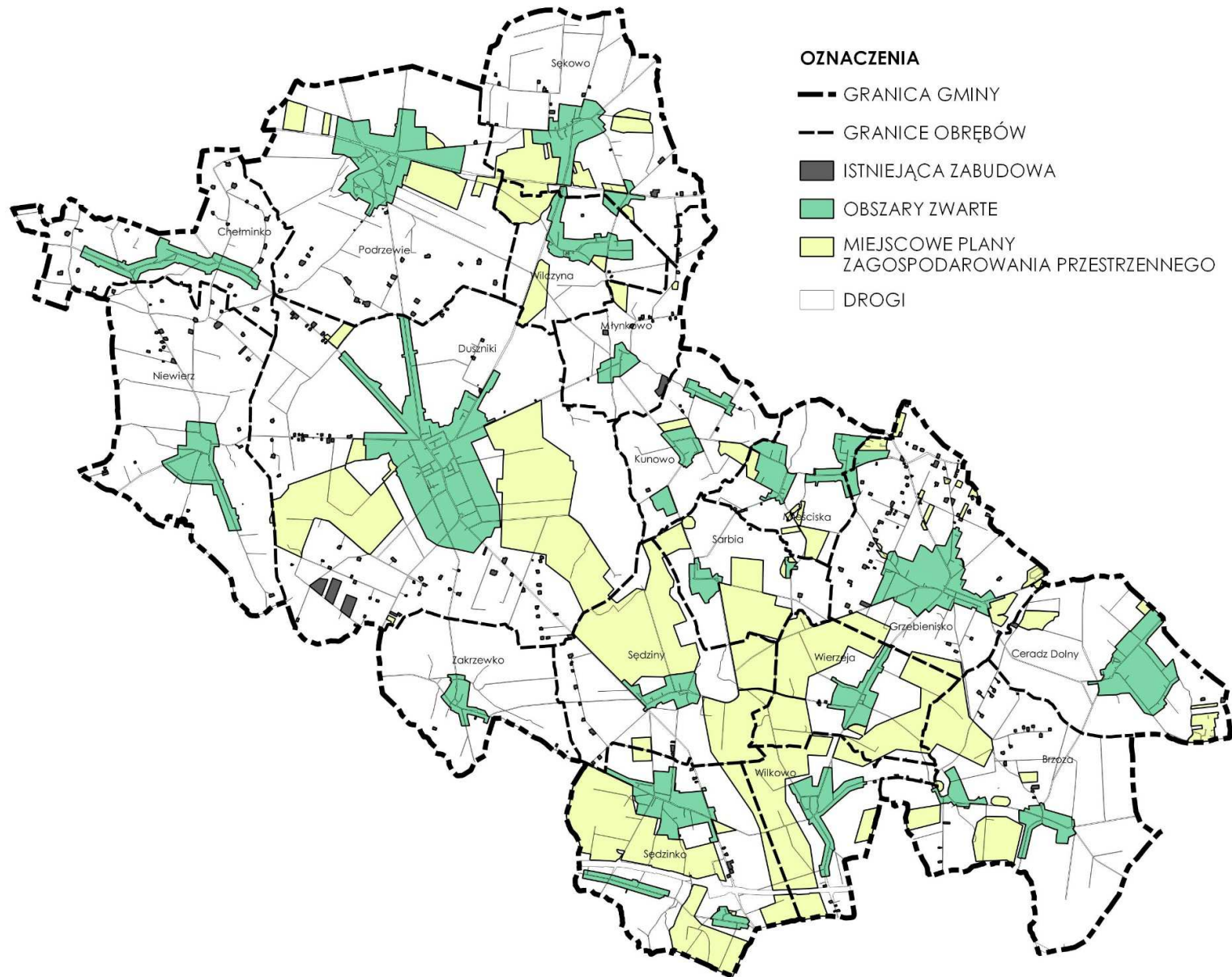
Analizując powyższą tabelę można zauważyć, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę nie przekracza sumy powierzchni użytkowej rezerw terenów na terenie obszarów zwartych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

8.14. Lokalizowanie zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi i obowiązującymi planami miejscowymi

Podkreślenia wymaga fakt, iż gmina Duszniki jest gminą o charakterze wiejskim. Istniejąca zabudowa zlokalizowana poza centrum miejscowości ma charakter rozporoszony. Zaznaczyć należy, iż w gminie Duszniki większość zabudowy zagrodowej zlokalizowana jest poza wyznaczonymi zwartymi obszarami oraz planami miejscowymi. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy, które nie są zgodne z zapisami Studium spowodowała, że zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa mieszkaniowo-usługowa rozprzestrzeniła się poza granice terenów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Po przeanalizowaniu wydanych decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego oraz obowiązujących przepisów prawa wskazać należy, iż proces rozproszenia zabudowy na terenie gminy Duszniki będzie się nasilał.

Rozmieszczenie istniejącej zabudowy poza terenami o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (zwarte obszary osadnicze) oraz obowiązującymi planami miejscowymi przedstawione zostało na rycinie poniżej.

ryc. 15. Rozmieszczenie istniejącej zabudowy poza zwartymi obszarami osadniczymi i planami miejscowymi

źródło: opracowanie własne

Tabelaryczne zestawienie planowanej zabudowy na terenach obszarów zwartych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz poza tymi obszarami przedstawione zostało poniżej.

Tab. 38. Powierzchnia planowanej zabudowy na terenie gminy Duszniki

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia użytkowa [m ²]
1	Powierzchnia planowanej zabudowy, w tym:	8134167,72
1.1	powierzchnia planowanej zabudowy na terenie obszarów zwartych	5 078 855,59
1.2	powierzchnia planowanej zabudowy na terenie obowiązujących planów miejscowych	1985530,99
1.3	powierzchnia planowanej zabudowy poza obszarami zwartymi oraz planami miejscowymi	1 069 781,14

źródło: opracowanie własne

Analizując poniższą tabelę zauważyć należy, iż planowana zabudowa zlokalizowana poza obszarami zwartymi oraz obowiązującymi planami miejscowymi stanowi ok. 1 069 781,14m², co stanowi ok. 13 % ogólnej powierzchni planowanej zabudowy na terenie gminy Duszniki.

Biorąc powyższe pod uwagę uznać należy, iż w Studium konieczne jest uwzględnienie możliwości rozwoju przedmiotowych terenów zgodnie z istniejącą strukturą funkcjonalno-przestrzenną gminy przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Zaznaczyć należy, że prognozy demograficzne opierają się głównie na biologicznych przesłankach i nie uwzględniają pewnych czynników losowych i politycznych. Prognozowany rozwój szeroko rozumianego przemysłu może generować wzrost liczby ludności. Brak terenów mieszkaniowych wynikający z braku możliwości precyzyjnego oszacowania procesów gospodarczych, społecznych i demograficznych może stać się barierą dla rozwoju gospodarczego gminy Duszniki. Barierą dla rozwoju gospodarczego gminy może stać się również zbyt mała powierzchnia terenów przeznaczonych pod rozwój przemysłu lub lokalizacja ww. terenów niezgodnie z planami inwestorów. Gmina Duszniki aspiruje do bycia lokalnym centrum gospodarczym, korzystającym ze swojej atrakcyjnej lokalizacji i rozwiniętego rolnictwa. Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Duszniki na lata 2016 – 2024 jednym z celów strategicznych jest zapewnienie dogodnych warunków inwestowania na terenie gminy. Do osiągnięcia tego celu konieczne jest uwzględnienie w dokumentach planistycznych szerokiej możliwości lokalizowania nowych firm i technologii. Analiza możliwości ekonomicznych

i finansowych wskazuje na fakt, iż gmina Duszniki prowadzi zrównoważoną politykę finansową. W sposób racjonalny wybierane są inwestycje najbardziej priorytetowe, a planowanie inwestycji nie przekracza możliwości finansowych gminy.

Dla harmonijnego rozwoju gminy Duszniki pożądane byłoby utrzymanie zależności pomiędzy terenami przeznaczonymi pod nową zabudowę na obszarach zwartych, objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz poza tymi terenami. W związku z powyższym z uwagi na niepewność procesów rozwojowych uznać należy, iż uzasadnione byłoby uwzględnienie możliwości rozwoju istniejącej zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi oraz objętymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W związku z powyższym uznać należy, iż w przypadku gminy Duszniki pożądane byłoby uwzględnienie powierzchni użytkowej nowej zabudowy zlokalizowanej na terenach poza obszarami zwartymi oraz objętymi planami miejscowymi w wielkości ok. 15% możliwości lokalizowania nowej zabudowy na obszarach zwartych oraz terenach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę wyrażonej w powierzchni użytkowej zabudowy. Powiększenie powierzchni tych terenów podyktowane jest zapewnieniem harmonijnego rozwoju gminy, które jest uzasadnione istniejącą strukturą funkcjonalno-przestrzenną, wydanymi decyzjami administracyjnymi w zakresie planowania przestrzennego oraz przeanalizowanymi procesami osadniczymi i rozwojowymi.

Biorąc powyższe pod uwagę na terenach poza obszarami zwartymi oraz planami miejscowymi prognozuje się przeznaczyć ok. 1 069 781,14 m². W tabeli poniżej przedstawiona została możliwość lokalizowania nowej zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi oraz planami miejscowymi wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje zabudowy.

Tab. 39. Powierzchnia terenów poza obszarami zwartej zabudowy oraz planami miejscowymi

Funkcja terenu	Powierzchnia terenów poza obszarami zwartej zabudowy oraz planami miejscowymi	
	powierzchnia terenów	powierzchnia użytkowa zabudowy
	[m ²]	[m ²]
1	2	3
MN	321 532,00	96 459,60
MN/U	48 770,50	24 385,25
MN/RM	240 532,00	24 053,20
ML/MN	6 707,36	1 341,47

MN/P/U	97 261,10	48 630,55
MW	0,00	0,00
RM	90 522,40	9 052,24
P/U	1 423 360,00	854 016,00
RU/P	23 017,70	11 508,85
U	834,94	333,98
US	0,00	0,00
RAZEM	2 252 538,00	1 069 781,14

źródło: opracowanie własne

***OBJAŚNIENIA:**

- MN** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/U** teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej,
- MN/RM** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
- ML/MN** tereny zabudowy rekreacji indywidualnej – zabudowy letniskowej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- MN/P/U** tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- MW** tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- RM** tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,
- P/U** tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny zabudowy usługowej,
- RU/U/P** tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych, tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej,
- U** tereny zabudowy usługowej,
- US** tereny sportu i rekreacji.

Przyjęta powierzchnia nowej zabudowy na terenach poza obszarami zwartymi oraz planami miejscowymi stanowi ok. 15% sumy powierzchni użytkowej zabudowy potencjału rozwoju gminy Duszniki. Przeznaczenie terenów pod nową zabudowę umożliwi zrównoważony i całościowy rozwój gminy.

9. Stan prawny gruntów

Gmina Duszniki posiada 389,23 ha (2,5% w stosunku do powierzchni gminy) gruntów stanowiących własność gminy, w tym: 219,32 ha przeznaczono pod drogi, 54,80 ha pod rowy, 115,11 ha stanowi tereny inne niż wyżej wymienione.

Na terenie gminy Duszniki uchwalono 109 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym:

- 6 w granicach obrębu Brzoza;
- 18 w granicach obrębu Ceradz Dolny;
- 2 w granicach obrębu Chełminko;
- 25 w granicach obrębu Duszniki;
- 1 w granicach obrębu Grodziszczko;
- 18 w granicach obrębu Grzebienisko;

- 4 w granicach obrębu Kunowo;
- 11 w granicach obrębu Mieściska;
- 3 w granicach obrębu Młynkowo;
- 2 w granicach obrębu Niewierz;
- 10 w granicach obrębu Podrzewie;
- 4 w granicach obrębu Sarbia;
- 6 w granicach obrębu Sędzinko;
- 4 w granicach obrębu Sędziny;
- 17 w granicach obrębu Sękowo;
- 5 w granicach obrębu Wierzeja;
- 3 w granicach obrębu Wilczyzna;
- 1 w granicach obrębu Zakrzewko;
- 1 w granicach obrębu Zalesie.

Tab. 40. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Nr działki	Uchwała Rady Gminy	Rodzaj zabudowy	Publikacja Dziennik Urzędowy
Obręb BRZOZA				
1	429, 139/2	XXXIII-209/2001 20.06.2001	MN (zabudowa mieszkaniowa)	81 poz. 1508 11.07.2001
2	304	V-25/2003 26.02.2003	MR/U (zabudowa siedliskowo-usługowa)	53 poz. 1003 02.04.2003
3	118	V-28/2003 26.02.2003	PE (eksploatacja kruszywa)	82 poz. 1568 22.05.2003
4	144	LIII/367/14 28.10.2014	US - zabudowa usługowa - teren sportu i rekreacji	2015 rok poz. 8 02.01.2015
5	209/12	LIII/366/14 28.10.2014	WS - teren wód powierzchniowych - przeciwpożarowy zbiornik wodny	2015 rok poz. 7 02.01.2015
6	209/6 i 209/7	LIII/365/14 28.10.2014	U - zabudowa usługowa	2015 rok poz. 6 02.01.2015
Obręb CERADZ DOLNY				
7	144/1	VI-32/99 24.02.1999	MN (zabudowa mieszkaniowa)	12 poz. 211 24.03.99
8	13	XXXI-196/2001 24.04.2001	eksploatacja złóż kruszywa	64 poz. 1195 07.06.01
9	151/2	XXXIX-261/2002 20.02.2002	MN (zabudowa mieszkaniowa)	48 poz. 1426 10.04.2002
	127/7, 127/9-127/12, 127/14 (przed podziałem dz. nr 127/5)		MN (zabudowa mieszkaniowa)	
	243/2-243/57		ML(zabudowa letniskowa)	
10	151/1	V/19/07 23.01.2007	P/U (obiekty produkcyjne, składy i magazyny z zab. usługową)	nr 31 poz.806 08.03.2007
11	209/2, 209/3, 209/4	XLII-280/2002	MN (zabudowa	75 poz. 1945

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

		16.05.2002	mieszkaniowa)	03.06.2002
12	248/2-248/6 (po scaleniu dz. nr 96, 99), 172/3, 185/7, 178/5, 178/6, 178/9-178/16, 178/18, 178/19, 178/21, 166/2, 144/2, 249/1-249/3 (po scaleniu dz. nr 137/8, 138/2), 212/5, 251 (stary nr 100), 246/1, 246/2, 246/3 (przed podziałem działka nr 92), 210/2-210/5, 131/2-131/12, 247/1-247/3 (po scaleniu dz. nr 133, 136), 197/4-197/6	XXXVI-183/05 22.06.2005	MN (zabudowa mieszkaniowa)	123 poz.. 3357 16.08.2005
13	76/11 (nr przed podziałem)	XLIII/295/09 26.05.2009	MN; MN/U; WS/ZP; ZP	nr 135 poz. 2246 09.07.2009
14	246/5, 246/6	XXVI/153/08	RU (teren obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych)	nr 93 poz. 177 17.06.08
15	160, 161, 173/1, 173/2, 174, 175, 176, 177	LIV/389/10 26.01.2010	MN; MN/U	76 poz. 1520 17.04.2010
16	250/1, 250/2, 250/3, 250/4, 250/5, 250/6, 250/7, 250/8, 250/10, 250/11, 250/12, 250/13, 250/14, 250/15, 250/16, 250/17, 250/18, 250/19, 250/20, 250/21, 250/22, 250/23, 250/24	LIV/390/10 26.01.2010	MN	77 poz. 1531 19.04.2010
17	103	XXII/129/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3452 1.08.2012
18	127/15	XXII/130/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3453 1.08.2012
19	206/1, 206/2, 207/1, 207/2, 208	XXII/128/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3451 1.08.2012
20	166/1	XXII/126/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3449 1.08.2012
21	238	XXII/127/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3450 1.08.2012
22	172/4	XXII/131/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3454 1.08.2012
23	230/1 i 230/2	XXIX/181/12 30.10.2012	MN	2013 poz.1407 11.02.2013
24	254/2, 254/1 oraz 252/3	L/338/14 24.06.2014	MN, MN/U	poz.4238 28.07.2014
Obwód CHEŁMINKO				
25	83/7	VI-29/99 24.02.1999	AG (aktywizacja)	Nr 12 poz 208 24.03.99
26	140/1	XIV-97/99 07.12.1999	AG (aktywizacja)	90 poz.1642 10.12.1999
Obwód DUSZNIKI				
27	171/1 i 171/2, 188, 196/2-196/6, 231/1 i cz.231/2 317/1	VI-33/99 24.02.1999	MN (zabudowa mieszkaniowa) AG (aktywizacja)	12 poz. 212 24.03.99
28	196/2-196/6	XXII/133/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3456 1.08.2012
29	192, 5/1 i 5/2, 189/1 i 189/2	XXXIII-209/2001 20.06.2001	MN (zabudowa mieszkaniowa)	81 poz.1508 11.07.2001
30	325/9, 325/7, 325/22 i	XLII-280/2002 16.05.2002	MN (zabudowa	75 poz. 1945

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

	325/23, 542/4-542/6, 542/9, 542/10, 408/1- 408/9, 582/3, 184/1- 184/3, 185/1-185/3, 759,146/2		mieszkaniowa)	03.06.2002
	162, 163, 170/1i 170/2		MNR (zabudowa mieszkaniowo- rzemieślnicza)	
31	325/6	V-25/2003 26.02.2003	MN (zabudowa mieszkaniowa)	53 poz. 1003 02.04.2003
32	5/6 i 5/7	X-54/2003 02.07.2003	MN (zabudowa mieszkaniowa)	131 poz.2472 01.08.2003
33	582/2, 194/1-194/12, 553/4-553/13, 552/5- 552/10	XXXVI-183/05 22.06.2005	MN (zabudowa mieszkaniowa)	123 poz.. 3357 16.08.2005
34	583/5 i 583/6	XXIX-187/01	AG	26 poz 384 2001
35	299/10-299/15, 404, 405/1, 405/3-405/5, 406 cz. 584/4	V/19/07 23.01.2007	MN P	31 poz. 806 8.03.2007
36	884/3-884/8, 862/2, 883/1-883/17, 883/19- 883/33, 885, 886/3-886/5 i 886/7, 1235/17	V/20/07 23.01.2007	MN, MN/U	23, poz. 595 21.02.2007
37		XXIX/182/12 30.10.2012	MN	2013 poz. 1362 7.02.2013
38	294/5-294/11, 294/13- 294/25 i 293/1, 293/2 oraz cz. dz. 293/3	XXVI/145/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1766 17.06.2008
39	579/1-579/9	XXVI/146/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1767 17.06.2008
40	230	XXVI/147/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1768 17.06.2008
41	1021	XXVI/148/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1769 17.06.2008
42	913/13-913/16 i 914/3- 914/8	XXVI/149/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1770 17.06.2008
43	686/7, 686/8 778/1, 778/3, 778/2, 686/10	XXXI/187/08 26. 08. 2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	167 poz.2807 01.10.08
44	439/1-439/3, 439/7 i cz. dz. nr 439/8	L/361/09 27.10.2009	MN (zabudowa mieszkaniowa)	238 poz. 4445 31.12.2009
45	7/1-7/5, 7/7-7/11, 7/13- 7/28	LIV/388/10 26.01.2010	MN (zabudowa mieszkaniowa)	76 poz. 1519 17.04.2010
46	139/1, 140/1	LIV/391/10 26.01.2010	P	76 poz. 1521 17.04.2010
47	540/1, 540/3, 540/5- 540/7, 540/9-540/14	LIV/393/10 26.01.2010	MN (zabudowa mieszkaniowa)	76 poz. 1523 17.04.2010
48	297/9, 296, część 297/7	LIV/394/10 26.01.2010	MN (zabudowa mieszkaniowa)	76 poz. 1524 17.04.2010
49	191	LIV/395/10 26.01.2010	MN (zabudowa mieszkaniowa)	76 poz. 1525 17.04.2010
50	594/15 i 594/16	VIII/39/11 26.04.2011	MN (zabudowa mieszkaniowa) oraz usługowa	158 poz. 2564 06.06.2011
51	298	XXII/132/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3455 1.08.2012
Obwód GRODZISZCZKO				
52	385/1, 385/3, 303	XLII-280/2002 16.05.2002	MN (zabudowa mieszkaniowa)	75 poz.1945 03.06.2002
Obwód GRZEBIENISKO				
53	195/5, 195/7 i 195/8	VI-30/99 24.02.1999	AG (aktywizacja)	12 poz 209 24.03.99
54	192/10-192/13, 133/11-	XXXIII-209/2001	MN (zabudowa	81 poz. 1508

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

	133/13 i 133/15	20.06.2001	mieszkaniowa)	11.07.2001
55	480/3-480/11, 480/13-480/17, 480/36 i 480/37	XXXV-230/2001 26.09.2001	Mr (zabudowa rezydencka)	125 poz.2449 09.10.2001
56	447/9-447/13, 480/18-480/35, 1/28 i 1/31	XLII-280/2002 16.05.2002	MN	75 poz. 1945 3.06.02
57	496/1 i 496/2, 1/14, 1/15, 1/18-1/27, 1/35 i 1/36)	V-25/2003 26.02.2003	MN (zabudowa mieszkaniowa-rezydencjonalna)	53 poz. 1003 02.04.2003
58	140/3	X-54/2003 02.07.2003	MR (zabudowa mieszkaniowo-siedliskowa)	131 poz. 2472 01.08.2003
	133/1-133/8 i 133/10, 135, 474/4, 474/6, 474/9-474/20		MN (zabudowa mieszkaniowa)	
59	498/1-498/10 (przed scaleniem dz. nr 433/9, 429/1), 439/13-439/15, 78/1-78/4, 83/5-83/7, 83/9-83/12, 84/2, 84/3, 15/5	XXXVI-183/05 22.06.2005	MN (zabudowa mieszkaniowa)	123 poz.. 3357 16.08.2005
60	402/50-402/54	V/19/07 23.01.2007	MN	31 poz. 806 8.03.2007
61	439/16-439/27	XXVI/141/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1762 17.06.2008
62	241/5-241/13	XXVI/142/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1763 17.06.2008
63	206/5, 206/9-206/17	XXVI/143/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1764 17.06.2008
64	441/5	XXVI/144/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1765 17.06.2008
65	250/7 i 250/9	L/355/09 27.20.2009	MN (zabudowa mieszkaniowa)	238 poz. 4440 31.12.2009
66	245/16-245/40, 245/42-245/52	L/356/09 27.20.2009	MN (zabudowa mieszkaniowa), U (zabudowa usługowa)	238 poz. 4441 31.12.2009
67	142/5	L/357/09 27.20.2009	MN (zabudowa mieszkaniowa)	238 poz. 4442 31.12.2009
68	152/1	XXXIV/217/13 26.02.2013	MN (zabudowa mieszkaniowa)	poz. 2953 15.04.2013
69	254/54, 254/56, 255/13, część działki 258/7	L/337/14 24.06.2014	MN oraz MN/U	poz. 4237 28.07.2014
70	367/16 i 367/8	LI/346/14 z dnia 26.08.2014	dr	poz.4995 29.09.2014
Obwód KUNOWO				
71	149/5	XIV-97/99 07.12.1999	AG (aktywizacja)	90 poz.1642 10.12.1999
72	97/2, 95/6, 95/7	XXXIX-260/2002 20.02.2002	MN (zabudowa mieszkaniowa)	48 poz.1425 10.04.2002
73	22/6 (w mpzp 24/2)	XLII-280/2002 16.05.2002	PE (eksploatacja kruszywa)	75 poz.1945 03.06.2002
74	240/1-240/56 (przed scaleniem dz. nr 204, 206/7, 213, 215/5, 218, 219/1 220)	XLIII-296-09 26.05.2009	MN	135 poz. 2247 09.07.2009
Obwód MIEŚCISKA				
75	128/7, 128/9, 128/12, 128/14, 128/16, 128/21-128/23, 128/25, 128/26, 128/28-128/49, 128/55, 128/56 (część), 128/57, 128/62-128/64, 132/2,	XIV-97/99 07.12.1999	MN (zabudowa mieszkaniowa)	90 poz.1642 10.12.1999

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

	78/12 (część), 78/2 (część), 94/2			
76	78/4, 95/2, 95/1, 135/5, 135/6	XXXIII-209/2001 20.06.2001	MN (zabudowa mieszkaniowa)	81 poz. 1508 11.07.2001
77	85/9-85/12, 86/1, 36/1-36/4, 36/6-36/8	XLII-280/2002 16.05.2002	MN (zabudowa mieszkaniowa)	75 poz. 1945 03.06.2002
78	126/19	XLII-282/2002 16.05.2002	MN (zabudowa mieszkaniowa)	75 poz. 1947 03.06.2002
79	126/1-126/18	X-53/2003 02.07.2003	MN (zabudowa mieszkaniowa)	137 poz. 2583 12.08.2003
80	78/6, 78/7	X-54/2003 02.07.2003	MN (zabudowa mieszkaniowa)	131 poz. 2472 01.08.2003
81	12/1, 79/2, 80/2	XXXVI-183/05 22.06.2005	MN (zabudowa mieszkaniowa)	123 poz.. 3357 16.08.2005
82	113/3-113/11	XXVI/150/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1771 17.06.2008
83	121/1 i 121/2	LX/342/10 22.06.2010	MN (zabudowa mieszkaniowa)	179 poz.3326 08.09.2010
84	38, 39	XXV/165/16 24.05.2016	MN (zabudowa mieszkaniowa)	poz. 3630 06.06.2016
85	74/2, 88/2, 87, 19	XXV/164/16 24.05.2016	MN (zabudowa mieszkaniowa)	poz. 3629 06.06.2016
Obwód MŁYŃKOWO				
86	27/3	XIV-97/99 07.12.1999	AG (aktywizacja)	90 poz.1642 10.12.1999
87	68/2-68/7	XXXIII-209/2001 20.06.2001	MN (zabudowa mieszkaniowa)	81 poz. 1508 11.07.2001
88	8/3, 8/1	XLII-280/2002 16.05.2002	ZL (zalesienie)	75 poz. 1945 03.06.2002
Obwód NIEWIERZ				
89	28/8 i 528/9	XIV-97/99 07.12.1999	MN (zabudowa mieszkaniowa)	90 poz.1642 10.12.1999
90	432/7-432/10	V/19/07 23.01.2007	MN (zabudowa mieszkaniowa)	31 poz. 806 8.03.2007
Obwód PODRZEWIE				
91	32	XXXII-135/97 (14.03.1997)	AG (aktywizacja)	7 poz 48 z dnia 8.04.1997
92	50/9	XXV-161/2000 05.12.200	AG (aktywizacja)	Nr 88 poz.1171 14.12.2000
93	30/2, 37/1, 38/1, 38/2, 39/3	XXXV-229/2001 26.09.2001	AG (aktywizacja)	138 poz. 2730 14.11.01
94	464/1 i 464/2	V-25/2003 26.02.2003	MN (zabudowa mieszkaniowa)	53 poz. 1003 02.04.2003
95	47/9, 47/21, 47/26, 47/27, 53/3, 53/4, 53/7, 53/9, 53/10, 53/11, 53/12, 53/13, 53/14	XLIII-221/06 26. 01. 2006	AG	21 poz 571 9.02.2006
96	3	XLVIII/339/09 29.09.2009	AG	206 poz. 3545 26.11.2009
97	638	XLVIII/340/09 29.09.2009	AG	206 poz. 3546 26.11.2009
98	6/17, 6/20, 6/21, 6/22, 6/24	XLVIII/341/09 29.09.2009	AG	206 poz. 3547 26.11.2009
99	630/2, 630/3, 631, 632, 633, 634, 636/1	XLVIII/342/09 29.09.2009	AG	206 poz. 3548 26.11.2009
100	44/1, 44/2, 45/5, 45/6, 45/7, 47/15	LI/371/09 24.11.2009	P,U	48 poz. 1108 15.03.2010
Obwód SARBIA				
101	2/3	XIV-97/99 07.12.1999	zabudowa jednorodzinna	90 poz.1642 10.12.1999
102	36, 37/1, 37/3, 37/4	XXXIX-259/2002	AG (aktywizacja)	48 poz. 1424

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

		20.02.2002		10.04.2002
103	74/19	XLII-280/2002 16.05.2002	MR (zabudowa zagrodowa)	75 poz. 1945 03.06.2002
104	4/2, 4/4, 4/5		MN (zabudowa mieszkaniowa)	
Obwód SĘDZINKO				
105	517/1-517/8, 517/10-517/13, 252/4-252/13,	XXXIII-209/2001 20.06.2001	MN (zabudowa mieszkaniowa)	81 poz. 1508 11.07.2001
106	566/1-566/15	L/358/09 27.10.2009	MN (zabudowa mieszkaniowa)	238 poz. 4443 31.12.2009
107	517/15-517/20	L/360/09 27.10.2009	MN (zabudowa mieszkaniowa)	238 poz. 4444 31.12.2009
108	534/3, 534/4, 534/6-534/16	LIV/387/10 26.01.2010	MN (zabudowa mieszkaniowa)	76 poz. 1518 17.04.2010
109	470/3, 471/3, 472/3, 499/2, 504/2, 505/2	LIV/392/10 26.01.2010	P	76 poz. 1522 17.04.2010
110	207, 139, 124 i części działki nr 138	L/336/14 24.06.2014	MN (zabudowa mieszkaniowa)	poz. 4236 28.07.2014
Obwód SĘDZINY				
111	296/1, 296/3-296/5 (obwód Sędzinko)	V-25/2003 26.02.2003	AG (aktywizacja)	53 poz. 1003 02.04.2003
112	169/2	XXXVI-183/05 22.06.2005	RM (zabudowa mieszkaniowo-zagrodowa)	123 poz.. 3357 16.08.2005
113	281, 282 (obwód Sędzinko)		P (teren obiektów produkcyjnych)	
114	164/12	LIII/368/14 28.10.2014	U - zabudowa usługowa	2015 rok poz. 9 02.01.2015
Obwód SĘKOWO				
115	348/5-348/10, 350, 358, 359/1, 360, 361, 365/2, 365/1, 368/1, 368/2, 371/3, 375, 349, 347	XXXII-135/97 14.03.1997	pod aktywizację	7 poz 48 z dnia 8.04.1997
116	277, 280/1, 280/2, 280/3, 301, 281	VI-34/99 24.02.1999	pod aktywizację	nr 12 poz. 213 24.03.1999
	308/2		zabudowa mieszkaniowa	
117	55	XXXIII-208/2001 20.06.2001	PE (eksploatacja kruszywa)	77 poz. 1406 25.06.2001
118	428/1, 428/2, 428/5-428/8	XXXIII-209/2001 20.06.2001	zabudowa mieszkaniowa	81 poz. 1508 11.07.2001
119	308/1	XLII-280/2002 16.05.2002	MN (zabudowa mieszkaniowa)	75 poz. 1945 03.06.2002
120	80337/1	XLII-283/2002 16.05.2002	AG (aktywizacja)	75 poz. 1948 03.06.2002
121	14/3, 14/4	XLIV-291/2002	PE (eksploatacja kruszywa)	125 poz.3446 15.10.2002
122	321/18 oraz cz. dz. nr 425 (po scaleniu dz. nr 321/14 i cz. dz. nr 321/15)	V-26/2003 26.02.2003	AG (aktywizacja)	53 poz. 1004 02.04.2003
123	cz. dz. 425 (po scaleniu 341/18, 323/2, 323/1, 343/)	XXVII-132/04 24.11.2004	AG (aktywizacja)	171 poz.3707 9.12.2004
124	cz. dz. 426, cz. dz. 425 (po scaleniu 341/18, 323/2, 323/1, 343/1)	VII/30/07 07.03.07	AG (aktywizacja)	37, poz. 920 19.03.2007
125	80335	XXXVII-188/05 21. 09. 2005	PE eksploatacja kruszywa	7 poz 119 13.01.2006
126	412/2	V/19/07 23.01.2007	MN/U, ZL	31 poz. 806 8.03.2007
	cz. dz. 412/3		MN/U	
127	cz. dz. 426, 345/2	X/48/07 22.05.2007	P, RM, ZP	109 poz 2567 20.07.2007

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Duszniki

128	271/1-271/5	XXVI/151/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1772 17.06.2008
129	357, 362/1, 362/3	LI/371/09 24.11.2009	P,U	48 poz. 1108 15.03.2010
130	309/1 i 325/4 oraz część działki 305/1 w Sękowie	IV/22/11 25.02.2011	P,U	71 poz. 1226 23.03.2011
131	359/2	XXII/135/12 24.04.2012	P/U	2012 poz.3458 1.08.2012
Obwód WIERZEJA				
132	94/1-94/4	XXXIII-209/2001 20.06.2001	MN (zabudowa mieszkaniowa)	81 poz. 1508 11.07.2001
133	133/1, 133/3, 133/4	V-25/2003 26.02.2003	MN (zabudowa mieszkaniowa)	53 poz. 1003 02.04.2003
134	132/2	V/19/07 23.01.2007	P/H	31 poz. 806 8.03.2007
135	133/2	XXII/134/12 24.04.2012	MN	2012 poz.3457 1.08.2012
136	154/3, 155	XXV/166/16 24.05.2016	MN, MN/U	poz. 3631 06.06.2016
Obwód WILCZYNA				
137	95/8-95/36, 95/38-95/76, 119/18-119/89	XLII-281/2002 16.05.2002	MN (zabudowa mieszkaniowa)	75 poz. 1946 03.06.2002
138	11, 17	LI/371/09 24.11.2009	P,U	148 poz. 1108 5.03.2010
139	45, 50/2, 50/4, 54/11, 50/5	XXV/167/16 24.05.2016	R, RU, RU/R	poz. 3632 06.06.2016
Obwód ZAKRZEWKO				
140	200	XXVI/152/08 31.03.2008	MN (zabudowa mieszkaniowa)	93 poz. 1773 17.06.2008
Obwód ZALESIE				
141	314/1	VI-31/99 24.02.1999	MN (zabudowa mieszkaniowa)	12, poz. 210 24.03.99
Obwód: DUSZNIKI, SĘDZINY, SARBIA, WIERZEJA, GRZEBIENISKO, BRZOZA, WILKOWO, SĘDZINKO				
142	Zgodnie z granicami obszaru objętego planem	XXXI/206/16 29.11.2016	RM, R, WS, KDW	2016 poz. 7754 07.12.2016
143	Zgodnie z granicami obszaru objętego planem	XXXI/207/16 29.11.2016	RM, R, WS, ZL, KDD, KDW	2016 poz. 7791 08.12.2016
144	Zgodnie z granicami obszaru objętego planem	XXXI/208/16 29.11.2016	R, ZLd, ZL, WS, KDL, KDD, KDW	2016 poz. 7792 08.12.2016
145	Zgodnie z granicami obszaru objętego planem	XXXI/209/16 29.11.2016	RM, R, WS, KDZ, KDW	2016 poz. 7799 08.12.2016
146	Zgodnie z granicami obszaru objętego planem	XXXI/210/16 29.11.2016	R, ZLd, WS, KDL, KDW	2016 poz. 7800 08.12.2016
147	Zgodnie z granicami obszaru objętego planem	XXXI/211/16 29.11.2016	RM, R, ZLd, WS, KDL, KDW	2016 poz. 7801 08.12.2016

źródło: opracowanie własne

W roku 2018 r. wydano 154 decyzji o warunkach zabudowy oraz 15 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Odnotowano nieznaczny spadek w roku 2012 i 2014 gdzie wydano znacznie mniej decyzji o warunkach zabudowy, niż w roku je poprzedzającym. Po roku 2016 zauważalny jest spadek liczby

wydawanych decyzji. Jednakże na podstawie pełnych danych z okresu dziewięciu lat (Tab. 41) można stwierdzić, że gmina Duszniki nieustannie się rozwija.

Tab. 41. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
decyzje o warunkach zabudowy	181	186	216	150	194	132	175	207	186	154
decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	29	18	12	18	17	18	19	21	23	15

źródło: opracowanie własne

10. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Zgodnie z Planem zagospodarowania województwa wielkopolskiego przyjętego Uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r. – Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 155, poz. 2953. wyznaczano dla gminy Duszniki m.in. następujące zadania:

- a. w zakresie dotyczącym sieci dystrybucyjnej – budowę wcięcia do istniejącej linii 110 kV GPZ Plewiska – GPZ Pniewy;
- b. w zakresie planowanych ważniejszych obwodnic miejscowości - obwodnica miejscowości Duszniki.

11. Tereny zamknięte

Na terenie gminy Duszniki nie zostały zlokalizowane tereny zamknięte w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne*. Nie wyznacza się ich granic oraz stref ochronnych.

12. Zagrożenia ludności i jej mienia

Zagrożeniem bezpieczeństwa ludności i mienia na terenie gminy Duszniki stanowić mogą wypadki na drogach. Negatywny wpływ na warunki zamieszkania na terenie gminy Duszniki może wywierać hałas, który wiąże się z przebiegiem autostrady A2, drogi krajowej nr 92, drogi wojewódzkiej nr 306 oraz licznych dróg powiatowych.

Hałas jest powszechnym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego, spośród wielu jego źródeł do najbardziej uciążliwych zalicza się hałas komunikacyjny. Na teren objęty Studium wpływ mają przebiegające przez teren gminy drogi: autostrada A2, droga krajowa nr 92 oraz droga wojewódzka 306:

- średni dobowy ruch roczny dla autostrady A2 (NOWY TOMYŚL/WĘŻEŁ/-BUK/WĘŻEŁ/) wynosił 20642 pojazdów silnikowych ogółem, w tym 41 motocykli, 13212 samochody osobowe mikrobusy, 1712 lekkie samochody ciężarowe (dostawcze), 609 samochody ciężarowe bez przyczepy, 4972 samochody ciężarowe z przyczepą, 95 autobusów; udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów wynosi 27%;
- średni dobowy ruch roczny na drodze krajowej nr 92 (punkt pomiarowy SĘKOWO-TARNOWO PODGÓRNE) wynosił 13970 pojazdów silnikowych ogółem, w tym 44 motocykli, 8018 samochody osobowe mikrobusy, 1467 lekkie samochody ciężarowe (dostawcze), 617 samochody ciężarowe bez przyczepy, 3732 samochody ciężarowe z przyczepą, 79 autobusów oraz 13 ciągników rolniczych; udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów wynosi 31%;
- średni dobowy ruch roczny na drodze wojewódzkiej nr 306 (punkt pomiarowy SĘKOWO-DUSZNIKI) wynosił w roku 2015 - 3218 pojazdów silnikowych ogółem, w tym 32 - motocykli, 2491 - samochodów osobowych mikrobusy, 235 - lekkie samochody ciężarowe (dostawcze), 71 - samochody ciężarowe bez przyczepy, 360 - samochody ciężarowe z przyczepą, 10 - autobusów oraz 19 - ciągników rolniczych; udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów wynosi 13,4%.

W związku z powyższym na w/w drogach ruch pojazdów ciężkich nie jest duży, przeważają samochody osobowe. Zasadniczymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu komunikacyjnego kołowego są: natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj i stan nawierzchni dróg etc.

13. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Ustalenia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej uznaje się za bezpodstawne. Gmina Duszniki znajduje się:

- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. b) ustawy *Prawo wodne*, tj. poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$);
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. a) ustawy *Prawo wodne* tj. poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$);

- poza obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$);
- poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Rzeka Samica Stęszewska przepływająca przez teren gminy Duszniki, zgodnie z wykazem obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (tab. 10.2 Raportu z wykonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego – dokument dostępny na www.kzgw.gov.pl) została zakwalifikowana do opracowania map zagrożenia i map ryzyka powodziowego w II cyklu planistycznym, na odcinku km 0 do km 33.

SPIS RYCIN:

ryc. 1. Położenie gminy Duszniki na tle gmin sąsiednich	10
ryc. 2. Mapa poglądowa złóż, terenów i obszarów górniczych oraz otworów wiertniczych	16
ryc. 3. Przebieg Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na tle gminy Duszniki	27
ryc. 4. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Duszniki.....	28
ryc. 5. Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	31
ryc. 6. Stan liczby ludności w latach 1975-2018.....	44
ryc. 7. Dochody i wydatki gminy Duszniki w latach 2017 -2024.....	69
ryc. 8. Istniejąca zabudowa na terenie gminy Duszniki.....	80
ryc. 9. Zwarte obszary osadnicze na terenie gminy Duszniki	82
ryc. 10. Istniejąca zabudowa na tle zwartych obszarów osadniczych na terenie gminy Duszniki	83
ryc. 11. Obszary zwarte z wykluczoną istniejącą zabudową na terenie gminy Duszniki... 84	
ryc. 12. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Duszniki.....	87
ryc. 13. Istniejąca zabudowa na tle miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Duszniki.....	88
ryc. 14. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z wykluczoną istniejącą zabudową na terenie gminy Duszniki	89
ryc. 15. Rozmieszczenie istniejącej zabudowy poza zwartymi obszarami osadniczymi i planami miejscowymi.....	95

SPIS TABEL:

Tab. 1. Złoża gazu ziemnego.....	17
Tab. 2. Złoża kruszyw naturalnych.....	17
Tab. 3. Tereny górnicze	18
Tab. 4. Obszary górnicze.....	18
Tab. 5. Jednolite Części Wód Powierzchniowych, w granicach których znajduje się gmina Duszniki zgodnie z Ustalenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.....	21
Tab. 6. Obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków.....	35
Tab. 7. Zabytkowe parki podworskie wpisane do rejestru zabytków.....	36
Tab. 8. Stanowiska archeologiczne.....	36
Tab. 9. Stan liczby ludności (zameldowanych na stałe) w poszczególnych wsiach w roku 2006 i 2018.....	44
Tab. 10. Przedszkole publiczne - rok szkolny 2016/2017 i 2017/2018.....	46
Tab. 11. Stopień zaspokojenia potrzeb wychowania przedszkolnego w gminie, w roku szkolnym 2017/2018.....	46
Tab. 12. Publiczne szkoły podstawowe - rok szkolny 2017/2018 i 2016/2017	47
Tab. 13. Liczba turystów zagranicznych (nierezydentów) w latach 2006-2016	48
Tab. 14. Standardy mieszkaniowe w latach 2003-2017	48
Tab. 15. Zasoby mieszkaniowe w latach 1995-2017.....	49
Tab. 16. Zasoby mieszkaniowe gminne (komunalne) w latach 2009 - 2017.....	50
Tab. 17. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2002-2017	50
Tab. 18. Drogi przebiegające przez teren gminy Duszniki.....	54
Tab. 19. Bilans dochodów i wydatków budżetowych w latach 2010 - 2017.....	61
Tab. 20. Dochody gminy Duszniki w latach 2010 - 2017	62

Tab. 21. Wydatki bieżące gminy Duszniki w latach 2010 - 2017	63
Tab. 22. Wydatki inwestycyjne gminy Duszniki w latach 2010 - 2017.....	65
Tab. 23. Zadłużenie gminy Duszniki w latach 2010 - 2017	66
Tab. 24. Prognozowane dochody gminy Duszniki do 2024r.	68
Tab. 25. Prognozowane wydatki gminy Duszniki do 2024r.....	68
Tab. 26. Prognozowany wynik budżetu do 2024r.....	69
Tab. 27. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Duszniki w latach 2010-2017.....	71
Tab. 28. Prognozowana liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Duszniki do roku 2046.....	71
Tab. 29. Prognozowane zmiany liczby ludności w latach 2016 - 2046	72
Tab. 30. Wydatki gminy Duszniki na drogi w latach 2010-2016	72
Tab. 31. Wydatki na zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej oraz społecznej.....	74
Tab. 32. Wydatki gminy Duszniki na przedsięwzięciach w latach 2017-2020	77
Tab. 33. Zestawienie powierzchni zabudowy na pojedynczej działce budowlanej oraz powierzchni użytkowej budynków niezbędnych do wyliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjną, usługową, magazynową i składową.....	79
Tab. 34. Powierzchnie rezerw w zwartych obszarach osadniczych	85
Tab. 35. Powierzchnie rezerw w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	90
Tab. 36. Zestawienie powierzchni rezerw w obrębie istniejących zwartych obszarów osadniczych oraz w planach miejscowych	91
Tab. 37. Zapotrzebowanie na nową zabudowę gminy Duszniki	92
Tab. 38. Powierzchnia planowanej zabudowy na terenie gminy Duszniki	96
Tab. 39. Powierzchnia terenów poza obszarami zwartej zabudowy oraz planami miejscowymi	97
Tab. 40. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	99
Tab. 41. Zestawienie wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.....	106